

T.C.
İSTANBUL
TİCARET
ÜNİVERSİTESİ

italik

Haziran 2011
ISSN 1302-1370

Istanbul Ticaret Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi

**301 Şehit,
76 Milyon Yaralı...**

Saygıyla... Rahmetle...

T.C.
İSTANBUL
TİCARET
ÜNİVERSİTESİ

TifMedya

- Tifha
- İtalik
- Gazetem

TifRadyo

TifTV

TifStüdyo

TifHalklaİlişkiler

Tif
TİCARET
İLETİŞİM
FAKÜLTESİ

Hoş geldiniz,

Coşku ile selamlamak isterdim sizi ilk sunuş yazımda. Ancak Somada maden ocağında hayatını kaybeden üç yüz bir canın ve dört yüz otuz iki yetimin acısı hala içimizi yakmakta. Emeklerini alınterleriyle yoğurdularını sırada aramızdan ayrılan madencilere Allah'tan rahmet ve ailelerine başsağlığı diliyorum.

Tüm acılara rağmen hayat akıyor ve İtalik de büyük bir emekle çıkmaya devam ediyor. İtalik'in bu sayısında sizleri hangi haberlerin beklediğine birlikte bir göz atalım derseniz. İtalik, Cape Town haberi ile sizleri tarihi acılarla dolu ama şaşırtıcı güzellikte bir tatil beldesine davet ediyor. Oradan ise televizyonun bilinen siması Gülgün Feyman ile olan söyleşimize geçiyoruz. Feyman hem spikerliği anlatıyor hem de iletişim fakültesi öğrencilerine tavsiyelerde bulunuyor. Sonrasında başka bir tanınmış isim Sunay Akın sayfalarımızın konuğu oluyor. Şiirini, stand-up'ını, hayallerini öykülerini konuştuğumuz Akın, Oyuncak Müzesi ile çocukluğumuza götürüyor bizi. Sinemamız ise bu sayımızın dosya haberlerinden. Türk Sineması 100. Yaşında. Sinemamız, sektörü emek vermiş Agah Özgüç, Atilla Dorsay gibi iki çınar ve Nejdet Arkın ile değerlendirdik; Nuri Bilge Ceylan'ın "Kış Uykusu"yla Altın Palmiyesini de unutmadık. Bir diğer konuğumuz ise Aylin Doğan. Ekmeği, serüvenini ve sadece Anadolu'ya has ekme yapma sihirbazı Pileki'yi bir de konunun uzmanından okuyun istedik. Eğitim tercihlerinin gülen ismi Cihat Şener, öğrencilerimizin meslek seçimi ile ilgili karar ve kararsızlıklarını anlattı. Buradan ise edebiyata uzanıyoruz. Türk dostu Fransız yazarı Pierre Loti'nin Aziyade isimli romanında konu edilen kişinin sevda landığı, Hatice isimli bir Türk kızı olduğunu kaç kişi bilir? Yazımız bununla ilgili... Ve sonra da Sultanahmet'e uzanıyoruz. İstanbulluların aşına olduğu tarihi bir çeşme: Alman Çeşmesi. Bu ünlü çeşme yazımızda şair Sezai Karakoç'un şiiri ile bütünleniyor. Dört müzik haberi yer alıyor bu sayımızda ayrıca. Düşems, 10. yüzyıldan 21. yüzyıla Osmanlı Türk Müziği ve çevre coğrafya müzik zenginliğinin renkli beraberliğini sunan bir musiki topluluğu.. Onlarla söyleşimiz var. Ayrıca İtalik okurları için stüdyoda özel kayıt yaptıkları bir de CD armağanları var. Ardından ünlü bestekar Erol Sayan'ın zevkle okuyacağınız söyleşisi bekliyor sizleri. Bir diğer söyleşimiz ise Ekrem Ataer'le... TRT'deki radyo ve televizyon programlarıyla tanınan Ataer, Ömer Hayyam Rubailer'ini değişik bir anlayış ve tarzda albüm yaptı. Ataer, sizler için bu cd'sini de bu sayımızda hediye olarak sunuyor. Müzik ile ilgili son konumuz ise Türk rock grubu Pilli Bebek ve ikinci albümleri "Olsun".

Herkesin hayatının bir yerinde şöyle böyle yer alan "milli" diyebileceğimiz bir gece giysimiz pijama da dergimizin sayfalarında. Öğretim Görevlisi Nurullah Kadirioğlu'nun kaleminden eğlenceli bir yarı-belgesel... Ve dünyayı kasıp kavuran selfie ya da Türk Dil Kurumu'nun önerisi ile "özçekim"... Konu farklı yönleriyle sizlerle buluşmayı bekliyor. Son olarak da bizden haberler... 14 Nisan 2001 üniversitemizin kuruluş tarihi ve artık 13 yaşında. Bizden bir başka haber ise yeni yayın hayatına başlayan akademik dergimiz Intermedia. Dergiyi Medya ve İletişim Sistemleri Bölüm Başkanı Doç. Dr. Celalettin Aktaş anlattı. Bu sayının konuklarından biri de benim. Öğrencimizle yaptığımız söyleşi de dergimizin sayfalarında sizleri bekliyor.

Prof. Dr. Mete Çamdereli

Prof. Dr. Mete Çamdereli
İstanbul Ticaret Üniversitesi
İletişim Fakültesi Dekanı

Kampüs

İstanbul Ticaret Üniversitesi 13 Yaşında 6-9

Medya

Prof. Dr. Mete Çamdereli 10-13

Gülgün Feyman 14-15

Cihat Şener 16-19

Tarih

Bir Hediye Bir İthaf: Alman Çeşmesi 20-23

Aziyade mi Hatice mi? 24-25

Sinema

Türk Sineması 100 Yaşında 26-35

Yaşam

Ekmek: Hititler, Anadolu, Karadeniz,

Pileki Buğday ve Daha Fazlası 36-39

Fotoğraf

Şu Selfienin Başına Gelenler: Neydim Demeyeceksin;

Ne Olacağıym Diyeyeceksin! 40-43

Fotoğrafın İzinde ve Karesinde 5 Usta 44-51

Kültür

Sunay Akın 52-55

Pijama-Picama 56-59

Gezi

Cape Town 60-67

Teknoloji

Nedir Şu Kodlar? 68-71

Müzik

Erol Sayan 72-77

Ekrem Ataer 78-83

Pilli Bebek 84-87

Dü-Şems Ensemble 88-91

TÜRK SİNEMASI 100 YAŞINDA

Ve 100. Yılda en büyük ve anlamlı müjde Türk Yönetmen Nuri Bilge Ceylan'ın "Kış Uykusu", filmiyle Cannes Film Festivali'nden geldi: Büyük Ödül Altın Palmiye'yi "Kış Uykusu" elde etti.

26-35 >>

CAPE TOWN

Cape Town... Güney Afrika Cumhuriyeti'nin üç başkentinden biri; 3.500.000 nüfusuyla Güney Afrika'nın en büyük şehri. Cape Town... Yerkürede iki okyanusa birden kıyısı bulunan tek kent.

60-67 >>

Haber ve Kültür-Sanat Dergisidir

Yıl: 8 – Sayı: 20/ 2014

İstanbul Ticaret Üniversitesi Adına Sahibi

Prof. Dr. Nazım EKREN (Rektör)

5187 Sayılı Kanunla Sorumlu

Prof. Dr. Mete ÇAMDERELİ (Dekan)

Genel Yayın Yönetmeni

Uzm. Öğr. Gör. Nurullah KADİRİOĞLU

Yayın Kurulu

Prof. Dr. Mete ÇAMDERELİ,

Doç. Dr. Celalettin AKTAŞ, Doç. Dr. Ala Sivas GÜLÇUR,

Öğr. Gör. Dr. Burak YENİTUNA, Arş. Gör. Mehmet GÜLNAR,

Uzm. İhsan EKEN

Editörler

Arş. Gör. Ayşegül KARAGÜLLE, Arş. Gör. Berk ÇAYCI

Yazı İşleri

Akd. Uzm. Gözde SUNAL, Nuray GÖNÜLŞEN

Fotoğraf Ekibi

Seda ŞAKİROĞLU, Emre TOPÇU

Görsel Tasarım

Barış Can MUŞTU, Onur YÜKSEL, Emre TOPÇU

Kapak Tasarımı

Barış Can MUŞTU

Muhabirler

Eda AKSU, Cemre ESKİCİ, Nuray GÖNÜLŞEN, Büşra GÜNAY,

Ecem KAPLAN, Seda ŞAKİROĞLU, Melike SARAÇAYDIN,

Ecem ŞENTÜRK, Tutku İ. TUNÇ, Tüba N. YILDIZ, İlayda YILMAZ

Katkıda Bulunanlar

Aylin DOĞAN, Ekrem ATAER, Kaynak Yayınları, Dü-Şems Ensemble,

Kübra ÖZAYDIN, Arş. Gör. Nihal KOCABAY

Renk Ayrımı- Baskı- Cilt: Karmen Matbaa

Adres: Sütüce Mah. İmrarhor Cad. No: 90 Beyoğlu 34445 İstanbul

Tel: 444 0 413

Web: www.ticaret.edu.tr/iletisim

İtalik Dergisi, İstanbul Ticaret Üniversitesi öğrencileri tarafından

TifMedyada hazırlanmıştır. Yazı ve fotoğrafların tüm hakları

İletişim Fakültesi Uygulama Dergisi İtalik'e aittir. Yazılı izin olmadan alıntı

yapılamaz.

İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ 13 YAŞINDA

İstanbul Ticaret Üniversitesi'nin kuruluş yıldönümü etkinlikleri, Eminönü kampüsünde gerçekleşti. Çok sayıda davetlinin katıldığı etkinliklerde üniversitemize on yıldır hizmet veren akademik ve idari personele plaket verilirken; üstün başarı gösteren öğrenciler de ödüllendirildi.

İstanbul Ticaret Odası Eğitim ve Sosyal Hizmetler Vakfı tarafından 2001’de kurulan üniversitemiz, bugün yaklaşık 7 bin öğrencisi ve 300’den fazla akademisyeniyle Türkiye’nin önde gelen vakıf üniversitelerinden biri olarak eğitim hayatına hizmet veriyor.

Eminönü kampüsü’nde her zamankinden farklı bir heyecan ve farklı bir hareketlilik vardı. Çünkü İstanbul Ticaret Üniversitesi’nin, akademik hayatta yer alışının 13’üncü yıl dönümüydü. 13 yıl geride kalırken üniversitemizin kuruluşunda emek veren ve vermeye devam eden akademik ve idari tüm aile Eminönü’nde toplanmıştı. Bu yıl etkinlik ilk kez açık havada gerçekleşti.

İstanbul Ticaret Odası ve Üniversitemizin Mütevelli Heyet Başkanı İbrahim Çağlar ve Rektörümüz Prof. Dr. Nazım Ekren etkinliğe birer konuşmayla başladı. İbrahim Çağlar, üniversitenin kuruluşunda ve gelişmesinde emeği geçen herkese teşekkür ederek, kendisinin de bu süreçte yer almasından onur duyduğunu belirtti.

“Bir yol ne kadar uzun, bir hedef ne kadar uzakta olursa olsun en önemli şey ilk adımı atmaktır. 2001-2002 öğretim yılında İstanbul Ticaret Odası da çok büyük bir adım attı. ‘Gücüm var’, ‘bilgim var’, ‘deneyimim var’... ‘O zaman ben de Türkiye’deki akademik yaşam içerisinde yeni bir soluk olacağım’ dedi. Sadece 73 öğrenciyle yola çıktık. Bugün öğrenci sayımız 7 bine yaklaştı. 300’den fazla öğretim

elemanımız var. Akademik hayatta her geçen gün daha derin izler bırakmanın peşindeyiz.”

İbrahim Çağlar, üniversitemizin diğer üniversitelerden en büyük farkının teori ile pratiği bir araya getirmesi olduğunu belirterek, öğrencilerin de doğrudan iş dünyasının kalbinde eğitim olanağı bulduğunu söyledi.

“Üniversitemiz her şeyden önce teoriyle pratiği bir araya getiriyor. İlk olarak, öğrencilerimiz doğrudan doğruya iş dünyasının kalbinde eğitim alıyor. İkincisi ise akademisyenlerimiz ve üyelerimiz bir potada buluşuyor. Ticaret Üniversitesi, iş dünyası ile akademiye bir araya getiriyor. Göreve geldiğimiz günden itibaren hem İTO yönetimi hem de Mütevelli Heyeti olarak ‘bu potansiyeli nasıl daha ileriye taşıyabiliriz? Bu imkânları nasıl daha da artırabiliriz?’ diye düşündük. Ardından yeni projelerimiz hayata geçti. Bu projelerle üniversitenin bayrağını ileriye taşıma gayretinde olduk. Artık akademisyenlerimiz İTO’ya geliyor; meslek komiteleri toplantılarına katılıyor. Bu sayede sektörel sorunlara ilk elden şahitlik edebiliyorlar. Öğrencilerimizi yurtdışında düzenlediğimiz fuarlara, heyet organizasyonlarına götürüyoruz. Yurtdışı tecrübeleri, bilgileri görgüleri artırıyor.” Üniversiteye maddi ve manevi olarak desteğin her zaman devam edeceğini belirten İbrahim Çağlar, “Öğrenci arkadaşlarla, öğretim elemanlarıyla, idarecilerle ele gönül gönüle bu yolda yürüyoruz. Yarın da bu güzide çatının bayrağını ileriye taşımak adına elimizden ne

gelirse yapmaya devam edeceğiz” diyerek; konuşmasını tamamladı.

İstanbul Ticaret Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Nazım Ekren ise; konuşmasında, üniversitemizin her geçen gün güçlendiğini vurgulayarak “bugün 13. Kuruluş yıldönümünü kutluyoruz. Üniversite kurma fikrini gündeme getiren, bu düşünceyi uygulamaya geçiren sizlere, emeği geçenlere şükranlarımızı sunuyoruz. Bu etkinliğin bir amacı da; üniversitemizin kurucu iradesinin yöneticileri ve temsilcileri ile üniversitemizin akademik ve idari personeli öğrencileri arasında geleneksel ve güçlü iletişim ve ilişki kurmaktır” dedi.

Ekren, üniversitemizin hedeflerini şu ifadelerle özetledi: “İngilizce destekli eğitim ve öğretimi, bölümler ve programlar bazında yaygınlaştırmak. Öğrencilerimiz ve mezunlarımızla ilişkilerimizi güçlendirmek. Akademik kalibrasyonu ve piyasa odaklılığını güncellemek. Dijital üniversite ve kampüs uygulamasına hız vermek. Eğitim ve öğretim sürecinin kalitesini arttırmak. Yayın, araştırma ve proje faaliyetlerine kaktı sağlamak. Uluslararasılaşmayı üst seviyeye çıkarmak. Performansa dayalı akademik ve idari personel istihdamını ön planda tutmak. İtibar ve reyting sıralamasını yükseltmek.”

Ekren, kuruluşundan bugüne önemli sayısal bilgilerini de paylaştı. “2001 yılında fakülte sayısı 3’ten 2014’te 6’ya, bölüm sayısı 4’ten 28’e, lisans öğrenci sayısı 4,688’e, program sayısı 2’den 6’ya, ön lisans öğrencisi 24’ten 770’ye, enstitü sayısı birden üçe çıktı. Yüksek lisans programı sayısı üçten 29’a, yüksek lisans öğrenci sayısı 56’dan 1,328’e, doktora programı sayısı 7’ye, doktora öğrenci sayısı 198’e, lisansüstü öğrenci sayısı 56’dan 1,526’ya çıktı. Ayrıca İngilizce destekli bölümlerin sayısı 2001’de 6 iken 2014’te bu sayı 12’ye, tamamen

İngilizce olan bölüm sayısı 7’ye, uygulama ve araştırma merkezi sayısı 19’a, kampüs sayısı 1’den 3’e, kampüs alanı 8 bin metrekareden yaklaşık 65 bin metrekareye, laboratuvar sayısı 3’ten 41’e çıktı. Teknopark İstanbul’un ortığı olan üniversitemizde bir adet sanal eğitim öğretim birimi ile bir adet İstanbul dışı eğitim ve öğretim merkezi buluyor. Akademik personelin sayısı konusunda da bilgi veren Ekren, 2001 yılında 48 olan öğretim elemanı toplamının 2014 yılında 302’ye yükseldiğini kaydetti. Üniversitedeki idari

personel sayısı da 13 yılda 45’ten 175’e yükseldi”.

Törende üniversitedeki hizmetinde 10 yılını dolduran 33 akademisyen le 18 idari personele plaket takdim edildi. Takım ve bireysel spor dallarında başarı gösteren öğrencilere, Türkiye çapında ödül alan öğrenci ve öğrenci kulüplerine madalyaları, Müttevelli Heyeti Başkanı İbrahim Çağlar, Müttevelli Heyeti Başkanvekili Hasan Erkesim ve Rektör Prof. Dr. Nazım Ekren tarafından takıldı.

İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ

13. KURULUŞ YILDÖNÜMÜ ANISI 14 NİSAN 2014

10 yıl kadrolu olarak hizmet verenler

Fen Edebiyat Fakültesi

- Yrd.Doç.Dr. Özlem Deniz Başar
- Yrd.Doç.Dr. Arzu Çiftoğlu Çabuk

Ticari Bilimler Fakültesi

- Prof.Dr. Numan Kurtulmuş
- Prof.Dr. H. Şaduman Okumuş
- Doç.Dr. Özgür Çengel
- Doç.Dr. Beliz Dereli
- Doç.Dr. Esin Okay
- Doç.Dr. Asım Saldamlı
- Yrd.Doç.Dr. Masum Türker
- Yrd.Doç.Dr. Zeynep Bayazıt Şahinoğlu
- Yrd.Doç.Dr. Başak Erdem Rena
- Yrd.Doç.Dr. İ. Kahraman Arslan
- Yrd.Doç.Dr. Rana Atabay Baytar
- Yrd.Doç.Dr. Elif Güneren Genç

Mühendislik ve Tasarım Fakültesi

- Doç.Dr. Nigar Merdan
- Yrd.Doç.Dr. Mustafa Cem Kasapbaşı
- Uzm.Öğr.Gör. Fatma Nur Akı
- Uzm.Öğr.Gör. Sabahattin Türkoğlu

Hukuk Fakültesi

- Yrd.Doç.Dr. Asuman Yılmaz
- Arş.Gör. Ahmet Kalafat

İletişim Fakültesi

- Doç.Dr. Zeliha Hepkon
- Doç.Dr. Oya Şaki Aydın
- Yrd.Doç.Dr. Hilal Özden
- Yrd.Doç.Dr. Ebru K. İsmayilov
- Yrd.Doç. Dr. Engin Çağlak
- Uzm.Öğr.Gör. Nurullah Kadirioglu

İngilizce Hazırlık Bölümü

- Okutman Ahu Dereli
- Okutman İpek Bilge Kılıç
- Okutman Şerli Baran
- Okutman Zülfiye Uzuner
- Okutman Ersoy Mevlüt Uçar
- Okutman Nilgün Keskin
- Okutman Mehmet Savaş Girgin

Hizmette 10 yılını dolduran idari personelimiz

- Mustafa Yılmaz
- Elif Kurtulmuş
- Hasan Murat Kaya
- Nejla Ekşioğlu Yıldırım
- Şenay Susoy
- Yeşim Kolcu
- Tüzem Demirel
- Ayşe Sancar
- Nihat Kaya
- Recep Erhan Başçın
- Arzu Kara
- Ömer Kıran
- Engül Demirdağ
- İbrahim Erdoğan
- Ahmet Demir
- Hasan Çalışkan
- Esra Süerkan Ozar
- Ayşen Güneş

SÖYLEŞİ EDA AKSU • FOTOĞRAF EMRE TOPÇU

Prof. Dr. Mete ÇAMDEREİ

İstanbul Ticaret Üniversitesi İletişim Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Mete Çamdereli'yi dergimizin sayfalarına konuk etmek istedik. Söyleşimiz sırasında, öğrencilerine her zaman yakınlığıyla tanıdığımız “Mete Hoca”dan farklı olarak “iş dışında gezmeyi çok seven, kendine özgü bir güzellik arayışında olan, biteviye sürdürdüğü güzellik arayışı için beslendiği kaynaklara sıkı sıkı tutunmaya çalışan ve kendini beslediği kaynaklar içerisinde özgürleştirmiş bir Mete Çamdereli” ile tanıştık. Çamdereli ile İletişim Bilimi’nden iletişimin ve sanatın bağlantı noktasına, iletişim eğitiminin nasıl olması gerektiğinden kendi çalışmalarına uzanan pek çok konu üzerine konuştuk.

“Güzel bir insan olarak anılmak isterim”

Bildiğimiz iletişim tanımları dışında bir tanım yapabilmemiz mümkün mü ? İletişimin tanımını yapmanın güçlüğünü herkes bilir. Yeni bir tanım yapmaktansa iletişimden ortalama olarak ne algılandığının, ne anlaşılması gerektiğinin söylenmesi belki çok daha yerinde olacaktır. İletişimde temel bir üçlüden bahsedilir: Kaynak, hedef ve mesaj üçlüsü. Bu üçlü, aslında iletişimin temel tanımını da belirler. İletişimin tanımı, kabaca bu üçlüyle muteberdir. Ancak iletişimi bugünkü medya rüzgârları içinde düşünmek ya da örneğin sadece kişilerarası iletişim perspektifinden düşünmek çok basit, hatta sığ bir tanım olarak değerlendirilebilir.

İletişim, öncelikle ve özellikle, bir kültür taşıyıcısıdır ve bir dil aracılığıyla gerçekleşen kültürü taşıma işleviyle öne çıkar. İnsanlık tarihi aslında bir kültürün, insanlık için ortak bir kültürün taşınmasından ibarettir. Nesilden nesile taşınan kültür de birikiminin aktarılmasını tamamen iletişime borçludur. İletişim olmazsa insanlık olmaz, insan ilişkileri olmaz, insan hafızası olmaz. İletişim olmazsa tarih olmaz, iletişim olmazsa tarih birikiminin, insanlık deneyiminin aktarılması olmaz. Bu nedenle iletişim bir bilgi arşivi, bilgi arkeolojisi işlevi görür.

Geniş bilgi birikiminin devasa boyutlarını içerecek kadar geniş bir alandır iletişim. Eğer iletişim tanımını salt manipülasyon ve/ya da enformasyon ve benzeri gibi kavramlar üzerinden kurarsak bu tarafını göz ardı etmiş oluruz. İlla bir tanım üretmek gerekirse, bu bağlamda, iletişimi bir bilgi arşivi, bir bilgi arkeolojisi olarak pekâlâ düşünebiliriz.

İletişimin bilim olup olmadığına yönelik tartışmalar var. Sizin bu konudaki düşünceniz nedir?

İletişim Bilimi'ni aslında iletişimcilerin doğrudan kucağında bulduğu bir bilim olarak düşünebiliriz, çünkü kuramsal düzeyde bakıldığında bugün kullandığımız iletişim kuramlarını ortaya koyan kuramcıların aslında köken itibarıyla doğrudan iletişimci olmadıklarını biliyoruz. Daha çok sosyolog, dilbilimci ve benzeri alanlardaki uzmanlarca bu kuramların üretildiğini görüyoruz. Ayrıca, bugün iletişim kuramı olarak elimizde olanlarla iletişim sanatını birbirinden ayırt etmek tabii ki doğru olur, çünkü bilimsellik ve sanatsallık at başı olarak giden ancak birbirinden farklı kulvarlarda yürüyen alanlar. Ancak iletişim, bunları bir araya getirebilen nadir alanlardan biridir. İletişim Bilimleri dediğimiz olgu, bilimselliği içermekle birlikte sanatı dışlamamak durumundadır. Özellikle bugün, gerek İletişim Fakülteleri'nin gerek iletişime nispet edebilecek bölümlerin sadece bilimsel bir dayanağı olduğunu, ancak yapılan işin önemli bir kısmının sanatsal tutanaklara tutunduğunu ifade etmek yanlış olmaz. Yani örneğin, bir iletişim yönetimi çalışmasında yapılan stratejik planlama bir bilimsel çabayı ortaya çıkarırken, uygulama şekli ya da uygulama stratejileri, uygulama esnasında sanatsal bir yapıya dönüşür. Dolayısıyla sanatla bilimin ayrı kulvarlarda olmalarına rağmen bir araya gelebildiği ender alanlardan biridir iletişim.

Bu durumda bir iletişim-edebiyat ilişkisinden de söz edebilir miyiz ?

Bu, düşündüğümüz ve söylemeye çalıştığımız bilim ve sanatın iletişimdeki içkinliğine örnek. İletişim ve edebiyat ilişkisi Türkçe literatür açısından da

Batı dillerindeki literatür açısından da biraz çetrefilli bir konu. Çetrefil oluşu bilimselliği içermesiyle birlikte sanatı da dışlayamamasındandır. İletişim sanatları dediğimiz olgu, bugün belki akla sadece görselliği getiriyor olabilir. Ancak bunun da doğru olmadığını söyleyebiliriz. Özellikle bir anlatı kurgusu, görsellik üzerinden de olsa, sözsöz de olsa, yazısal da olsa bir kurgusalılık içereceği muhakkaktır. Bu kurgusalılığın bilimsel temelleri olmakla birlikte, sanatsal bir uygulama olarak ortaya çıktığı da bilinmektedir. Örneğin, bir romanın yazılması bir sanatçının elinden bir sanat ürünü olarak karşımıza çıkarken onun bir edebiyat bilimcisi tarafından incelenmesi o ürünün bilimsel bir bakışla irdelenmesi anlamına gelir. Eğer o edebi ürün toplumsal değişmeyi kısırtıyor, toplumsal yapıyı dönüştürme gücü üzerinde bir düşünce geliştirmeye çalışıyor ise, o ürünün iletişim yapısını incelemek gerekli hale gelir. Bir edebi ürünün incelenmesi doğal olarak bir edebi inceleme, bir edebiyat incelemesi ve inceleme yöntemleriyle birlikte doğrudan edebiyatın bilimsel incelenmesidir. Salt edebiyat perspektifinde düşünecek olursak poetik ve retorik gibi bir dizi terim ile boğuşmak zorunda kalabiliriz. Bunu bilimsel kodlarla buluşturmak ve deyim yerindeyse, diğer alanları içkinleştiren bir alan arayışına girilecekse bunun iletişim biliminden başka bir şey olması mümkün görülmemektedir. Bu bağlamda, iletişim bilimlerinin edebiyat dışı alanı da kapsayacağından hareketle bu olguyu, yani edebiyat ile iletişimin buluşma platformunun yazınsal iletişim şeklinde adlandırılmasının doğru olacağını düşünüyorum. Yazınsal iletişim, tamamıyla iletişim biliminin uzantısı, özel bir güzergâhdır.

Halkla ilişkiler, reklam, göstergebilim gibi iletişimin pek çok alanında yayınlarımız var. Bunların dışında çevirilerinizin de olduğunu biliyoruz. Çok geniş bir yayın yelpazeniz olduğunu görüyoruz.

Açıkçası bu geniş yayın yelpazesi benim çok tasarladığım bir yelpaze değil. Bu çeşitlilik belirli değer ve ilkelere sapmamak kaydıyla biraz kendimi rüzgâra bırakmaktan kaynaklanır. Pragmatist olmamak kaydıyla, ki isteyen öyle yaptım sansın, zamanın dayatmasına değil, zamanı ötelemeden yapılması gerekeni yaptım. Yaptıklarımı önemsedim, değer vermeye çalıştım onlara değer bulsunlar, muhatabını bulsunlar diye. Çeviriler yaptım örneğin, bir eksikliği tamamlasınlar diye. Şiirlerden teknik çevirilere kadar çeşitli çeviriler yaptım ve bu yaptığım çevirileri de önemsedim. Ayrıca bilim, kültür ve sanat ortamında zaman zaman onların anıldığını görmek çalışmalarımın boşa gitmediğinin teyididir. Öte yandan, akademik çalışmalarım yine sanattan, kültürden ayırabildiğim çalışmalar değil. Onlar akademik olmakla birlikte kendine özgü tarzlarının olmasını istediğim çalışmalar. Bunu ne kadar başardığımı bilmiyorum. Akademik disiplinin belki zaman zaman dışına düşebilecek çalışmalar da yaptım. Bunu yaparken akademik tat hiçbir zaman eksilmesin istedim. Belki akademik çalışmaların duruluğunu azaltmak istemişimdir. Kim bilir belki de, kültür-sanat-düşünce geleneğini imha etmeden akademik çalışmaların yapılabileceğini göstermek istemişimdir.

Bu “çokluk” içinde kendinizi hangi alana daha yakın hissettiniz?

Genel anlamda hepsine yakınlığım, ba-

zen de hepsinden uzak olmayı tercih ediyorum. Aslında benim tasarladığım, kendiliğinden olan yayın yelpazem bugün akademinin geldiği noktada duruyor. Pluridisipliner çalışmalar bugün akademiye olmazsa olmaz şeklinde görülüyor. Artık biz tek bir alanda sıkışan, orada imha edilen ya da orada kendi kendini yok eden bir akademi disiplininin, bir uzmanlaşmadan söz edemiyoruz. Bu uzmanlaşma bizi bir sıkışmışlığa, bir koza içinde yok olmaya itiyor kimi kez, derinleştikçe derinlikten uzaklaştıran, yakındaki alandan körleştiren. Dolayısıyla pluridisipliner çalışmalar bugün her alan için olmazsa olmaz bir koşul olarak önümüze çıkıyor. Bir işletmecinin iletişim bilmesi, bir tarihçinin dilbilim bilmesi, bir dilbilimcinin fizikten anlaması, bir matematikçinin sosyoloji bilmesi... Bunlar

artık bugün hayal değil, tersine öyle olması gerekiyor, hatta öyle olmayı bir biçimde bize dayatan bir dünyada yaşıyoruz. Küresel dünya bilimi de aslında kendi içinde sıkıştırmış bir dünya olarak karşımıza çıkıyor. Zaman ve mekân sıkışıklığı bilimin de kendi alanlarını başka alanlarla birliğe, sıkışmaya zorluyor. Aslında bu bilimsel tutumu, genişleyerek daralmış öğretiyi multidisiplinlerden çok pluridisiplinler olarak tasvip etmenin daha doğru olacağını düşünüyorum; multi sınırlı, plurinin sınırları yok.

Otuz yıla yakın zamandır akademinin içindesiniz, şu anda da dekansınız. Zihininizdeki İletişim Fakültesi modelini bizimle paylaşır mısınız?

Aslında İletişim Fakülteleri bu pluridisipliner çalışma modeline oldukça uyan ortamlardır. Belki bu yüzden iletişimdeyim. Bence dünyadaki akademi kurgusu, akademi anlayışı, iletişim bilimleri kadar, bir alanın birçok alanı bu denli bir arada konumlandırabildiği bir yapı arz etmez. İletişim bilimleri yani iletişim çalışmaları birçok alanı potasında eritebilecek güç ve yapıdadır. Fakat “bu böyle uygulanabilir mi?” diye sorarsanız, buna olumlu yanıt veremeyebilirim. Aslında, açıkçası, kendi alanının farklı güzergâhlarını keşfetmeye çalışan akademisyenlerle birçok sanatkarı bir araya getirebilecek yegâne fakülte, yegâne disiplin, iletişim bilimleri ve sanatlarıdır. Sorduğunuz sorunun tam olarak yanıtını aslında veremedim. Çünkü iletişim eğitiminin ideal halini anlatmak kısa zamana ve bize ayrılacak sayfalara sığmayacak kadar uzun.

Bir fakülte yapılanmasında öğrencilerin istek ve ihtiyaçları ne derece göz önünde bulunmalıdır?

Öğrencilerin, ister güncel isterse geleceğe dair istek ve ihtiyaçları son derece önemli ve belirleyicidir. Bugüne yön verme ve geleceklerini düşünme öğrencilerin önemle üzerinde düşünmesi gereken konular arasındadır. Buna, 'yönetişim anlayışımız' gereği, son derece önem veriyoruz. Bugün ve gelecekte buldukları yere katılımları son derece önemlidir. Öte yandan, günümüz yaşam şartları kolay değil. Fakültelerde ya da iletişim bölümlerinde birçok ders pratikten çok teoriye yönelimli. Dengelemekse hiç kolay değil. Bu söylediğimden, öğrencilerin gereksiz birçok şeyi aldığı anlamı çıkarılmasın. Bilakis, mesleki olarak gerçekten olması gerekenler maalesef pragmatizme heba edilebiliyor. Dolayısıyla akademide zorunlu olarak alınması gereken birçok dersin hayatta işe yaramayacağı düşünülebilir. Ancak birden işe yaramasa bile derslerin bir kısmı genelde uzun vadede işe yarayacağı düşünülerek verilir. Bu noktada hiçbir ders öylesine açılmaz ve hiçbir ders kuşkusuz beyhude değildir. Bu yüzden bugün akademi kendini, kendi dışında olanlarla kurgularken kendini geliştirmeyi bilmek durumundadır. Bu kurguyu iyi yapan üniversitemiz özellikle bu konudaki, öğrencilerin katılımı konusundaki çalışmalarıyla önemli bir örnek durumundadır. Ama bir de, iş ve kariyer edinme meselesi var elbet. Öğrencileri kuşatan iş bulma kaygısı çok pratik çözümlenebilecek bir kaygı

değildir. Gerek kariyer merkezlerimiz olsun, gerek çeşitli mezun birlikleri ve dernekleri olsun, gerekse meslek komiteleri olsun, buralardaki temel amaç, mezunların yapmak istedikleri işi bir şekilde yapma fırsatı bulmalarını sağlamaktır ve bu çerçevede örgütlenirler. Üniversiteler bu örgütlenmeleri hep kıskırtır, ancak pratik çözüm üretmek için anahtarın elimizde bulunduğunu söylemek imkânına sahip değiliz. Çözüm döner dolaşır öğrenciye dayanır, öğrencinin kendini iyi yetiştirmesine, bilgi birikimine, mesleki donanımına ve sonunda girişimciliğine dayanır.

Son dönemlerde yaptığımız çalışmalarından bahsedebilir misiniz?

Son dönemlerde idari görevim tabii ki birinci işim olarak ortaya çıkıyor. Gerek akademik gerekse düşünsel anlamda yapmaya çalıştığım çalışmalar noktasında son zamanlarda yayımladığımız "Medya ve Din"e yoğunlaştığımızı söyleyebilirim. Ancak hayallerimiz ve çalışmak istediğimiz birçok konu da kenarda duruyor. Bugün reel olarak üzerine yoğunlaştığımız medya ve din konusu, kitaplaştıktan sonra daha geniş yelpazede çalışmamız gereken bir konu olarak önümüzde duruyor. Bir makale yazmakla işe koyulmuştu, sonra çalışma arkadaşlarımızın, özellikle Nihal Kocabay Şener ve Betül Önay Doğan'ın teşvikleriyle "Medya ve Din" derlemesi ortaya çıkmıştı. Bu grubun çalışmalarından güç alarak, geniş katılımlı bir sempozyuma gitmemiz gereğini karara bağladık. "Medya ve Din" sempozyu-

munun yine üniversitemiz bünyesinde yapılması konusunda gerekli yönetsel görüşmeleri de yaptık. Yola henüz çıktık. En geç 2015 yılı olmak kaydıyla bu sempozyumun çok geniş katılımıla gerçekleşmesini şimdiden planlamaya başladık. Eğer bir yıl sonra dergimizle buluşursak, umuyorum ki sempozyumun sonuçları hakkında konuşma fırsatımız olacak.

Üniversitenin içindeki Mete Çamdereli ile normal hayatın içindeki Mete Çamdereli arasında fark var mı? Nasıl farklar var?

Olsun diye uğraşıyorum. Bazen işler hesapladığımız gibi olmaz. Son zamanlarda bu mesafe biraz daralıyor sanki. Mahrem alan ile iş alanını birbirine karıştırmamaya hep özen gösterdim. Gösterdim göstermesine ama evet eskisi gibi değil gerçekten, ama yine de bir mesafe var, olmalı zaten, olması gerektiğini düşünüyorum. Ancak iş ile normal hayatın birbirini beslediğini, yapıp etmelerimizi manidar kıldığını da düşünüyorum. Biri olmazsa diğeri olmazdı. Sorunuza belirgin bir cevap olarak şöyle diyeyim isterseniz: İş dışında gezmeyi çok seven, kendine özgü bir güzellik arayışında olan, biteviye sürdürdüğü güzellik arayışı için beslendiği kaynaklara sıkı sıkı tutunmaya çalışan ve kendini beslediği kaynaklar içerisinde özgürleştirmiş bir Mete Çamdereli var.

Daha sonrasında nasıl anılmak istersiniz?

Güzel bir insan olarak.

Gülgûn Feyman

SÖYLEŞİ VE FOTOĞRAF • MELİKE SARAÇAYDIN

“Spiker montaj yapmayı da bilir, röportaj tekniklerini de bilir, haber yazmayı da bilir. Şimdilerde neredeyse herkes haber okuyor.”

Bu saptamalar medya dünyamızın bilinen siması Gülgûn Feyman’a ait. Feyman, hem spikerliği anlatıyor hem de iletişim fakültesi öğrencilerine tavsiyelerde bulunuyor.

Bu konuda biraz hassas olduğunuzu biliyoruz. Öncelikle şu soruyla başlayalım. İsminiz Gülgûn mü? Gülgûn mu? Biraz değil, tamamen hassasım. Benim adım Gülgûn. İkinci U şapkalı. Şapka kalkmadı, kalkmayacak, kaldırılamaz. Rengi ruhsarına Gülgûn dediler. Hiç tevazu gösteremem.

Sizin, mesleğe “Hoş Sadâ” isimli müzik programıyla başladığınızı biliyoruz. Daha sonra haberi tercih ettiniz ve hâlâ sürdürüyorsunuz. Bu geçiş nasıl oldu? “Hoş Sadâ” isimli program bir Türk Sanat Musikisi programıydı. Bütün bestecilerimizin eserlerinin seslen-

dirilmesini savunan, özellikle o program için hazırlanan bestelerin yer aldığı bir izlenceydi: “Âvâzeyi bu âleme Dâvud gibi sal, Bâkî kalan bu kubbede bir hoş sadâ imiş.”

O zamanlar Ankara Radyosu spikerleri olarak -orası merkez radyodur- her türlü seslendirme, metin, program vs. yapmak zorundaydık. Her programa göre sesin tonu, hızı vardır. Biz komple yayıncıyız. Haber merkezini istediğim için seçtim ama bunun için ayrı bir sınava girdim. Şimdilerde ise neredeyse herkes haber okuyor.

Spikerlik kendi içinde haber, magazin, spor gibi branşlara ayrılır mı? Ayrılsa eğitim süreçleri nasıl olmalıdır?

Eğitim süreçleri farklı değildir, değişmez. Ben haber spikeriyim böyle konuşayım, ben spor spikeriyim böyle konuşayım diye bir şey yoktur. Ekrana çıkan profesyonel olarak çalışan herkesin birinci koşulu Türkçe’yi doğru kullanmaktır. Kişinin beyninin dolu, entelektüel birikiminin yüksek olması gerekir. Ama maalesef şu an böyle bir durum yok. Ayrıca ses tonunun mikrofonik olması, sürekli kendini yenileyen biri olması, hemen her konuda bilgili olması gerekir.

Daha sonra branslaşma başlar. Spor spikerliği, haber spikerliği ve magazin spikerliği eğitimleri ayrı olamaz. Spiker, her zaman yayına hazır olarak yetiştirilir.

Sunucu, moderatör, anchorman, anchorwoman, seslendirmeci ve spikerlik. Biz İletişim Fakültesi öğrencilerinde bunlarla ilgili bir kavram kargaşası var. Spikerlik hepsinin toplamı mıdır? Yoksa ayrı bir şey midir ?

Hepsi çöptür. Spiker spikerdir. Ben bu işi Türkiye’de yapıyorum, Türkçe konuşuyorum. Benim mesleğim kadın haber spikerliği. Kişi erkekse erkek haber spikeridir. Kişi haberi sunduğu sırada haberin sunucusudur. Mesela Hülya Avşar da sunuculuk yapıyor ama spiker değildir. Spiker yayın için komple yetiştirilmiş kimsedir. Spiker montaj yapmayı da bilir, röportaj tekniklerini de bilir, teknolojiye hakim olmayı da bilir, haber yazmayı da bilir. Spiker duruma göre tarzını ayarlamayı bilen kişidir.

Bütün İletişim Fakülteleri’nde üç kavramdan sıkça söz edilir. Fonetik, diksiyon, artikülasyon. Bunları bize tanımlar mısınız ?

Fonetik ses bilgisi, diksiyon ise güzel konuşma demektir. Artikülasyon, bazı kitaplarda boğumlama olarak tanımlanır. Artikülasyon, sesleri doğru ve yerinden çıkarma demektir. Örneğin, en sık rastlanan durum 'R' sesinin telaffuzudur. İşte bu artikülasyon bozukluğudur. Konuşurken harfleri

sese dönüştürüyoruz. Artikülasyon konuşmaya yönelik bir tanımlamadır. Spikerlik ve diksiyon kurslarının çoğunda öğrenciler potansiyel birer av, diğerleri de yem olarak ortaya sürülüyor.

Haber spikerliğinde “etkileyici ve ikna edici söylem” doğru mudur? Haberin doğası ile bağdaşır mı? Bir spiker ikna edici mi olmalıdır, doğru bilgi mi vermelidir?

Bir spiker ben bunu biliyorum ya da bilmiyorum diyemez. Olduğu gibi olayı aktarması gerekir. Ekran yüzü her zaman anayasaya, kurullara uygun davranmak zorundadır. Spiker ikna edici değildir ama ciddidir. Onun söylediği söz inandırıcı olmalıdır. Haber ciddi iştir. Siyasete belli bir mesafesi olmalıdır. Dogmalardan arınmış olması gereklidir.

Piyasada birçok spikerlik ve diksiyon kursları var. Sizce spiker olmak isteyen öğrenciler için yararlı mı?

Bu öğrenciler potansiyel birer av, diğerleri de yem olarak ortaya sürülüyor. Her ekran yüzü diksiyon dersi veremez. İşinin ehli olması gerekir. Türkiye’de diksiyon dersi verebilmek için Milli Eğitim Bakanlığı’ndan ehliyetli beş kişi var. Bunlardan biri de benim. Diğerleri, ekran yüzü olduğu için diksiyon dersleri ve kurs adı altında çalışan yerlerde istihdam ediliyorlar.

Sizce herkes spiker olabilir mi?

Olamaz. Doğuştan temiz bir Türkçe’ye

sahip olmak gerekiyor. Ağız, yüz, çene, dudak yapısı düzgün olmalıdır. Daha sonra zekâsı ile birlikte ve aldığı eğitim ile kişiyi işlemek ve altyapısını güçlendirmek gerekir. Kişi çöpçüyle, profesörle oturup konuşabilecek ve gerektiğinde siyasetçiye ağır sorular sorabilecek bir donanıma sahip olmalıdır. Yayıncı asildir. Duruşu ile izleyiciyi kendine bağlaması gerekir.

İletişim Fakültesi’nde okuyup, spiker olmak isteyen bir öğrenci yolunu kaçınıcı sınıfta seçmeli, nasıl bir yol izlemelidir?

Ben spiker olmak istiyorum denildiği an spiker olunmaz. Diksiyon eğitimi ve Türkçe ile ilgili alınacak eğitimler çok önemlidir. Çeşitli kaynaklardan bunlarla ilgili yazılar okunmalı ve belli bir donanıma sahip olmalıdır. Şimdi gençlerde bir “hani”dir gidiyor. Ama, yani, şey vs. bunlar içi boş sözcüklerdir. Dili güzel ve doğru kullanmak gerekir. Öğrencinin ilk ve en önemli adımını bu durumlar üzerine olmalıdır.

Özellikle yeni haber spikerleri ile ilgili ne düşünüyorsunuz? İyiler mi yoksa “Nerede o eski günler” mi diyorsunuz?

En çok kendini yetiştiremeyenlere kızıyorum. Keşke’ler elbette var. Biraz yüzün güzelse seni hemen spiker yapmaya yönlendiriyorlar. Önce yöneticilere diksiyon dersi verilmelidir aslında. Hiçbir zaman “ben oldum” diyemezsin. Benim bitirmedığım kitap, görmediğim yer kalmadı. Bir spiker her şeye yönelmelidir.

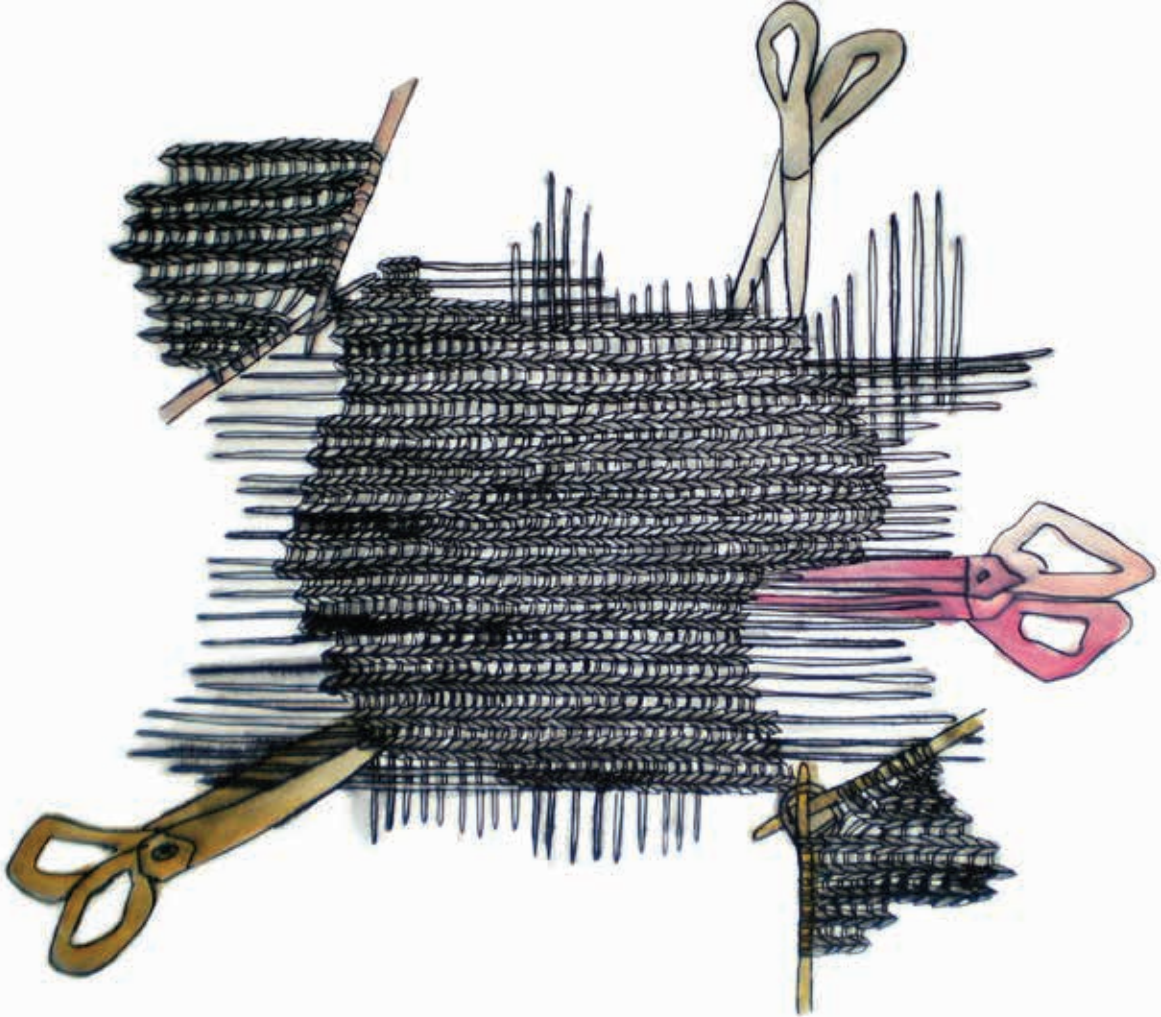

BİR

“EĞİTİM GURUSU”

CİHAT ŞENER

SÖYLEŞİ İLAYDA YILMAZ • FOTOĞRAF CİHAT ŞENER ARŞİV

Onun adını, Beyazperde ve Sinematürk isimli sanat sitelerinde oyuncu olarak görebilirsiniz.

Bazı televizyon dizilerinden ismini ve simasını da anımsamanız mümkün.

Ama Cihat Şener ismi daha çok eğitim, üniversiteye giriş, sınavlar ve meslek seçimi gibi devasa konularla yan yana geldiğinde anlam kazanır.

**Cihat
Şener**

**Hayatımız
Sınav...**

Cihat Şener TRT başta olmak üzere çeşitli televizyon kanallarında bu ismi taşıyan programlarla karşımıza çıktı ve çıkıyor.

Şener'in eğitimi ve kökeni matematik üzerine. Matematik öğretmenliğini 28 yıl sürdürdü; sonrası ise eğitim danışmanlığı...

Oyun ritüelinin hayatınızda şöyle ya da böyle bir yeri vardır. Hayatımızın başka bir unsuru olan eğitim özellikle yüksek eğitim bir ritüel içeriyor mu?

Bu tespit doğrudur, yani oyun iki amaçlı önemlidir. Birincisi eğitmeye çalıştığımız birey daha henüz çok genç ve çocuksa oyunu burada araç olarak kullanırsınız. Çok işe yarar bir araçtır. Öğretmenin iyi araçlarından biridir oyun.

Diğer bir anlamda oyun ise benim özelimle oyun. Sizin yaşlarınıza yakinken, lise dönemimde ben oyunu içselleştirdim. Ben öğretmenim ve her öğretmenin de biraz oyuncu olması gerekir. Benim görüşümde 50 dakikalık bir ders yapıyorsanız, bu 50 dakikalık bir tiyatronun iki perdelik bir kısmının ilk perdesidir. Sonra bir teneffüs verirsiniz, derse girersiniz ikinci perdeyi oynarsınız. Eliniz, kolunuz, yüzünüz, duruşunuz, kıyafetleriniz, ayakkabılarınız bunların hepsi oyunun aksesuarlarıdır.

Benim sonradan televizyonculuk yapabilirim de bunun yardımcı oldu. Televizyon sektöründe oyunla rol yapmak başka bir şeydir. Rol yapmak yapaydır. O siz değilsinizdir. Başka birinin taklidini yapıyorsunuzdur. Oysa ben, günlük yaşamımda neysem ekranda da oydum. Dolayısıyla çocuklarla iletişim kurmamda çok büyük faydası oldu. İçselleştirilmiş bir davranış biçimidir o benim için. Yararımı fazlasıyla gördüm.

Meslek hayatımın 38. yılındayım. 18 yıldır televizyon sektöründeyim. Ekranda 18 yıl kalınmaz. Türkiye’de hele insanın ekran ömrü aylarla ölçülür. Kısacası başa dönersek orada kastettiğim yaşamla oynamak negatif anlamda oyun değil. Eğlenmek eğlendirmek güldürmek falan da değil, görevini işlevini doğru yerine getirmektir. Bunu yaparken işin içine birtakım küçük atraksiyonlar, numaralar katmakta işin rengini değiştirir.

Tonton amca, Cihat Ağabey, Cihat Hoca, Cihat Baba... Hadi şu bilinen la-kaplarınızı paylaşalım. Hangi kesime hangisi düşer ?

Valla bunu yorumlamak bana kalma-

sın. Ben hepsine razıyım. İçtenlikle, dürüstlikle, biraz sevgiyle, benimsemekle uydurulmuş her lakap başımın üstündedir. Ben evlere çok kolay giren bir adam oldum. İnsanlar ekranda beni gördükleri zaman itici, sıkıntı verici, ukala, kendini beğenmiş, hava atan birini görmediler. Dolayısıyla misafir edildim. Beni öğrencilerden çok seven büyüklerdir, anneler babalardır. “Gel Fatma, bak hoca çıktı” derler ama Fatma gelmez, “gene mi bu adam” der. Ama aileler benden bazı şeyleri kapar, çocuklarına pazarlarlar. Bak öyle değil, böyle yapacakmışsın derler. Bu, toplumda önemli bir işlemdir. Başlarken ben bunu hedeflemedim. Ben medyayı araç olarak kullanayım gibi bir hedefim olmadı. Bu çok büyük bir iddiadır. Ama iş öyle bir noktaya geldi ki, çok da kolay geldi. Ben bu gelişmeyi yaparken çok da büyük zorluklar çekmedim. Sonuçta bütün bu sıfatların hepsine ben razıyım. Beni sevmeyenlerin, hatta nefret edenlerin koydukları sıfatlar da vardır. Herkes beni sevecek diye bir şey yok.

“Cihat Ağabey ile konuşanın stresi kalmıyor!” Bu bir şehir efsanesi mi, yoksa gerçek mi?

Çok sihirli bir sözcüğüm var benim: Adam yerine koymak. Öğrenci-Öğretmen ilişkisinde ve tüm hayatta benim yaptığım bu.

Karşındakini adam yerine koyuyorsan ve onu dinliyorsan o zaten çözülüyor, çözüldükçe de kaygı yok oluyor.

Şimdi bizde ki öğretmen tipiyle bu pek örtüşmüyor: Türkiye’nin öğretmeni gergin adamdır. Hele matematikçiye ciddi adamdır. Öyle yanına falan gidilmez.

Bu toplumda insanlara tavsiyelerde bulunacaksın, bir de ikna edeceksin. Tabii bu tavsiyede bulunmadan önce öğrenciye bakacaksın, göreceksin, çözeceksin, onun iç dünyası nasıl olacak o adam, konuşmazsa ben onu nasıl çözerim.

Hele bir de bunu televizyondan yapacaksın. Ben onu görmüyorum. Sadece o beni görüyor. Ama 18 yaşındaki bir

çocuğun telefon kaldırıp televizyonu araması dünyanın en zor işidir.

Bir çocuğa bunu yaptırıyorsanız o noktaya geldiyse bu çocuk, çözmeye, anlamaya, konuşturabilme anlamında başarılı olunmuştur. Yoksa benim stres giderici bir yanım yok.

Gelelim bizim kuşağa. Üniversite son sınıfta ama henüz uzmanlaşma alanını, yolunu ya da branşını net biçimde seçememiş... Cihat Ağabey’in bu tür kararsızlıklara bir çift sözü var mı ?

Abi ne yaptın bugüne kadar?

Bugüne kadar neredeydin?

22 yılı ne yaptın, çöpe mi attın?

Hiç sormadın mı ben kimim diye ?

Ben ne iş yaparım?

Benden ne olur diye kendine hiç sormadın mı?

Kendinle ilgili bir projen yok mu?

Sen ömrün boyunca fotosentez mi yapacaksın?

Sorular... Sorular...

Bu soruları hak eden insanlar var mı ?

Evet, var !

Böyle insanları karşınıza alıp konuşmakla olmaz. Belki onları kendi haline bırakmak lazım; belki yaşamın onlara bizim vereceğimizden, benim vereceğimden daha kalıcı dersler vermesi gerekiyordu.

Daha ileri gitmek gerekirse, ben yüzleşmeden yanayım, bireyin kendi kendisiyle yüzleşmesinden. Yaşamla yüzleşecek, haddini bilecek, hadsizlik etmeyecek, ayağını yorganına göre uzatacak, yorganını bilecek.

Bu biraz felsefi anlamda da altı çizilesi bir şeydir. Binlerce yıldır insanlar bunun peşindeler; ben kimim, nereden geldim, nereye gideceğim...

Dünyayı doğru algılırsan bu soruları da kendiliğinden çözüyorsun.

Bana göre işin doğrusu o arkadaş hemen evine gitsin bir ayna bulsun, aynanın karşısına geçsin ve kendine baksın. 22 senede ürettiği, o aynada gördüğüdür. Beğeniyorsa yürüsün, yok beğenmiyorsa özeleştirisini yapsın.

Bu, tamamıyla kişisel bir problemdir ve ne yazık ki dünya bu tür sorunlarını çözemeyenlerle dolu.

İnsanlar kendileriyle yüzleşmek istemiyorlar, kaçıyorlar, çünkü gördükleri üründe problemler var. Hiç kimse kendinden memnun değil ki zaten. Türkiye'nin temel sorunu özgüven sorunudur.

Tamam, ben sistem mükemmel demiyorum ama bu sistemin içinden başarılı insanlar çıkmıyor mu? 30 yaşında şirket CEO'su olmuyor mu ?

O arkadaşlara önerim tektir: Kendinizle yüzleşin ve bunu gecikmeden yapın, daha fazla gecikerseniz hiç çözüm yok, çözümsüzlük başladı demektir.

Çocuklarımızı eğitim konusunda yönlendirdiniz mi ? Meslek seçiminde onlara müdahaleniz oldu mu ?

Bana sorarsan müdahale etmedim, ama onlara sorarsan ettim. Öyle bir sözcük ki bu, sakız gibi. Ben

matematikçiyim ama onlar matematikçi olmadılar. Sizce müdahale etmiş gibi mi duruyorum? Küçük kızım televizyonla uğraşıyor, diyor ki bizde fen bölümünden gelenler problemleri daha iyi çözüyorlar.

Benim kızım sosyal bölüm çıkışlı, biz geri kalıyoruz diyor.

Nedir fark? Analitik düşünme farkıdır. Sen haklıymışsın diyor bana, ne zaman işler olmuş bitmiş, üstünden 5 sene geçtikten sonra.

Ben ona dedim ki, şu matematiği öğren, matematik dersini değil yaşamsal matematiği. İnsan ilişkileri, bunların hepsi matematiktir. Ama ben hep göndermeler yaptım, öğüt vermedim.

Kitap oku demekle kimse kitap okumaz, o evde anne baba kitap okuyorsa o çocuk da kitap okur. Çocuklar gazete okumuyor, peki sen okuyor musun?

Türkiye'de toplam gazete tirajı 3, Japonya'da 27 milyon.

Bizde kitap bin, Japonya da milyon ölçeğinde basılıyor.

Kızlarıma baktığım zaman insan olarak fena değiller, yaptıkları iş onları mutlu ediyor.

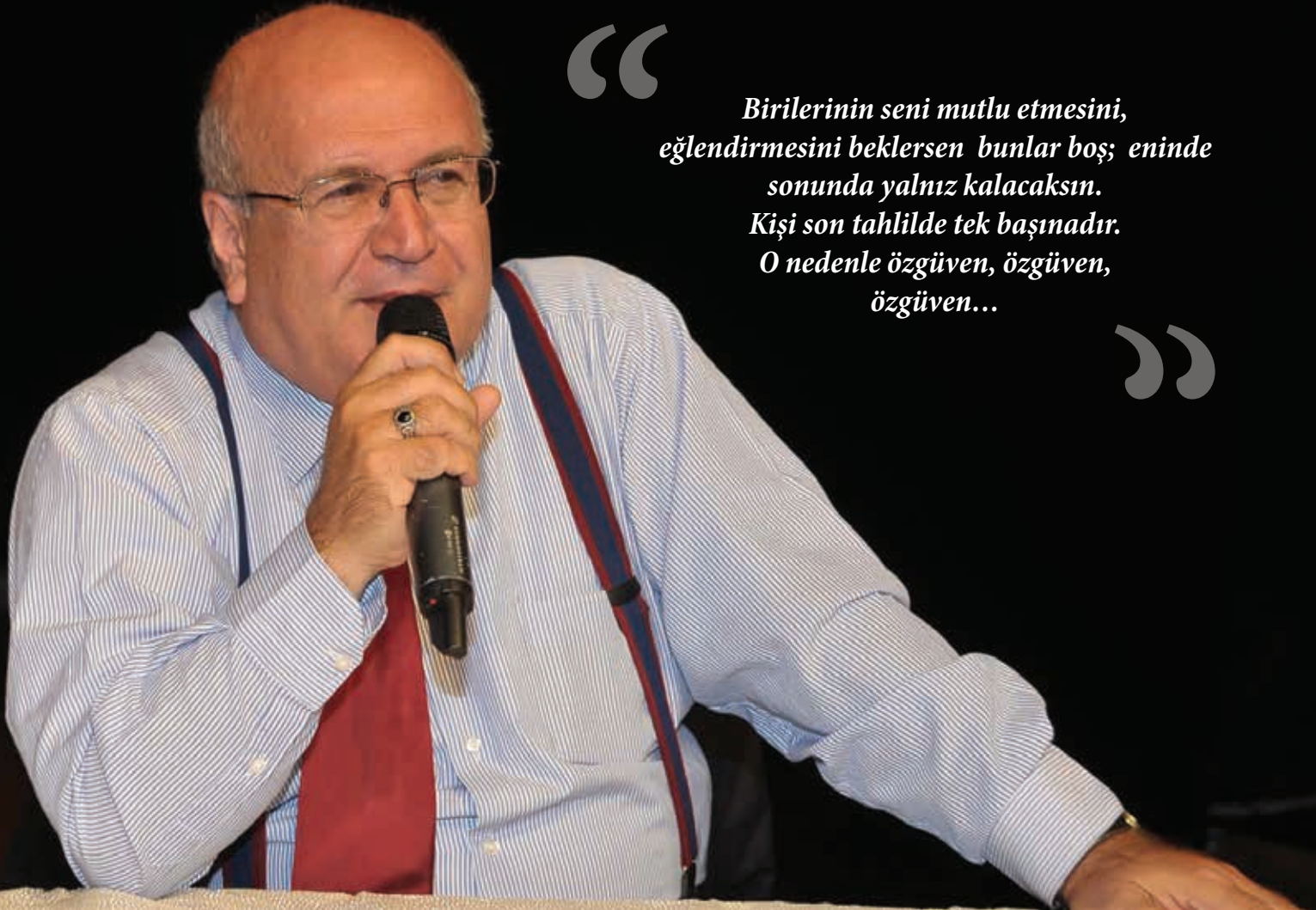
Ama unutmamak gerek, bir meslek insanı mutlu etmez, "eylem" onu mutlu eder.

17 yaşında bizi mutlu eden şey 27 yaşında da bizi mutlu edecek midir ? İnsanlar zaten değişken, bir günü ötekini tutmuyor.

Dolayısıyla mutluluğun ne olduğu üzerinde düşünmek lazım, beni ne mutlu eder ?

Üretmek ve o süreçte başarmak mutlu ederse, şartlar ne olursa olsun sen zaten mutluluğun formülünü bulmuşsun. Ama birilerinin seni mutlu etmesini, eğlendirmesini beklersen bunlar boş, eninde sonunda yalnız kalacaksın.

Kişi son tahlilde tek başınadır. O nedenle özgüven, özgüven, özgüven...

“

Birilerinin seni mutlu etmesini, eğlendirmesini beklersen bunlar boş; eninde sonunda yalnız kalacaksın. Kişi son tahlilde tek başınadır. O nedenle özgüven, özgüven, özgüven...

”

Bir Hediye Bir İthaf Alman Çeşmesi

HABER ECEM KAPLAN • FOTOĞRAF EMRE TOPÇU, İNTERNET ARŞİVİ

Bir su şehri olarak İstanbul'un çeşme ve sebilleri saymakla bitmez; ama içlerinden öyle bir çeşme var ki bir "hediye çeşme" ve şehrin ilk demonte yapılarından biri olması nedeniyle diğerlerinden ayrılır. Bugün gölgesinde dinlendiğimiz, suyundan içip serinlediğimiz Sultanahmet Meydanı'nda kurulu Alman Çeşmesi Alman İmparatoru II. Wilhelm'in Sultan II. Abdülhamit'e ithafı ve İstanbul'a hediyesidir.

“İstanbul`da su işlerine bakmak üzere bir su nazırı vardı. İşlemlerin yürümesi için genellikle İstanbul kadısına ve dergâh-ı âli çavuşlarına hüküm yazılırdı. Her çeşmenin kaç lüle olduğu araştırılır, zarar ve ziyanın ödenmesine çalışılırdı. Bir yere ayrılan suyun sahibi o suyu istediği gibi kullanırdı.”

Tarihçi Ahmet Refik Altınay'ın bu tespitleri, İstanbul'un aynı zamanda bir su ve çeşmeler şehri olduğunu da açıklar okuyucuya.

Osmanlı döneminde İstanbul'da kaç adet çeşme ve sebil yapıldığına dair kesin bir rakam olmamakla birlikte tarihçi Affan Egemen'in 1993 yılında yayımlanan "İstanbul Çeşme ve Sebilleri" isimli kitabında 1165 çeşme ve sebinin adı geçer.

Bunlar içinde 1901 tarihi düşünülmüş Sultanahmet Meydanı'ndaki Alman Çeşmesi, "hediye çeşme" özelliği, yurtdışından gelmesi ve şehrin ilk demonte yapılarından olması nedeniyle ayrıcalıklı yere sahiptir.

Sultanahmet Meydanı'nda Sultan I. Ahmed Türbesi'nin karşısında kurulu olan Alman Çeşmesi, "II. Wilhelm Çeşmesi" olarak da bilinir.

II. Wilhelm, 15 Haziran 1888 - 9 Kasım 1918 arasında hüküm sürmüş bir Alman İmparatoru ve Prusya Kralıdır. II. Wilhelm, 1889 ve 1898'de Sultan II. Abdülhamid döneminde, 1917'de de Sultan Reşat zamanında olmak üzere üç kez Osmanlı Devleti'ni ziyaret eder.

Alman Çeşmesi İmparatorun İstanbul'a gelişinin anısına bir ithaf, Sultan'a ve İstanbul'a bir hediye...

Çeşme, Almanya'da hazırlanır, mermerleriyle değerli taşları orada işlenir ve parçalar halinde gemi ile İstanbul'a getirilir.

II. Wilhelm'in bir deseninden yola çıkarak çeşmenin planlarını özel danışman Mimar Spitta çizer; yapımını Mimar Schoele üstlenir; Alman mimar Carlitzik ile İtalyan Mimar Joseph Antony de projede görev alırlar.

Yapımına 1899'da başlanan çeşmenin açılışı için Sultan II. Abdülhamid'in 25. cülus yıldönümü olan 1 Eylül 1900 tarihi düşünülür, ancak yetiştirilemez. Bunun üzerine çeşmenin açılışı için II. Wilhelm'in doğum günü olan 27 Ocak 1901 tarihi uygun görülür. Açılışı aynı tarihte görkemli bir törenle yapılan Alman Çeşmesi Evkaf Nezareti'ne teslim edilir.

Sekizgen planlı olan Alman Çeşmesi, yüksek bir taban üzerine oturur. Su haznesinin üzerinde yer alan kubbe sekiz sütun tarafından taşınır. Sütunları birbirine bağlayan kemerlerin arasındaki pandantiflerde daireler halinde madalyonlar göze çarpar. Bunlardan dördünün içerisinde, yeşil zemine Sultan II. Abdülhamid'in tuğrası, diğer dördünde Prusya mavisine üzerine İmparator Wilhelm'in simgesi olan "W" harfi bulunur. Ayrıca, "W" harfi üzerine bir taş altındaki (II) sayısı ise II. Wilhelm'i sembolize eder.

Alman Çeşmesi'nin kenarlarına konumlandırılan mermer oyma kanepeler örneği görülmemiş güzelliktedirler.

Su haznesi silindirik bir taban üzerinde kubbemsi bir kapakla örtülmüş olan Alman Çeşmesi, tunç döküm çemberlerle çevrilidir.

Alman Çeşmesi'nin en görkemli yeri, koyu yeşil renkte somaki kolonların taşıdığı yeşil renkli kubbesidir.

Kubbe, altın mozaiklerle kaplanmış ve iç içe geçmiş, yuvarlak motiflerin oluşturduğu çok renkli bir göbekte bütünleştirilmiştir.

Çeşmenin tunç kitabesinde Almanca olarak, "Alman Kaiser'i Wilhelm II, 1898 yılı sonbaharında Osmanlıların hükümdarı haşmetli Abdülhamid II nezdinde ziyaretinin şükran hatırası olarak bu çeşmeyi yaptırdı, 1898" sözleri kazılıdır.

Çeşmedeki Osmanlı kitabesinde ise, Ahmet Muhtar Paşa'nın İzzet Efendi tarafından sülüs yazıyla nakşedilen beyti okunur.

Alman Çeşmesi, heykellerle bezeli Avrupalı örneklerinden ve Osmanlı meydan çeşmelerinden farklı bir görünüm sunar.

Alman neo-rönesansından izler taşıyan çeşme, Osmanlı şadırvanlarına benzerliğiyle bir Avrupa-Osmanlı sentezi gibi yükselir. **İstanbul'da Alman İmparatorluğu döneminde Alman Çeşmesi dışında da anıtsal nitelikte yapılar inşa edilir.**

1846 ile 1938 yıllarında inşa edilen yapıları şöyle sıralayabiliriz:

Taksim Alman Hastanesi 1846, Beyoğlu Alman Lisesi 1868, Gümüşsuyu Alman Konsolosluğu 1877, Sirkeci Garı 1890, İstiklal Caddesi Rumeli Han 1896, Eminönü Germanyana Han 1906, Haydarpaşa Garı 1908, Kadıköy Yeldeğirmeni Sünget Apartmanı 1908, Ortaköy Mimar Bruno Taut Evi 1938.

SULTAN AHMET ÇEŞMESİ

*Su yerine süs akıyor
Deliklerinden
Eğilmiş ölümsüz ince bilekli
Cariyeler bakıyor*

Derinlerden geliyor sesleri

*Önünde dokuz minare
Aynalar kadar aydınlık yüreği
Kilise öte yanında yara bere
İçinde kendini sessiz bir oluştıra bırakıyor*

Değiştiriyor deri

*Tramvayın köşeleri sarıdır
Ortasında oturmuş mesut bir sağır
Bütün gün türkü çağırır
Erir çeşmenin iki göz bebeği*

*Ben o kanlı kızgın
Gözyaşlarıyım çeşmenin*

Sezai Karakoç

Almanlar'ın İstanbul'da yaptığı görmekli eserler

Eminönü'nde
Germanya Han 1906

İstiklal Caddesi'nde
Rumeli Han 1896

Haydarpaşa Garı 1908

Gümüşsuyu'nda Alman Konsolosluğu Binası 1877

Beyoğlu'daki Alman Lisesi 1868

Kadıköy Yeldeğirmeni'nde Sünget Apartmanı 1908

Taksim'deki Alman Hastanesi 1846

Ortaköy'de Mimar Bruno Taut Evi 1938

HABER VE FOTOĞRAF • TÜBA N. YILDIZ

AZİYADE Mİ HATİCE Mİ ?

1850-1923 arasında yaşayan Fransız yazar Pierre LOTİ, ilki 1876 olmak üzere bir çok kez İstanbul'da bulunur.

Türk dostluğundan kuşku duyan ve o'na bir şiirinde;
 “ Hatta sen Pier Loti!
 Sarı muşamba derilerimizden
 birbirimize geçen tífüsün biti
 senden daha yakındır bize Fransız
 zabiti!”

diye seslenen Nazım HİKMET'in tersine LOTİ, Türk dostu bir yazar olarak bilinir ve tanınır.

Pierre LOTİ İstanbul'da, Aziyade isimli bir kadına aşık olur ve 1879 'da aynı isimli romanını yazar. Bazı araştırmacılar, Aziyade isminde birinin var olmadığını; yaşadığı kaçamakları maskeleyerek amacıyla böyle bir ismi uydurduğunu ileri sürer. Ancak, dünya çizgi roman klasikleri arasına da giren arasında Aziyade' de yer alan Aziyade gerçektir ve esas ismi Haticedir.

AH! MİNE'L AŞK !

Pierre Loti'nin Selanik'te tanıştığı; sonradan İstanbul'da bulduğu ve gizli gizli buluştuğu Hatice, yeşil gözlü bir Çerkez güzeliydi ve bir adamın üçüncü eşi idi.

Loti, İstanbul'a tutkuyla biraz da Hatice yüzünden bağlanır. O'na yakın olmak için evini Pera'dan

Eyüp'e taşır ve ismini Arif olarak değiştirir.İkilinin beraber Ankara'ya gittikleri bile söylenir.

Genç yaşta ölen Hatice Topkapı Mezarlığına defnedilir. İstanbul'a her gelişinde Aziyade'nin mezarını ziyaret eden Piyer Loti, ziyaretlerle yetinmez Hatice'nin mezar taşının bir kopyasını yaptırtarak Fransa'ya getirtirir.

Ah! Mine'l Aşk ! dedirtiren bu öykünün kanıtı mezar taşı halen Fransa'nın Rochefort Kentinde Pierre Loti Müzesi'nde sergilenmektedir.

"Ah, minelmevt" diye başlayan taşın taşın kitabesinde;

Bu sade تنها mezarda yatan cism- i nazenin
Göz bakmağa kıyamaz idi Hüsn- ü anına
Soldurdu ah mevt anı pek nevcivan iken
Allah layık görmedi yere aldı yanına
Kafkasyalı Abdullah Efendi' nin kerimesi Hatice Hanımın
Ruhuna rızaen li'llaahi
Taala El Fatiha.
Sene 1297 19 Zilkade.
yazısı yar almaktadır.

NURİYE VE ZİNNUR HANIMLAR.

Piyer Loti'nin eserlerine Türklerin ilham oluşturması Aziyade ile sınırlı kalmaz.

1906 yılında yazdığı Mutsuz Kadınlar isimli romanının esin kaynağı da Nuriye ve Zinnur Hanımlardır.

Loti'nin dostu olan Diplomat Nuri Bey'in kızları olan Nuriye ve Zinnur, Lera adlı Fransız bir kızla İstanbul'dan Paris'e kaçır; Loti'nin başına sıkıntılar açan bu kızlar işte o seyahatlerinde Loti'yi (Mutsuz Kadınlar) adlı romanını yazmaya esinlendirir.

Kırım Savaşı sırasında geldiği İstanbul'da Müslüman olup Osmanlı devletinin hizmetine giren Piyer Loti'nin dostu, Nuriye ve Zinnur'un babaları Nuri Bey ise, aslında Marki de Chateaufort sülalesinden gelen Fransız asıllı bir devlet adamıdır.

TÜRK SİNEMASI 100 YAŞINDA

SÖYLEŞİ NURAY GÖNÜLŞEN • FOTOĞRAF ONUR YILMAZ, ONUR YÜKSEL

Sinemamız 14 Kasım 2014'te 100. yaşını kutlamaya hazırlanıyor. Sinema tarihçisi Agâh Özgüç, 100. yaş için çok özel bir armağan kitap hazırladı:

Ansiklopedik Türk Filmleri Sözlüğü.

Sinemamızın 100. yılına bir armağan da Atilla Dorsay'dan, "100 Yılın 100 Türk Filmî"

Ve 100. Yılda en büyük ve anlamlı müjde!

Türk Yönetmen Nuri Bilge Ceylan'ın "Kış Uykusu", filmiyle Cannes Film Festivali'nden geldi:

Büyük ödül Altın Palmiye'yi "Kış Uykusu" elde etti.

Bir ansiklopedi nedir hızla uçup giden zamanın içinde?

Kesintisiz ve sürekli yaşanmakta olan bir tarihi içine sığdıran bilgilik veya bilgelik mi?

Zamanda geriye dönüşün olanaksızlığında kaybolmayı önleyen bir zaman işaretçisi mi?

Bizim gibi arşiv tutma geleneği olmayan ülkeler için sıkıntı ve belirsizlik mi?

Agâh Özgüç'ün "Ansiklopedik Türk Filmleri Sözlüğü"nü'nün 21. sayfasına bakıyoruz:

Yıl 1914, çekilen film sayısı 1. Ayastefanos'taki Rus Abidesinin Hedmi (Yıkılışı). Yönetmen ve Görüntü Yönetmeni Fuat Uzkinay/Ordu Adına. Film hakkında düşülen notlar üzerinde hızlı hızlı geziniyor işaret parmağımız. Agâh Özgüç'ün konuşmalarımızda sık sık yinelediği üzere "belge önemli". Görüyoruz ki bu filmin ilk çekilen film olduğuna dair ortada ne bir belge var ne de tüm tartışmayı geçersiz kılacak bir kanıt, bir film. Bu muammayı Agâh Özgüç tarihten bulup çıkarıyor. Ayastefanos Abidesi'ni dinamitle havaya uçuran teğmen Bahri Doğanay'ın fotoğrafını da bulup koyuyor ansiklopediye.

Ama Doğanay, Yarbay olarak emekli olduktan sonra yazdığı anılarında ne Fuat Uzkinay'dan tek bir satır söz ediyor ne de çektiği filmde.

"Film Ordu Film Merkezi'nde arandı, bulunamadı" diyor Agâh Özgüç, "o dönemde işgal olduğu için kaçırılmış da olabilir, karanlık bir olay tabii ama resmi olarak kabul edilen tarih 1914 işte."

Kabul edilen tarih değişebilir, "yolcular" belleklerden silinebilir; iş ki, tarihin izini süren vefakâr araştırmacılar olsun.

"Ansiklopedik Türk Filmleri Sözlüğü" o yolcuları da tanıtıyor bize bir bir: Türk sinemasının ilk tarihçilerinden Nurullah Tilgen ve Rakım Çalapala; onlardan devraldığı mirasla Türk sinemasının kuramsal ve estetik temellerini atan Nijat Özön ve Giovanni Scognamillo.

Agâh Özgüç de bu ansiklopediyi sinemanın öncüleri, karizmatik ve ölümsüz oyuncularını, kalem emekçileri ve kurucu şirketlerine adanmış.

Kimler yok ki?Metin Erksan, Cahide Sonku, Yılmaz Güney, Seden Ailesi, İpekçi Ailesi, Filmer Ailesi, Semih Tuğrul, Onat Kutlar, Çetin A. Özkırım, Rakım Çalapala, Mahmut Tali Öngören, Alim Şerif Onaran, Turhan Gürkan, Mustafa Gökmen, Erman Şener, Nijat Özön, Nezih Coş, Rekin Teksoy, Lütfi Ö. Akad, Atıf Yılmaz, Osman F. Seden, Halit Refiğ, Memduh Ün, Ertem Göreç.

1914-2012 tarihlerini kapsayan kuşak kâğıda basılı bu ansiklopedi, 1000 sayfalık 4 kilo ağırlığındaki 5 ciltten oluşuyor. Ansiklopedide, kayıtlara geçen film sayısı 6481 olarak gözüküyor. Bunlardan 1000'i piyasada çeşitli kişilerin elinde toplanmış durumda olsa da hâlâ kayıp

Ansiklopedi ve ondaki "hikâyeler" Agâh Özgüç'ün 50 yılıyla kesişiyor, birleşip beraberce akıyor.

Öyle bir akış ki bu, Agâh Özgüç'ün gülen gözlerine, bitmeyen yaşam enerjisine baktıkça içten içe "sinema gençleştiriyor galiba" diye düşünmeden edemiyor insan. Agâh Özgüç, bu çalışmasıyla sinema geçmişimizi bugüne bağlıyor.

"Ansiklopedik Türk Filmleri Sözlüğü" sinemamız açısından ne anlam ifade ediyor?

Bu ansiklopedinin yıllar öncesine dayanan bir hikâyesi var. Bu tür kitapları Batıda kalabalık ekipler yapar. Bunu biz Türkiye'de tek başımıza yaptık. Ansiklopedinin Batıda yapılanlardan farklı özellikleri var.

Batıdaki örneklerinde alfabetik sıraya göre filmi, oyuncularını, metrajını yazar, başka bir şey yazmaz. Biz burada filmin öyküsünü yazdık. Film ödül almışsa, festivallere katılmışsa belirttik. Filmle ilgili yapılan eleştirilere kaynaklarıyla yer verdik.

Ansiklopedide, sadece vizyona giren filmler bulunuyor. DVD ve televizyon filmlerini kapsam dışında tuttuk. Ve nihayet, her cildin başına dönemin önemli olayları hakkında bilgi veren önsözler yazdık.

"6000'i aşkın Türk filminden 2000 tanesi kayıp"

Şener Şen
Hürrem Yılmaz

1914-2012 tarihlerini kapsayan kuşak kâğıda basılı bu ansiklopedi, 1000 sayfalık 4 kilo ağırlığındaki 5 ciltten oluşuyor.

Şener Şen

Hürrem Yılmaz

Şener Şen

Hürrem Yılmaz

sinemanın
KOMŞU SEKSPİR

İşte bunlar Batı'daki örneklerinde bulunmayan özellikler. O yüzden de ismi, "Ansiklopedik Türk Filmleri Sözlüğü".

Ansiklopedimiz 2012'nin Mayıs ayına kadar olan filmleri kapsıyor. Vizyonu Eylül ayına kadar takip edeceğiz ve bu yılın en çok izlenenleriyle birlikte listeleri yenileyeceğiz.

Ansiklopedide, yönetmen ve film olmak üzere iki ayrı dizin yaptık. 1914'ten 2012'ye kadar kaç film yapılmış, sayılar belli burada. Şu ana kadar 6481 film yapılmış ama tabii ki 6-7 film burada eksik olabilir, çünkü belgeleri hiç yok. Ancak belgeler bulunduktan sonra o filmler yeni baskılarda ilave edilebilir. Ansiklopedide önemli olan zaman meselesidir. Zaman değiştiği yeni dönem, yeni belgeler eklenir.

Bu dev ansiklopedinin kapağında sizin isminiz tek başına yazıyor. İşin üstesinden nasıl geldiniz?

Bir insanın herhangi bir işte başarılı olması için o işi sevmesi lazım. Bu iş belge olmadan olmaz. Ansiklopediye giren tüm bilgilerin belgesini de toplayıp koydum. Bu yüzden bundan sonra ortaya konacak tüm araştırmalarda bu ansiklopedi önemli bir kaynak kitaptır; sanatçılar, eleştirmenler, oyuncular, akademisyenler ve öğrenciler için, herkes için bir başvuru kitabı oldu. Ansiklopedide 2000'in üzerinde belge, fotoğraf var. İşte mesela Yılmaz Güney, Elia Kazan film çekerken sette onu ziyaret etmiş, fotoğrafı burada. Ertem Göreç, Nebahat Çehre ile film çekmiş ama hatırlamıyor, çekmedim diyor, işte yine fotoğrafı bende var.

Sinema Tarihi bu ansiklopediyle birlikte belli bir noktadan sonra sizin

yaşam hikâyenizle de örtüşüyor. Her şey ne zaman ve nasıl başladı?

1955'lerde dergilere yazıyordum. Profesyonel değildim o zaman. Profesyonel gazeteciliğe başlamam 1960 yılıdır. O dönem de kimse bilmez, Anadolu'da çıkan edebiyat dergilerinde şiirler yazardım. Şiir konusunda ustam diyebileceğim kişi Atilla İlhan'dır. Sonra setlere giderek, röportajlar yaparak gazeteciliğe başladım. İlk oyuncu röportajlarımdan bir tanesi Türkan Şoray'dır. O dönem 16-17 yaşlarındaydım. Biz belleği zayıf bir toplumuz; yönetmenler, oyuncular için de geçerli bu. Mesela Turgut Demirağ önemli bir yönetmen ama ödülleri depolarda atılı kalmış, kızı Melike Demirağ Paris'te siyasi yasaklı, sahip çıkamamışlar, işte biz topladık onları oralardan. Sonra televizyon çıkınca her şey yeniden değer kazandı ve o zaman önemli oldu kimin ne kadar film yaptığı.

Arşiv tutma geleneği zayıf olan ülkemizde sizin ulaştığımız ve bu ansiklopedide toplanan belgeler, bulgular, tanıklıklar ışığında sinema tarihimizin kör noktaları bilebildiğimiz kadarıyla nerelerde oluşmuş?

Arşivleme süreci her şeyi ortaya çıkarıyor. Bir ara Yıldız Stüdyosu vardı. Ferdinand Manukyan diye bir bankere aitti, film işine girdiği için stüdyo açmıştı. Bu stüdyoda çekilen filmlerin dublajı, yıkanması her şeyi yapılıyor. Bu stüdyoda kutuların içinde birikmiş çok sayıda film vardı. İşte bu bina yıkılacağı zaman Ferdinand Manukyan filmlerin sahiplerinin ve yapımcılarının bu filmleri almaları için gazeteye ilan veriyor. Bu ilana karşılık hiç kimse gelip filmini almıyor. Yıkım zamanı bu filmler kapının önüne

yığılıyor ve kamyonlara yüklenerek Sarayburnu'ndan denize atılıyor. Onun için 6000'i aşkın film den belki 2000 tanesi kayıp şu anda. Kayıp olmayan filmlere de Mimar Sinan Üniversitesi sahip çıktı ve o filmler orada muhafaza ediliyor. Filmlerin negatifleri gümüş içeriyordu, bu yüzden filmlerin bazıları kiloyla eskicilere satıldı. Gümüşleri eritilerek ayakkabı bağcıklarının uçlarına klips yapıldı. Dünyada böyle bir olay yok yani.

Örnekler vereyim: Atıf Yılmaz'ın Erkek Ali filmini kimse bilmiyor. Atilla Dorsay'ın da katkısıyla bu film Antalya Film Festivali'nde gösterildi, yeniden izlendikten sonra iki oyuncusu bu film den ödül aldı: Sevda Ferdağ ve Eşref Kolçak.

Metin Erksan'ın Hicran Yarası diye bir filmi var ama film ortada yok. Metin Erksan en çok sevdiği film olduğunu söyler; bu filmin ortaya çıkması lazım. Duygu Sağıroğlu Bitmeyen Yol diye bir film yaptı, herkes bu filmi unuttu. Şimdi yeniden restore edildi. Bakıtığınız zaman Memduh Ün'ün Üç Arkadaş filmi de öyledir.

Filmlerin çoğu kayıp, onun için yeni bir tarih yazmak çok zor. Daha önce 1960 yılına kadar Nijat Özön bu tarihi iyi ki yazdı. Sonra Giovanni Scognamiglio yazdı. Zaten onların ikisi çok önemli kişiler.

Peki, hâl bu iken kayıp filmler gerçeği nasıl bir sinema ortamını tasvir ediyor?

Sinema dünyada bir sektör ama bizde hâlâ bir sektör haline gelemedi. Kurumsallaşamadı. Kurumsallaşma olması için özellikle banka ve holdinglerin işe el atması, devletin yardım etmesi lazım.

Son zamanlarda Kültür Bakanlığı'nın katkıları olsa da çok az sayıda iş adamı bu işe girdi.

Gençliğinizin heyecanı ve tutkusuyla büyük bir enerji ve emekle kopmazcasına bağlandığımız sinemamız geçmişte nasıldı ve bugün 100 yaşına girerken sizce nasıl bir görüntü sergiliyor?

Sinemanın altın yılları geride kaldı ve kimse önemsemiyor artık. Bu yüzden olsa gerek devlet bu 14 Kasım'da iş mecburen el atmak zorunda kaldı. Buna rağmen birkaç ay kaldı, yine si-

nema kurumlarında çok fazla hareket yok. Pek bir özelliği kalmadı.

90'ların ikinci yarısından itibaren yeni filmler çekilmeye ve ödüller almaya başladı.

Yapılıyor tabii, çünkü herkes dijital film çektiği için iş kolaylaştı artık. Ama ne yapılırsa yapılsın 35'lik filmin kalitesine hiçbir yenilik, hiçbir dijital ulaşamaz, o güzelliği yansıtamaz. Şimdi bilgisayarda yapılıyor her şey, sanal renkler kullanılıyor. Oysa sinema kameranın gördüğüdür, gözüdür.

90'lardan itibaren düşünürsük eğer, çekilen filmler, yönetmenler ya da perdeye yansıyan hikâyeler konusunda ne dersiniz?

Kişisel olarak iyi filmler yapılıyor. En son izlediğim film bir ilk film; ismi Köksüz. Sinemalarda oynadı, iş yapıp yapmadığını bilmiyorum ama iyi film. En son Onur Ünlü yeni bir çıkış yaptı. Eski kuşağın yanı sıra yeni kuşak gençler çıkmaya başladı ama bu, zamanla belli olacak. Nuri Bilge Ceylan belgesel türü filmler yapıyordu, aile hikâyesi anlatıyordu. Bu önemli bir olaydır ama sonunda tıkanacaktı. Üç Maymun filminden itibaren kendini yenilemeye, hikâye anlatmaya başladı. Üç Maymun filmi'nin temel hikâyesi de Yılmaz Güney'in Baba filminden etkilenmedir. Ercan Kesal'i buldu, iyi bir senaryocudur ve böylece yavaş yavaş kendini yenilemeye başladı. Ercan Kesal'i bulmasaydı kendi kendini tekrarlamak zorunda kalacaktı. Çok fazla film yapılsa da iş yapmıyor, rakamlar gösteriyor işte. İş yapan filmler belli. Recep İvedik'in bir iş başarısı var, toptan reddetmek mümkün değil. Halk kahramanı diye lanse edilmeye çalışılsa da yaşadığımız çağın tiplemesi; maganda tiplemesi.

Bir tarihi ansiklopediye sığdırdınız. Bu anlardan özel bir an bizimle paylaşır mısınız?

Matrak bir olay var, onu anlatayım size. Manisa'da Manisa Tarzanı adlı film çekiliyor. Yapımcısı benim arkadaşım olduğu için oraya davetliyim. Filmde de başrolü Kültür Bakanı Fikri Sağlar'ın tiyatro oyuncusu olan eşi Serap Sağlar oynuyor. Bir masada otu-

ruyoruz, benim karşımda da filmin yönetmeni var: Orhan Oğuz, iyi bir yönetmendir. Konuşurken yönetmen "bu film Oscarlık" dedi. Ben de "Valla ben hiç anlamam, Hatice'ye değil, neticeye bakarım" dedim. Fakat Serap Sağlar'ın filmde oynadığı rolün ismi de Hatice'ymiş. Ben öyle deyince masa birdenbire ayaklandı, "benimle dalga mı geçiyorsunuz" diye bir tartışma başladı, yanındaki koruması saldırmak istedi falan, bayağı büyük olay oldu. Hâlbuki ben nereden bileyim onun Hatice öğretmen rolü oynadığını. İşte böyle matrak olaylar da insanın başından geçiyor.

Sinema tarihimiz içinde öne çıkan önemli bulduğunuz filmleri ve yönetmenleri de sormadan bırakmayalım. Türk sinemasının önemli yönetmenleri var ama bunlar içinde bir de özel yönetmenler, insanlar var. Bu önemli yönetmenler içinde en özel olanlarından bir tanesi Metin Erksan'dır. Yaptığı filmlerin hepsi çok önemli filmlerdir, fakat maalesef Türkiye'de onun değeri anlaşılamadı. Türk sinemasında uluslararası ödül alan ilk yönetmendir. Susuz Yaz ile Altın Ayı ödülünü almıştır. Burjuvaziyi çok iyi bilen bir yönetmendir. Susuz Yaz, Suçlular Aramızda, Sevmek Zamanı, Acı Hayat... Her filminde bir fotoğraf güzelliği var, en önemlisi estetik bir şairdir.

Sonra bir de onun tam karşıtı, halkı çok iyi bilen, halk sinemasının en önemli oyuncusu ve yönetmeni Yılmaz Güney vardır. Her filminde kendini, yaşadığını oynamıştır. Metin Erksan'dan sonra ikinci uluslararası en büyük ödülü Altın Palmiye'yi, Yol filmiyle almıştır. Türk sinema tarihinde bilinciyle iş yapan tek oyuncu Yılmaz Güney'dir. Filmlerini ileriye göterek yaptı. "Çirkin Kral" filmlerini yaparak izleyiciyi arkasına aldı, eğer bugün çöp dediğimiz bu filmleri yapmamış olsaydı Umut diye bir film yapmasının da imkânı olmazdı.

Lütfi Akad'ın da ayrı bir özelliği var, durağan bir sineması vardır. Gelin, Diyet, Düğün üçlemesi unutulmaz. Atıf Yılmaz da önemli bir yönetmendir, her dönemin adamıdır. En iyi güldürü filmlerini, en iyi toplumsal

"35'lik filmin kalitesine hiçbir yenilik, hiçbir dijital ulaşamaz"

filmleri, en iyi fantastik filmleri ve kadın filmlerini yapmıştır. Ertem Eğilmez, harcanmış bir adamdır. Halk filmleriyle en çok iş yapan filmleri yapmıştır. Bugün Hababam Sınıfı'nı kaç milyon seyircinin izlediği bilinmiyor.

Son dönemlerden Zeki Demirkubuz'un Masumiyet adlı filmi önemli bir filmidir. Sinema duygusu çok iyi geçer. En iyi film listelerinin başında daima Sürü ve Yol gelir. Zaten Şerif Gören ve Zeki Ökten'in hocası Yılmaz Güney'dir.

Muhsin Bey her zaman yeniden seyredilebilen bir film olmuştur. Mesela Ertem Eğilmez'in Arabesk adlı bir filmi var. Bu film yapılmamış olsaydı bugün sinemalar meyhane ya da otopark olacaktı. Yine iş yapan filmlerden biri Eşkîya adlı filmidir. Yönetmeni Yeşilçam sinemasının son önemli yönetmenlerinden biri Yavuz Turgul'dur. Yine Takva enteresan bir filmidir. Bu filmlerin yeniden gösterilmesi ve değerlendirilmesi gerekir.

Şiir sevginizden bahsettiniz, bitirirken bize bir şiirinizi okur musunuz ?

(Agâh Özgüç "Yazmak ayrı okumak ise apayrı" diyerek daha önce Varlık dergisinde yayımlanmış olan Seyyal Taner için yazmış olduğu "Kara Güneş" isimli şiirini o günlerin duygusuyla bizim için okudu.)

Kara Güneş

Önce gözlerin gülüyor sonra sen
Sonra New York sokaklarına dağılmış

zenciler gibi saçların
Saçların her telinde bir Martin Luther King
Saçlarının her telinde vurulmuş bir zenci gibiyim

"Ansiklopedik Türk Filmleri Sözlüğü"nü bastıran ve ona görseller dâhil her türlü desteği sağlayan Nejdet Arkın ve onun Fanatik Film isimli şirketi. Nejdet Arkın, Türk Sineması konusunda şirketinin ismi gibi tam bir "fanatik".

Nejdet fanatizminin en belirgin göstergesi şu: O, çeşitli ülkelere gönderilen tek kopya negatiflerinin orada unutulduğu yapımlar dâhil,

Türk sineması kapsamında çekilmiş tüm filmleri bulup çıkarmanın peşine düşmüş; arşivindeki film sayısı 4000'e ulaşmış durumda.

“Eskiler muhteşem, o siyah-beyaz filmler var ya, her şey var bu filmlerde: Kavga var, gürültü var, aile var, karakol var... Film bittiğinde ama hep iyiler kazanırdı. Şimdi küfür ve aşagılama ön planda. Siyah-beyaz filmi izlersiniz, yatarsınız, kötü rüya görme şansınız yok; mutlu uyur, mutlu kalkarsınız. Şimdi kimse siyah-beyaz film oynatmak istemese de ben topluyorum bu filmleri. Bütün ülkelerde arıyorum kaybolan filmleri. Almanya, Avusturya, Bulgaristan, Romanya, her yerde”

Arkın, fazlasıyla önemseydiği bir başka konuya daha gönül vermiş: Eski Türk filmlerinin restore edilerek HD formata aktarılması:

“Eski filmlerimizin mutlaka ve mutlaka restorasyonunu yapmamız lazım. Yabancılar bunu başardılar. Rus sinemasının tamamını restore ettiler. Bakanlık şu an bu konuyla çok ilgili, destek vermeye, kendi bünyesinde toplamaya çalışıyor. Bugün tek sinema arşivimiz Mimar Sinan Üniversitesi'nde bulunuyor. Allah-tan Sami Şekeroğlu diye biri ortaya çıkmış, doğmuş ve yaşamış. Sami Şekeroğlu olmamış olsaydı bugün Türk sinemasının arşivi bile olmayacaktı.”

Nejdet Arkın'ın Türk filmlerine, böylece Türk sinemasına sağladığı bir başka katkı film afişleriyle ilgili.

Arkın, film afişi ressamlarının son temsilcisi İbrahim Enez ile el ele vermiş, siyah-beyaz film afişlerini yağlıboya tablolar haline getiriyorlar. “Örnek aldığım insanlardan biri Türk İnanoglu'dur. Şimdi bir müze açtı, yağlı boya film afişleri yaptırıyor. İşte biz de İbrahim Enez'le bunu yapıyoruz. Yağlı boya Türk filmleri tablosu. Arşivimizdeki tablo sayısı 120'yi aşmış durumda”

Nejdet Arkın'ın ısrarla altını çizdiği bir konu da emektar araştırmacı ve uygulayıcıların Türk sinema tarihindeki hayati yeriyle ilgili:

“İyi ki Ağâh Bey'i yakaladık, Ağâh ağabey çok özel bir adam. Türk sinemasına öyle bir katkısı var ki ben şimdi onun için ne yapmak gerekiyor bilemiyorum. Ağâh Özgüç olmamış olsa bizim tarihimiz yok, Türk sinema tarihi diye bir şey yok. Ağâh ağabeyin evine giderseniz hep gördüğünüz evlerden başka bir evle karşılaşsınız. Dolaplar, dolapların içinde kutular, film şeritleri, resimler, onları koruyabilmek için evin bütün alanlarını kullanmış vaziyettedir. O yaşadığı süre içerisinde arşiv sağlam; o giderse o da hükümsüz. İbrahim Enez, Necip Sarıca, Yılmaz Atadeniz gibi insanlar özel insanlar. Hepsi belli yaşlara geldiler. Maalesef bu insanlar gittiğinde belli bir kıymetleri oluşuyor. Belli bir yaştan sonra yaptıkları işin iyi olduğunu, başarılı insanlar olduklarını, yaşadıkları ülkeye katkı sağladıklarını anlatan iki cümle yetiyor bu insanlara. Onların ruhlarını doyurmak gerekiyor.”

Nejdet Arkın: Kayıp filmleri bulan adam

Sinemamız 100 yaşında. Bu yıldönümü sizin için ne anlam ifade ediyor? Ulusal sinemamızın yüz yıla ulaşması başlı başına bir olay. Dünyada yüz yıla ulaşan çok az sinema var. Amerikan sineması ve Avrupa sineması dışındaki tüm sinemalara ulusal sinema deniyor, çünkü hiçbirinin Hollywood kadar dünya üzerinde etkisi yok. Bütün bu ulusal sinemalar arasında işin temellerini atmış Fransa, Almanya gibi birkaç ülke dışında yüz yıla ulaşan ulusal sinema sayısı az. Bizim sinemamızın çok özel bir konumu var. Yeşilçam'ın parlak dönemini ele aldığımızda toplumla bu kadar sıkı bir ilişki kurmuş, toplumca bu kadar izlenmiş, benimsenmiş, sevilmiş bir başka sinema yok. Bunun da birçok nedeni var: İşte Türkler okumayı seven bir halk değildir, görsellik başından beri Türkler'i çok etkilemiştir. Malum televizyon çok geç geldi ülkemize, dünyaya 1950'lerde yayılmaya başlayan televizyonu biz ancak 1974'lerde kurabildik vs. Ama nedenler ne olursa olsun ilişki o kadar sağlam kurulmuş ki hâlâ sürüyor. Yeşilçam, 80'lerden beri yok ama her şeyiyle yıldızlarıyla, filmleriyle, yönetmenleriyle, türleriyle, komedileriyle hatta gazozcu Nuri Alço, tecavüzcü Coşkun gibi çok aykırı, eksantrik yan karakterleriyle bile hâlâ sevilip baş tacı ediliyor. Bu çok bize özgü bir durum, dolayısıyla 100. yılı ben de çok önemsiyorum.

“100 Yılın 100 Türk Filmi” kitabınızı nasıl anlatırsınız?

Daha küçük bir çocukken, 40'lı ve 50'li yıllarda annemin ve babamın

Sinema ve Türk Sineması deyince olmazsa olmaz isimlerden hatta duayenlerden biri de ATILLA DORSAY. Dorsay, Sinemamızın ‘100. Yıl Film Şeridi’ndeki yerini “100 Yılın 100 Türk Filmi” kitabıyla alıyor.

uzunca bir dönem tek çocuğuydum. Evde tek başıma bırakamayacakları için yanlarına alıp sinemaya götürürlerdi beni ve bu, bana çok küçük yaşta beri aralarında Türk filmleri de bulunan filmleri izleme imkânı verdi. Ama ciddiye aldığım bir sinema olmadı Türk sineması. O yıllarda bütün gençleri olduğu gibi beni de Hollywood filmleri etkilemiştir, çünkü Hollywood'da macera ruhu vardır, özel efektler, gerilim vardır, avantür, fantastik vardır ve bunlar çocuk ruhu na en çok hitap eden şeylerdir. Ama işte sonra, bir 1,5 yıl boyunca bir Ege kasabası olan Salihli'de askerlik yaptığım günlerde, Salihli'nin sinemalarında öyle bir Yeşilçam eğitimi aldım ki hakikaten okula gitmiş gibi oldum. 1964-66 yılları arasında Yeşilçam'ın en parlak döneminde her hafta bir Türk filmi izledim. En iyi yönetmenlerin en ilginç filmlerini gördüm. Bu, bende ciddi bir Yeşilçam tutkusu ve sevdası oluşturdu. 1966 yılında Cumhuriyet gazetesinde eleştirmenliğe başladım ama önceleri Türk sineması üzerine yazmadım. Yazılı olmayan bir kural vardı: Çok değerli arkadaşım, Türk sinemasının büyük yazarı, ustası, arşivcisi, hayranı, tutkunu merhum Turhan Gürkan Türk filmlerini yazıyordu, ben de yabancı filmleri yazıyordum. Ama 1970 yılında Umut filmi gelip de hepimizi allak bullak ettiğinde o film üzerine yazdığım eleştiriyle ben de fiilen Türk sineması üzerine yazmaya başladım. Bu gerekliydi; öbür türlü Yeşilçam'da sadece yabancı filmleri yazan, kendi sinemasını sevmeyen, bilmeyen bir sinema yazarı kimliğiyle tanınıyordum. Bazı çevrelerde Amerikancı olarak görüyorlardı beni. Hatta o yıllarda ünlü olan Amerikalı cazcı kardeşlerden Tommy Dorsey ve Jimmy Dorsey'den yola çıkarak soyadımı Dorsey'e çevirip “Atilla Dorsey” diyorlardı benim için; alay konusu oluyordum. Bunun değişmesi gerekiyordu, böylece değişti ve 1970 yılından itibaren de hiç ara vermeden Türk sinemasını izledim, yazdım ve o

eleştiriler kitaplarda toplandı. Böylece o yıldan itibaren benim kitaplarımı izleyerek bütün Türk sinemasının macerasını takip etmek mümkün, eleştiriler aracılığıyla.

Tabii benim için bu kitabın en ilginç ve zevkli yanı zamanında izlemiş olduğum '30'ların, '40'ların, '50'lerin, '60'ların bu eski filmlerinin DVD'lerini bulup yeni baştan izlemek ve yepyeni bakışlar getirmek oldu.

Bu kitap, ömrünün 50 yılı sinemayla anılan bir insan olarak sizin zamana düştüğünüz bir kayıt aynı zamanda. Bu kaydı düşerken nelere dikkat ettiniz, kitabı nasıl hazırladınız?

Her türlü şeyin hakkını vermeye dikkat ettim. Mesela Beklenen Şarkı filmi tabii beklenmeyen bir eleştiri oldu. Zeki Müren'in ilk filmidir. 20'den fazla film çevirmiş, fenomen olmuş bir müzik ve sinema insanıdır. Bu film, o yıllarda Türkiye'de olay olmuştu. Ben de gençlik yıllarımda izlemiş ve etkilenmişim ama kitaba almayı da çok düşünmüyorum. Bu kitap bu yönüyle pop kültür dediğimiz alana saygı duyan bir kitap oldu. Sinema bir sanat dalı olmasına rağmen bir pop kültür alanıdır da. Dolayısıyla pop kültürü dışlamadım. Yine de kafamın gerisinde şüphe olmasına rağmen Beklenen Şarkı'yı bu kitaba almayı düşünmüyordum. O yıllarda etkilenmiş bu filmde. Zeki Müren, Cahide Sonku, Bedi Muvahhit, bütün Darübedayi kadrosu, o ağırlıklı sahneler, Saray sinemasında çekilmiş o konser bölümleri vs. “Bir izlesem” diyordum ama film ortalarında yoktu. Sonunda buldum, izledim ve dedim ki bu hakikaten bir pop kültür zirvesi, her şeyiyle önemli. İlk defa bir şarkıcıya dayalı bir film çekiliyor. Daha önce de Münir Nurettin Selçuk, Safiye Ayla filmlerde rol almış ama bu öyle bir şey değil. Onlar zaten bilinen isimlerdi. Bu film genç bir şarkıcıyı alıyor, meşhur ediyor, bir akım başlatıyor. Bu filmde sonra şarkılı, şarkıcılı filmler çekilmeye başlanıyor. Film çok

hoş pop kültür unsurlarını da içinde taşıyor. İki ikon kadın sanatçının karşılıklı oynadığı sahneler inanılmaz bir güzellik taşıyor. Besteler çok iyi seçilmiş, Zeki Müren'in -Manolyam şarkısı başta olmak üzere ki birkaç kuşağın unutamadığı şarkıdır- kendi şarkıları var ama onun yanında klasik Türk musikisi parçaları da var. Aynı biçimde Hababam Sınıfı serisinin ilk iki filmini de popüler kültür kavramı içinde ele alıp yazdım. Sadık Şendil'in senaryosuyla, Ertem Eğilmez'in yönetimiyle bu iki film de Türk sinemasında aşılmaz bir popüler kültür örneği oluşturdu. Daha sonra devam filmleri yapıldı ve yakın zamana kadar televizyonlarda gösterildi. Bu işin sırrı neydi? O zaman da yazmışım ama yeniden izledim bu filmleri ve daha ciddi bir ele alışla farklı bir bakış getirmeye çalıştım. Bir komedyen olarak Kemal Sunal için de böyle yaptım. Benim çok beğendiğim, tüm filmlerini izlediğim bir komedyen değildi. Ama bu normal, ben bir aydınım, entelektüelim. Her şeye rağmen halkla tamamen aynı çizgide olamam. Halkımız onu çok sevebilir, bu durumda bana düşen onu ciddiye almaktır. Hafif sosyolog kimliğine bürünerek bu oyuncunun niye bu kadar sevildiğini anlamaya çalışan bir bakış açısıyla konuya yaklaşmak gerekir. Böylece Kemal Sunal da çok ciddiye alınması gereken bir komedi ustası olarak bu kitaba girdi. Zeki Ökten'in filmleri Kapıcılar Kralı ile Çöpçüler Kralı'nın kendi içinde gayet tutarlı bir komedi ürünü olarak bir ikileme oluşturduğunu fark ettim ve bu kitaba aldım. Şimdi Zeki Ökten deyince herkes Sürü diyecektir, evet Yılmaz Güney'in senaryosuyla tam bir başyapıttır, Düşman da onun ama Kemal Sunal filmi yönetmeni olarak da Zeki Ökten'in ayrı bir mizah duygusu var, bu açık. Tabii tüm bunları yeniden gündeme getirmekten dolayı çok mutlu oldum.

100 yılda çekildiği bilinen 6000'i aşkın film içinden 100+1 filmlik listeyi nasıl oluşturduunuz? Ve sizi en çok heyecanlandıran hangi dönem filmleri oldu?
Her şeye rağmen en çok film 2000'li yıllardan, çünkü sinemamızda büyük bir atılım var, gayet önemli bir dönem.

80'lerden de bir hayli film var; çünkü canlı bir dönem. 90'lardan o kadar yok. 90'ların ilk 5 yılı büyük bir bunalımın yansıması. Buna karşılık 60'lar Yeşilçam'ın gerçek başlangıcı. 50'lerde tohumlar atılıyor. Tam anlamıyla sanayileşmeye de dönen bir çark haline gelmesi, köyden kente gelişlerin zirveye çıkmasıyla kentlerde yepyeni seyirci kitlelerinin oluşması, film sayılarının 200'leri geçecek kadar artması hep 60'ların eseridir. Ayrıca 1960 ihtilalinden sonra yeni anayasanın sol fikirlere, siyasal görüşlere imkân tanınması ve ilk kez grev hakkının getirilmesi; tüm bunlar sinemaya yansıyor. Yoksa Ertem Göreç'in Karanlıkta Uyananlar'ı, Duygu Sağıroğlu'nun Bitmeyen Yol gibi bugün bile parmak ısırtacak kadar ciddi işçi, emekçi filmleri nasıl yapılabilirdi? Bütün bunlar 60'lara büyük bir misyon ve büyük bir zenginlik yüklüyor. Dolayısıyla 60'lar kitabımda çok farklı yansıyor. 70'ler malum, çok iyi başlıyor: Yılmaz Güney filmleri, Lütfi Akad'ın göç üçlemesi ki dünya sinemasında bile eşi benzeri yoktur. Ama 74'te sinemada bir bunalım başlıyor. Kıbrıs'a çıkıyoruz, Amerikalılar film yollamıyor, Hollywood filmleri gelmeyince sinemalar kapanıyor, seks filmleri başlıyor vs. Sonra 80'lerde büyük bir canlanma var, 12 Eylül sonrası bu sefer politik sinema istirahate çekiliyor ama karakter irdelemeleri ortaya çıkıyor. Dört başı mamur karakterler yaratılıyor. Eski Yeşilçam'da bu yok. Ömer Kavur'un Anayurt Otelini aldığımızda oradaki Zebercet karakteri o güne kadar ki Yeşilçam'ın ve Türk sinemasının yarattığı en komplike, en mükemmel karakterdir. Ve kadın filmleri başlıyor: İlk defa kadınlar hikâyelerin ana kahramanı oluyorlar, hatta cinselliklerini yaşıyorlar, erkeğini kendi seçen cins haline geliyorlar; Atıf Yılmaz, Şerif Gören, İrfan Tözüm gibi yönetmenlerin katkısıyla. Evet, Şerif Gören Yol'un yönetmenidir, öyle bilinir ama Osman Şahin'in senaryolarına dayanarak Hülya Koçyiğit'le yaptığı iki film vardır ki, Kurbağalar ve Firar, müthiş filmlerdir. Kadın filmi olarak müthiş, kırsal kesim hikâyesi olarak müthiş, oyunculuk olarak müthiş. Ve o ikilemeyi de aldım kitabıma. İnsan unuttuğu bazı şeyleri

“Kemal Sunal, ciddiye alınması gereken bir komedi ustası olarak bu kitaba girdi”

**Yeşilçam:
Melodram, Soylu Duygular,
Fedakârlık,
Sokaklar ve İnsanlar**

fark ediyor tabii. Mesela Atilla Özdemiroğlu'nun ne kadar müthiş bir besteci olduğunu özellikle film alanında unutmamışız. Kitabı yazarken baktım, 80'lerde 90'larda o kadar çok önemli filmin müziğini yapmış ki, şapka çıkardım.

100 yılın öne çıkan yönetmenleri kimler oldu ?

Klasik dönemden üç yönetmeni çok önemsiyorum. Lütfi Akad ki her şeyi o başlattı. Atıf Yılmaz, o da çok şey başlattı; fantastik konulardan, kadın filmlerine kadar birçok şeyin öncüsü-

dür. Daha az sayıda filmi olsa da bu filmlerin yeterince özgür olmasıyla Metin Erksan. Belki de sinemamızın en büyük yaratıcısı. Seçmek gerekirse bunlar. Hemen bu yönetmenlerin devamına iki yönetmen koyuyorum, klasik Yeşilçam'la günümüz sineması arasında kurdukları o muhteşem köprü için Yavuz Turgul ve Çağan Irmak. Günümüzün yaratıcı sanatından da en azından üç-dört yönetmeni almamız şart: Nuri Bilge Ceylan, Zeki Demirkubuz ve de Reha Erdem. Bunlar en önemlileri.

Sinemamızın 100. yıldönümünde Türkiye sinemasını hangi noktada görüyorsunuz? Sinemamızın 100 yıllık tarihi bugün gelinen aşamada bize ne anlatıyor?

Avrupa'nın hiçbir ülkesinde kendi filmleri yüzde 50 barajını aşır, hasılatını her yıl artıran başka bir ülke sineması yok, Amerikan sineması dışında. Dolayısıyla belli bir noktayı aştık. Popüler sinema örnekleri de gitgide daha kaliteli olmaya başladı. Kitabıma aldığım Yılmaz Erdoğan'ın filmleri var. Üç film hiç de az değil. Vizonte ikilemesi ve Kelebeğin Rüyası. Kitlelere seslenen, popüler bir sinema yapıyor ve muhteşem. Türkiye artık popüler sinemanın da çok kaliteli olabileceğini gördü, bu çok önemli. Öte yandan yaratıcı yönetmenler var. Demin andığımız isimlere Yeşim Ustaoglu, Pelin Esmer'i de ekleyebilirsiniz, onlara da her gün yeni yönetmenler katılıyor. İşte Onur Ünlü, son filmiyle kendini kanıtladı. Dolayısıyla iyi bir dönemde ve iyi bir durumdayız.

Çoğumuz için söylenebilecek bir şeydir: "Bir film izledim ve hayatım değişti."

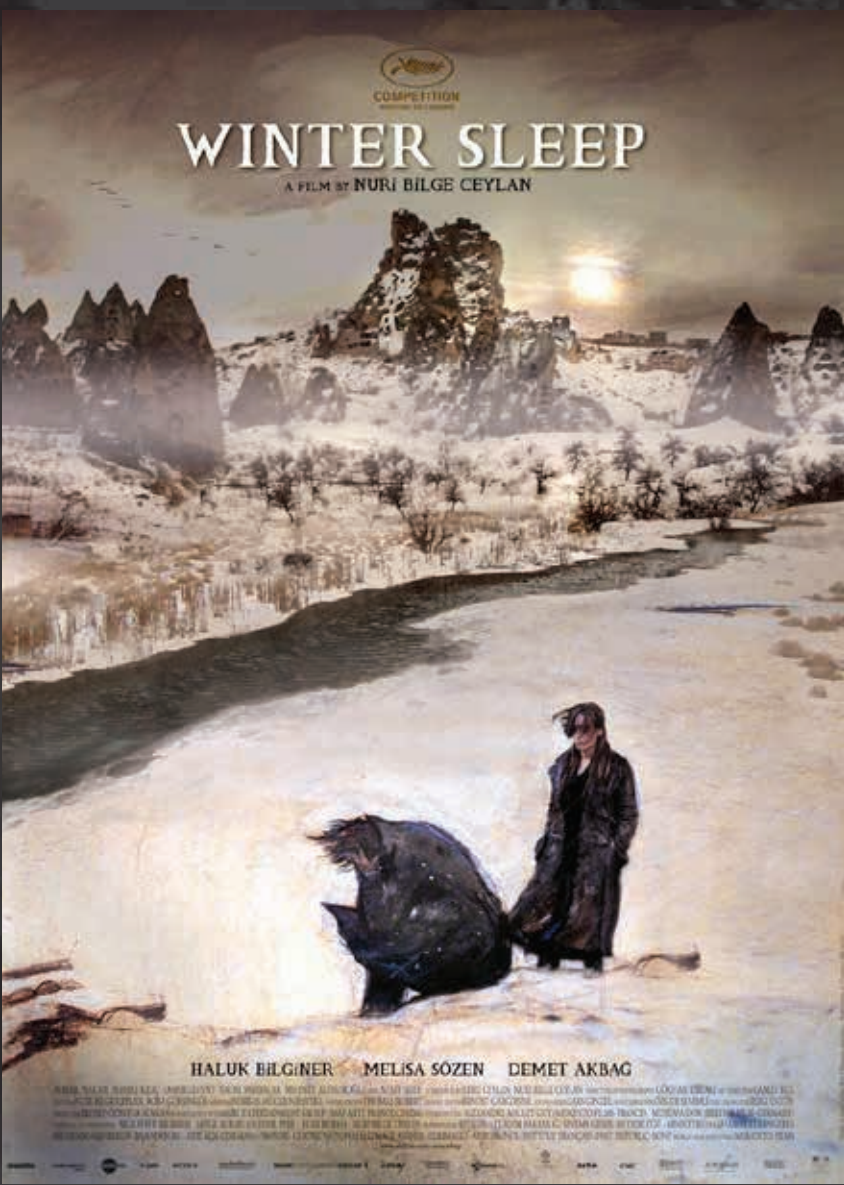
Bu filmler içinde gerçekten "hayatımın filmi" diyebileceğiniz bir film oldu mu?

Tek bir filme indirgemek kolay değil tabii ama çok düşündüm. Yeşilçam'ın en sevdiğim filmi her şeye rağmen Üç Arkadaş'tır. En saf haliyle Yeşilçam'dır: Melodram, soylu duygular, fedakârlık, sokaklar ve insanlar var. Yeşilçam'ın alamet-i farikası olan kör olup açılan gözler var. Muhterem Nur gibi olağanüstü bir diva var. Fikret Hakan, Salih Tozan, Sezer Sezin var. En arı haliyle Yeşilçam. Çok severim.

*Türk Sinemasına 100. yaş armağanı
Cannes Film Festivali'nden...
Altın Palmiye 32 yıl sonra tekrar Türkiye'de...*

Türk Sineması 100. Yılına ansiklopediler, kitaplar, çabalar ve umutlarla girerken Sinemamız için yapılan hiçbir şeyin boşa gitmeyeceğinin; Türk Sinemasıyla ilgili Umudun hep diri ve canlı kalacağını haberi 67. Cannes Film Festivali'nden geldi:

Nuri Bilge Ceylan'ın 3 saat 16 dakikalık son filmi "Kış Uykusu", büyük ödül Altın Palmiye'yi kazandı.

Film ekibinin Soma faciası nedeniyle siyah yas bandı takarak katıldığı Galada, Ceylan ve Ekibine ödülleri ünlü yönetmen Quantin Tarantino ve oyuncu Uma Thurman verdi.

Nuri Bilge Ceylan ve eşi Ebru Yapıcı Ceylan'ın, Anton Çehov'un öykülerinden esinlenerek yazdığı, "Kış Uykusu", Kapadokya'daki baba mirası mülklerini yönetmek ve bir otel işletmek üzere memleketine dönen tiyatrocu Aydın'ın kız kardeşi Necla, genç eşi Nihal ve zor durumdaki kiracılarıyla ilişkilerini konu alıyor.

Filmde, Haluk Bilginer, Tamer Levent, Nadir Sarıbacak, Ayberk Pekcan, Demet Akbağ, Melisa Sözen ve Nejat İşler başlıca rolleri paylaşıyor.

Yılmaz Güney'in , Cannes Film Festivali'nde Şerif Gören'in yönettiği "Yol" filmiyle Altın Palmiye'yi 1982'de kazanmasından sonra bu ödül ikinci kez Türk Sinemacıların oldu.

EKMEK

HİTİTLER, ANADOLU,
KARADENİZ,
PİLEKİ BUĞDAY VE
DAHA FAZLASI...

HABER VE FOTOĞRAF • AYLIN DOĞAN

Ekmeğin tarih içindeki yolculuğu insanoğlunun tarım yapmaya başlayıp yerleşik hayata geçtiği Neolitik Çağ'da başlar.

İlk ekmeğin, tahılın iki taş arasında kabaca öğütülmesiyle elde edilen unun, suyla lapa haline getirildikten sonra ısıtılmış taşlar üzerinde kurutulmasıyla hazırlanır.

Anadolu, Neolitik Çağ'dan itibaren tarım yapılan bir coğrafya olarak tahıl üretimi, işlenmesi ve ekmeğin haline getirilmesinde önemli birikime sahiptir.

Anadolu'da ekmeğin, temel besin maddesi olmaktan öte bir anlam kazanmıştır.

Hititler çeşit çeşit ekmeğin sadece kendileri için değil, tanrılarına dua ederken ve adaklarında sunmak için de hazırlarlardı.

Büyük imparatorluklar dönemine gelindiğinde halkın ekmeğin ihtiyacının karşılanması, devletin önemli görevlerinden biri ve gücünün göstergesidir .

Deneysel Bir Arkeoloji Çalışması Olarak Hitit Mutfağı adlı kitapta Hititler'in 180'den fazla çeşit ekmek hazırladıkları aktarılır.

Ekmek, sac, tandır, fırın, pileki gibi araç veya yapılar kullanılarak, bazen de küle-köze gömülerek (kömeç-gömeç) çeşitli pişirme teknikleriyle hazırlanırdı. Bunlardan pileki, Anadolu'da unutulmaya yüz tutmuş mutfak araçlarından biridir.

Pileki, Doğu Karadeniz bölgesi kırsalında 30-40 yıl öncesine kadar üretimi ve kullanımı yaygın olan ve çoğunlukla mısır ekmeği pişirmekte kullanılan taştan mamul bir ekmek pişirme kabıdır.

Pileki, Doğu Karadeniz sıradağlarının denize kıyısı olan bölümündeki madenlerden çıkarılan taşın işlenmesiyle imal edilen portatif fırın benzeri bir mutfak aracıdır.

Bölgesine ve kullanılan malzemesine göre farklılık gösteren Pileki, taşın az bulunduğu Doğu Karadeniz'in iç kesimlerinde toprak; Batı Karadeniz'de ise metal sac görüntüsünde sactaşı veya sackaya ismi verilen malzemeyle üretilir.

Bugün üretildiği ve kullanıldığı şehirlerin merkezlerinde bile gençler tarafından bilinmeyen, mutfak kültürümüzün bu orijinal parçası, ısıtılan taşın pişirmede kullanılması açısından en eski metotlara benzerliği ile dikkat çeker.

Pileki üretimi ve kullanımında önemli merkezlerden biri Rize İyidere İlçesi ve köyleridir. İyidere'de pileki, taşhane adı verilen ocaklardaki volkanik kökenli bazaltın işlenmesiyle hazırlanır. Bu taşın özelliği, kolayca şekillendirilebilmesi ve ateşe dayanıklı yapısının ısıyı uzun süre muhafaza edebilmesidir.

İhtiyaca ve amaca uygun olarak farklı boy ve şekillerde üretilen Pilekiler, büyüklüklerine göre Bölgede kullanılan tahıl ölçü birimi olan Kot sözcüğüyle; iki kotluk, kotluk, üç çeyrek, yarım ve çeyrek kotluk olarak adlandırılır. Karadenizde pileki, ekmek dışında başka ürünleri pişirmek için de üretilir.

Bunlardan en yaygın olanı hamsi pilekisidir. Hamsi pilekisinde, ekmek pilekisinden farklı olarak oval bir şekil ve hafif bir rampadan oluşan yükseklik ve hamsi yağının tahliyesi için bir delik bulunur.

Hamsi pilekisi kadar yaygın olmayan taştan mamul bir diğer kap da manza peçisidir. Güveç ve et yemeklerinin pişirilmesinde kullanılan manza peçisi, üç çeyrek kotluk pileki büyüklüğünde olup derinliği 20 santimdir. Bunlara ek olarak aynı taştan özel olarak üretilen hamsi küpleri vardır. Hamsi salamurasında kullanılan küplerin toprak küplerden çok daha dayanıklı olduğu söylenir.

Ekmeğini taşa pişirmek...

Pileki bir saca yaslanarak iç kısmı ateşe gelecek şekilde kuvvetli odun ateşi üzerinde iyice ısıtılır.

Mısır ununa tuz eklenir ve olabildiğince sıcak suyla karıştırılarak ekmeğin hamuru hazırlanır.

Isınmış pilekinin içi kaba bir bezle temizlenerek bir sıra kara lahana, komar veya kara yemiş yaprağı dizildikten sonra ekmeğin hamuru bunların üzerine yerleştirilir.

Ekmeğin hamurunun üzerine bir bıçak yardımıyla önce birbirine paralel, sonra da bunları dik kesecek şekilde yüzeysel çizikler atılır.

Ocağın köz kenara çekilerek pileki, ocağın sıcak yüzeyine oturtulur, üzerine sac dışbükey kısmı yukarı gelecek şekilde yerleştirilir.

Sacın üzerine önce bir miktar kül serilir ve külün üstüne de köz haline gelmiş odunlar yerleştirilir.

Mısır ekmeği bu şekilde bir saat kadar pişirilir. Ekmeğin, pileki taşıyla sac arasında, hem alttan hem üstten ısı alarak ve nemini koruyarak pişer.

Pilekide, mısır ekmeği kadar yaygın olmamakla beraber buğday unundan hazırlanan yoğurt mayalı ekmeğin de yapılır.

Koloti adı verilen ekmeğin kısa sürede hazırlanan ve pişirilen bir ekmeğin çeşididir.

Bu ekmeğin ısınan pilekinin alt kısmında ince pide gibi pişirilir.

Miroloto ise, bir çeşit otlu ekmeğindir; mısır ekmeği hamurunun içine kara lahana, pazı, soğan, tereyağı ve içyağı eklenerek yoğrulması suretiyle hazırlanarak pilekide pişirilir.

Hamsikoli ismi verilen hamsi ekmeği de yine pilekide yapılır.

Pileki, fırın işlevi görerek baklava başta olmak üzere değişik gıdaların pişirilmesinde kullanılır. Sackaya veya sactaşında ise ekmeğin dışında yufka, bazlama, gözleme ve akıtma yapılır.

Karadeniz'de mısır, ekmeğin yapımı dışında yöresel yemeklerin de önemli malzemesi olagelmıştır.

Rize başta olmak üzere bölgede, mısır üretiminin çayın lehine gerilemesi alım gücünün artmasına ve ancak özel günlerde sofralara gelebilen, "cici mama" adı verilen buğday unundan yapılmış çarşı ekmeğinin mısır ekmeğinin yerini almasına sebep olmuştur.

Gelir düzeyindeki artışla büyük ailelerin yerini çekirdek ailelere, aşhaneli ve büyük ocaklı mutfaklara sahip taş evler ise yerini apartman dairelerine bırakır.

Yeni tip evlerde, mutfaktan öte sosyal bir işlev de taşıyan AŞHANELERİN kaybolmasıyla kendisinden gereken ateş esirgenen pileki taşı da çekildi hayatlardan.

Pileki taşına olan talep azaldı, üretimi düştü ve ticareti kalkıverdi ortadan.

Böylece Karadeniz mutfağı, buna bağlı olarak Türk Mutfak Kültürü özgün bir elemanını yitirdi.

Bir teselli olur mu bilemem: Rize İyidere Çiftlik Köyü kuzeyinde, pileki üretimi yapılan madenlerden (taşhane) birinin düzenleme çalışmalarından sonra mağara-müze olarak turizme açıldığını da bu arada belirtelim.

Kaynaklar

Deneysel Bir Arkeoloji Çalışması Olarak Hitit Mutfakları: Ahmet Uhri/ Asuman Albayrak/ Ülkü M. Solak

Selfienin Başına Gelenler: Neydim Demeyeceksin; Ne Olacağım Diyeceksin!

ONUNLA İLGİLİ SON GELİŞME:
TÜRK DİL KURUMU SELFİE'YE TÜRKÇE KARŞILIK DA BULDU.
ÖNERİLEN ONLARCA İSİMİÇİNDE HERNE KADAR PRATİK ZEKAMIZIN
BİR BELİRTİSİ OLARAK "SEYFİ" ÖNERMESİ YER ALIYORSA DA, TÜRK
DİL KURUMU, SELFİE'YE KARŞILIK "ÖZÇEKİM" İ UYGUN BULDU.

Çek bir selfie demli olsun !

İnternet haber sitesi yazarlarından Hatice Kübra'nın "Selfie Çılgınlığı"nı anlattığı yazının başlığını oluşturan -Çek bir selfie demli olsun ! cümlesi selfie ruhunun tamı tamına yerli bir tercümesi.

Peki, nedir şu selfie dedikleri ? Siz bakmayın kopartılan gürültüye; dünyayı bir uçtan ötekine kasıp kavuran moda; edebiyatta otobiyografi neyse fotoğrafta selfie de o : Otoportre .Selfie kelimesi, ilk olarak 2002 yılında Avustralya'ya bir forumda kullanılır ve fotoğraf paylaşım sitesi Flickr eliyle yaygınlaşır; Oxford Üniversitesinin, sözcüğü 2013'ün kelimesi seçmesiyle de deyim yerindeyse tavan yapar. "Kişinin cep telefonu ile çektiği kendi fotoğrafı" olarak tanımlanabilecek Selfie'nin kökeni aslında epey eskilere uzanır.

Fotoğraf sanatçısı Robert Cornelius, 1839 yılının başında Amerika Birleşik Devletleri Philadelphia'da bir Stüdyosu açar. Cornelius'un ilk çalışması kendi portresi yani bir selfie denemesidir.

"Gördüğünüz ceset Mösyö Bayard'ındır..."

Fotoğrafın mucitlerinden sayılan Fransız Hippolyte Bayard, bir yıl sonra, 1840'da kendini

ölü gibi bir duvara yaslanmış ve yarı çıplak biçimde fotoğraflar.

Bayard, fotoğrafın arkasına şu dizeleri düşer:

"Gördüğünüz ceset Mösyö Bayard'ındır..."

Akademi, Kral, resimlerini görmüş olan herkes,

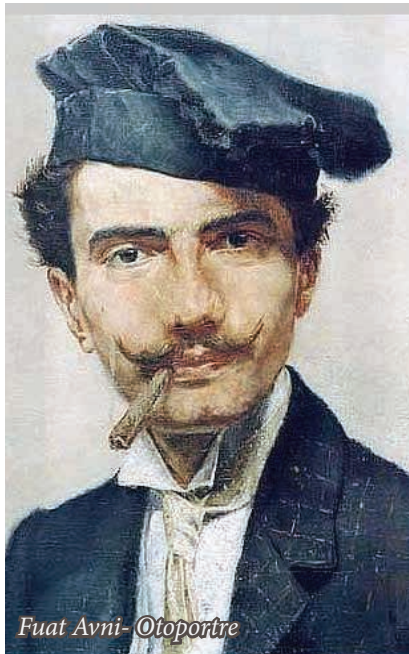
"Gördüğünüz ceset Mösyö Bayard'ındır..."

Van Gogh-Otoportre

Robert Cornelius

Fuat Avni- Otoportre

Şeker Ahmet Paşa- Otoportre

onlara hayran kaldı, tıpkı sizin gibi. Hayranlık ona prestij sağladı ama tek kuruş getirmedii”
Hippolyte Bayard

Selfie, “Kişinin cep telefonu ile çektiği kendi fotoğrafı” anlamı taşısa bile fotoğraf makinasının yaygın olmadığı dönemlerde bunu fırça ve tuval ikilisine de indirgeyebiliriz.

Bu durumda karşımıza otoportreleriyle Avrupada Vincent van Gogh, bizde ise Şeker Ahmet Paşa, Hüseyin Avni Lifi ve Fahrelnisa Zeid gibi sanatçılarımız çıkar.

Bugün, Facebook, Instagram ve Twitter gibi sosyal paylaşım sitelerinde ayda 68 milyon “Selfie” paylaşımı yapılıyor.

Kamerallı cep telefonuna sahip her kesimden insan şurasından burasından selfie hareketinde” çevrim içi” gözüküyor.

Selfie “hareketinin” öncü isimlerinden en önemlisi ABD Başkanı Obama.

Mandelâ'nin cenaze töreninde Danimarka Başbakanı Schmidt ile gülümseyen bir selfie çeken Obama'nın bu hareketi “selfieistleri” mutlu ederken; Mandelâ'nın anısı yerine selfie'ye odaklanması sadece basının değil eşinin de tepkisini çekmişti.

Selfie, Oscar törenine de damgasını vurur; sunucu Ellen De Generes, Brad Pitt, Angelina Jolie, Julia Roberts, Merly Steep, Kevin Spacey ve Jennifer Lawrence selfiesi sosyal medyanın en taze “selfie dedikodularından” birini oluşturmuştu.

ABD'li astronotlar Rick Mastracchio ve Steve Swanson'un, 1 saat 36 dakika süren uzay yürüyüşlerinde, Mastracchio'nun “iki araya bir uzaya” sıkıştırdığı selfie denemesi kahramanımızın, “Uzay giysisi iyi bir selfie çekmeyi zorlaştırıyor” yakınmasına karşın “selfie tarihi”ndeki ilginç yerini almıştı.

Türkiye’de de hemen hemen her gün siyasetçisinden sanatçısının, sporcusundan bilim adamının ve sokaktaki insanının giriştiği onlarca selfie örneğine rastlıyoruz.

Bir çok konuda olduğu gibi bu konuda da işin “moda” ve “çılgınlık” derecesine yükselmesi trajikomik örnekleri beraberinde getiriyor.

İşte :

“Los Angeles’ta yaşayan 38 yaşındaki Tiana Lavey, Sırf selfieelerde daha iyi görünmek için 9000 avro harcayarak yüz ameliyatı yaptırdı”

“Amerikada bir gencin yolda karşılaştığı kişilere, Selfie çekmek istediğini söyleyerek poz veren kişileri öpmeye başlaması şaşkınlık yarattı “

“Los Angeles’te 105 Numaralı Karayolunda çıktığı köprüden atlayarak intihar etmek isteyen kişinin önünde selfie çekmek isteyenler kuyruk oluşturdu”

“Bursa’da Halis Türk ve Semih Altınay isimli iki genç, gözetleme kulesinde Selfie fotoğrafı çekmek isterken kuleden düşerek hayatını kaybetti”

Selfie denemeleri tümünden komik, trajik hatta yararsız değil.

Sinoplu Hasan Gümüş, selfie literatürüne yeni ve orjinal bir katkı sağlıyor: “Kentsel Selfie”

Şöyle diyor Gümüş; Selfieyle Sinop’un tarihi ve turistik güzelliklerini yansıtmayı amaçlıyorum.

Selfie eyleminin Bilimsel analizlerine gelince...

City University of New York’taki The Graduate Center Profesörlerinden Lev Manovich, kadınların erkeklerden daha fazla selfie çektiğini; bu selfieelerde mimik ve pozların erkeklere göre daha belirgin olduğunu belirtiyor.

Manovich’in araştırmalarına göre, yaş ortalaması 23,7 olan selfie sahiplerinde, selfie’ye özgü meşhur kafa eğme hareketi, kadınlarda erkeklere göre yüzde 150 daha yaygın.

Bunu tamamlar nitelikte bir başka araştırma ise, “kadınlar sosyal medyada elfie ve diğer fotoğraflara baktıkça, kendilerini başkalarıyla kıyaslayarak olumsuz çıkarsamalara varabiliyorlar.”

Psikiyatrist Profesör Nevzat Tarhan, “Kişinin özel durumlar dışında, her davranışı kayıt altına alarak selfie çekmesini narsistik bir doyum olarak yorumlamak gerekir” diyor.

Psikolog Fatih Reşit Civelekoğlu, selfie uygulamasını “bir başkasının gözüyle kendine bakma ve kendisiyle ilgili farklı bir algıya ulaşma çabası” olarak değerlendiriyor.

Selfie dünyasına en ilginç eleştirisi, California Nitless Noggins “Bit Tedavi Merkezi” uzmanı McQuillan’dan geliyor:

“Selfie çekimlerinde yakın kafa teması çok fazla olduğu için (bitlenme) riski artıyor.Çekimlerde birindeki bit’in ötekine geçmesi çok kolay.

Selfieye olumlu yaklaşanlar da bir hayli fazla.Bunların başında Türk Dil Kurumu geliyor.

Çünkü, Kurumun Bilim Kurumu uzun süredir kelimeye Türkçe karşılık arıyordu. Kurum bu amaçla; kendilerine, Facebook sayfaları veya telefon ve mail yoluyla Türkçe karşılık önerilmesini istemişti.

Kurum gelen kelimeleri değerlendirdi ve “selfie”ye Türkçe karşılık olarak “özçekim” kelimesini seçti.

Meselenin öteki destekçilerine gelince; ABD’li medya psikolojisi uzmanı Pamela Rutledge, “Selfie kültü, sıradan insanları yansıtıyor. Artık modellerden çok gerçek insanların fotoğrafları var” diyerek selfieyi olumluyor. Selfie meraklılarını sevindirecek en hoş saptamanın sahibi ise, fotoğraf sanatçısı Mehmet Turgut : “İnsanları rahat bırakalım. İsteyen istediğini çeksin. Onca psikolojik problem ortalıkta dolanırken selfie’ye takılmak komik ve yersiz...”

5 Adımda En İyi Selfie

1. Ön kamera şart: İyi bir ‘selfie’ çekmek için telefonunuzun ön yüzünde de kamera olması gerek. Böylece çekim yaparken, kadrajı anında görebilirsiniz. Kamera uygulamasını çalıştırıp, ön kamerayı aktif hale getirin.
2. İyi aydınlatma: Gün ışığının ya da aydınlatmanın iyi olduğu bir ortamda çekim yapın.
3. Uygulamanın önemi: Instagram ya da Camera+ gibi uygulamalar kullanın. Bunlarla kolayca fotoğrafa filtre uygulayabilirsiniz. Camera+ ile kontrast ve aydınlatma ayarları yaparak, sonuçları daha iyi hale getirebilirsiniz.
4. Ördek surat yapma: İnternette bolca dalga geçilen büzüşük dudaklı fotoğraflardan birisi olmak istemiyorsanız, kendiniz gibi poz verin.
5. Doğru açığı bul: Her surat simetrik değildir, bu yüzden kendinize yakışan açığı bulun. Zamanlayıcıyı kullanarak poz verirken çekim yapma gerginliğinden kurtulun.

FOTOĞRAFIN KARESİNDE VE İZİNDE 5 USTA

İstanbul Ticaret Üniversitesi İletişim Fakültesi'nin "Fotoğrafçılık Kulübü Haftası" kapsamında önemli fotoğraf sanatçıları Üniversitemizde söyleşiler yaptı.

Prof. Dr. Özer KANBUROĞLU

Lara SAYILGAN

Ersin ALOK

Erol DOĞANER

Alptekin BALOĞLU

HABER FOTOĞRAFÇISI ÖZER KANBUROĞLU VE 3 FAVORİSİ

Prof. Dr. Özer KANBUROĞLU

1994'te M.S.Ü. Güzel Sanatlar Fakültesi Sahne ve Görüntü Sanatları Bölümü Fotoğraf Anasanat dalında lisans eğitimini yaptı.

Kanburoğlu, 1998'de M.Ü. Güzel Sanatlar Enstitüsü Fotoğraf Ana Sanat Dalı'nda Yüksek Lisans, 2002'de İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Gazetecilik Anabilim dalında "Doktora" eğitimini tamamladı.

Sanatçı, ulusal ve uluslararası yarışmalarda 140'a yakın ödül kazandı. 80'i aşkın makalesi çeşitli dergilerde yayımlandı.

Özer Kanburoğlu, halen Kocaeli Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dekanı olarak görev yapıyor.

Özer Kanburoğlu:

Bir fotoğraf, kamuoyu oluşturabilir mi? Evet, oluşturabilir. İşte:

Alfred Eisenstaedt...

İkinci Dünya Savaşı sonrası bir denizcinin sokak ortasında bir hemşireyi öpmesini fotoğraflar. Bu fotoğraf Amerika'nın kazandığı zafer ile özdeşleşir. Hangi Amerikalı'ya gösterirseniz gösterin aynı cevabı alırsınız : "Zafer Öpücüğü." Alfred Eisenstaedt haber fotoğrafçılığının da babasıdır. İşte:

Joe Rosenthal...

Pasifik Savaşı 1941, Mt.Suribachi adında küçük bir ada. Adaya altı asker tarafından Amerikan bayrağı dikilirken Joe Rosenthal fotoğrafı başarılar. Ancak Rosenthal bayrağı küçük bulur ve askerlerden daha büyük bir bayrak dikmelerini ister, büyük bir bayrak dikilirken tekrar fotoğraf alır. Bu nedenle de bu fotoğraf etik açıdan çok tartışılmıştır. Her ne olursa olsun çok fotoğraf, Amerikan halkında büyük bir sevinç uyandırır, "Amerika'nın Zaferi" adıyla herkesçe bilinen bir fotoğraf olur.

Ve bizden biri Ramazan Öztürk...

Ramazan Öztürk'ün Halepçe Katliamında çektiği fotoğraf.

Etkileri o kadar güçlü olur ki, Uluslararası Af Örgütü, bu fotoğraf ve gördükleri nedeniyle Ramazan Öztürk'ü katliama tanıklık etmesi için davet eder.

Fotoğrafta yer alan baba ile oğlunun heykeli yapılı ve Halepçe'de katliamın yapıldığı yerde kurulan müzenin önüne yerleştirilir.

MODA VE PORTRÉ'NİN GÖZÜ LARA SAYILGAN

Lara SAYILGAN

Mimar Sinan Üniversitesi, Opera Müzikal Bölümü'nde başladığı yüksek öğrenimini yarıda bırakarak Londra'da London College of Printing'de fotoğraf okudu.

Portre ve moda fotoğrafçılığı alanında asistanlıktan profesyonel fotoğraf sanatçılığına uzanan süreçten sonra 2005 yılında kendi fotoğraf stüdyosu Studioplus'ı kurdu.

Sanatçı; reklam, kampanya ve albüm kapaklarının yanı sıra, sanatçı portreleri ve kavramsal fotoğraf çalışmalarıyla sanat çalışmalarına devam ediyor.

“Portre çekerken önemli olan şey; doğru ışık, doğru açı ve doğru objektiftir. Bir insanı ne kadar güzel çekebilirsiniz ya da ne kadar korkunç çekebilirsiniz bunu öğreniyorsunuz bu yola girdiğiniz zaman. Bir fotoğraf ya iyidir ya kötüdür. Eğer doğru bir ışıkla, güzel bir gözle çekilmediyse işiniz kötüdür üstünde ne kadar oynarsanız oynayın”

“Bizim olduğumuz dönemde moda fotoğrafçılığı popüler değildi hatta

yok denecek kadar azdı. Stüdyo açtım çünkü o zaman şimdiki gibi her yer stüdyo değildi. İnsanlar stüdyosu olmayan fotoğrafçılara iş vermiyorlardı.”

“Fotoğrafçılık profesyonel anlamda iş yapılacaksa, en başta ajans sahiplerine ve sizin gibi görsel okuyan insanlara çok iş düşüyor. Tasarım yapması lazım, çok görmesi lazım, çok okuması lazım, çok sinemaya gitmesi lazım. İnşallah sizler biraz daha farklı bakarsınız.”

ERSİN ALOK FOTOĞRAF SANATINDA İLKLERİN İNSANI

Ersin ALOK

Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü ile I.I.T.I Akademisi Ticaret ve Gazetecilik Bölümlerini bitirdi; Mimar Sinan Üniversitesi Fotoğraf Enstitüsü'nün kuruluşunu yaptı.

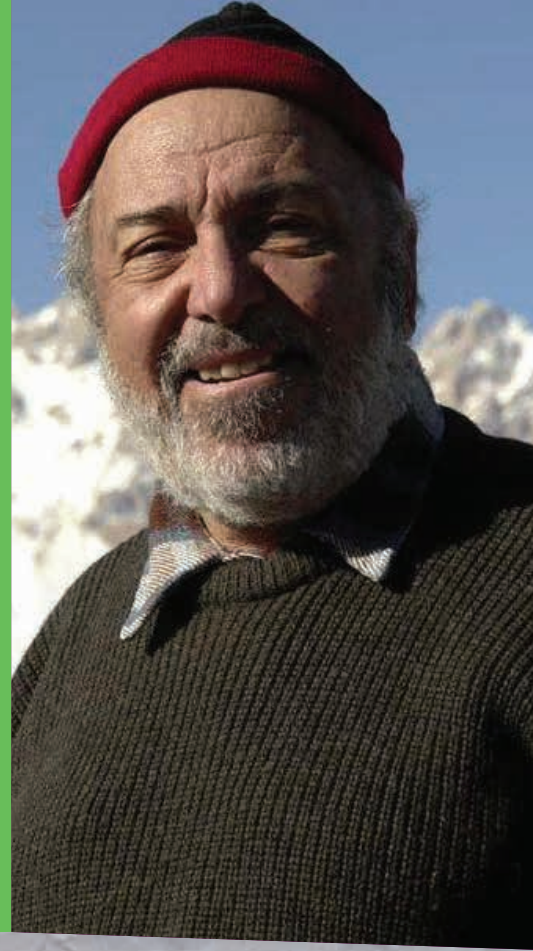
Sanat uğraşısına resimle başlayan ALOK, 1953'te dağcılığa, 1955'te de Sualtı çalışmalarına başladı.

Dünyanın çeşitli yerlerinde derin su dalışları yaparak fotoğraflar çeken Ersin ALOK, Türkiye'de ilk Kızıldeniz dalışını gerçekleştirenler arasında yer aldı.

Sanatçının Milli Parkların kuruluş aşaması ile Amazonlardaki hayvan türlerini kapsayan fotografik çalışmaları bulunuyor.

ALOK'un buluşu olan "Doğu Anadolu Kaya üstü resimleri" 10.000'in üstündedir.

Türkiye'de, 360 derecelik görüşle, eksiz olarak fotoğraf çekimini ilk gerçekleştiren kişi olan Ersin ALOK, halen digital fotoğraf üzerine çalışmalar yapıyor.

Ersin Alok, arkeoloji, jeomorfoloji ve resim gibi geniş bir ilgi alanı yelpazesine sahip. Ama, Doğa Fotoğrafçılığının ondaki yeri başka:

"Doğayı tanımak ilk önce doğanın içindeki ışığı tanımaktır. Işık yoksa doğayı göremezsiniz. Fotoğrafta da en önemli etken ışıktır. Fotoğrafçı ışığı yorumlamasını bilen kişilerden biridir. Fotoğrafçının ışığı yorumlayabilmesi için fotoğrafın ana prensibi olan lekeyi bilmesi gerekmektedir. Bir fotoğraf yüzeyinde gördüğünüz her şey lekeler birlikteliğinden oluşur. Eğer leke yoksa ışıktan, ışık yoksa fotoğraftan söz edilemez."

"Doğa Fotoğrafçılığında fotoğrafı çeken kişinin ne gördüğü önemlidir. Bu fotoğraf dalında en önemli konu fotoğrafı manuel sistem içinde çekmektir. Neden manuel sistem diye sorarsanız fotoğraf değerlerini istediğiniz şekilde ayarlayabilir ve doğaya

nasıl bakıyorsanız bunu fotoğrafta da aynı şekilde gösterebilirsiniz. Baktığınız doğada isteğe uygun görüşü hangi tonda yansıtmak istediğinize karar verebilir, çektiğiniz fotoğrafın nasıl bir amaca intikal etmesi gerektiğini belirleyebilirsiniz. Kısaca diyebiliriz ki Doğa Fotoğrafçılığı'nda amaca yönelik fotoğrafın deklanşörüne basmış olmak önemlidir."

"Dağda her akan suyu içemezsiniz. O sırada yapılabilecek en güzel şey beş-on kare fotoğraf aldıktan sonra sırtında taşıdığın termotan bir yudum kahve içmektir. Mesela dağda ışısız kaldığınızda artık yapabilecek hiçbir şeyiniz kalmamıştır. Güneş batmış ama ay doğmamıştır. Gece çadırınızdan dışarıya çıktığınızda fotoğraf yoktur ama var olan sizsinizdir. Doğanın vahşiliğini işte o zaman hissetmeye başlarsınız. Işık geldiğinde ise anlatmak istediğiniz konuyu size zaten gösterecektir."

EROL DOĞANER VAHŞİ YAŞAM FOTOĞRAFÇISI

Erol DOĞANER

Fotoğrafa küçük yaşlarda başladı; Çeşitli fotoğraf eğitimlerine katıldı, fotoğraf ustalarından destekler aldı. Gaziantep Fotoğraf Topluluğu'nda bulundu.

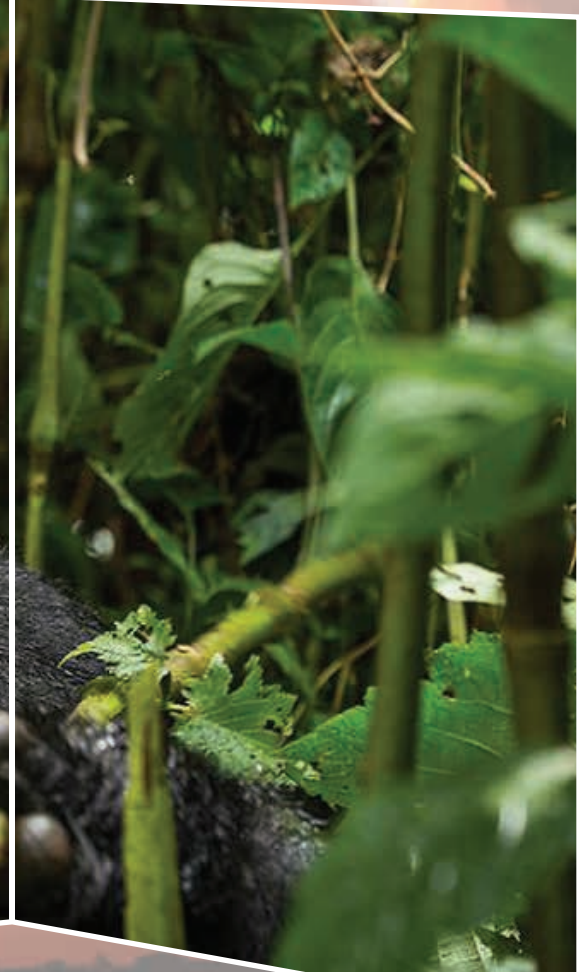
2008 yılında fotoğrafa gönül veren üç arkadaşı ile beraber, Gaziantep İpekyolu Fotoğraf Sanatı Derneği'ni kurdu.

Bazı uluslararası fotoğraf kuruluşlarına üye olan sanatçı, Kültür Bakanlığı'nın Fotoğraf Sanatçısı belgesine sahip oldu.

Uluslararası patronajlı fotoğraf yarışmalarındaki ödül ve dereceleri bulunan Erol Doğaner çok sayıda ödülün sahibi.

HABER SEDA ŞAKİROĞLU • FOTOĞRAF EROL DOĞANER ARŞİV

“Fotoğrafta her şey anlıktır; deklanşöre bastınız bastınız; yoksa o anı kaçırsınız. Sıradan fotoğraf çekmek istiyorsanız her zaman çekebilirsiniz. Ancak önemli olan sıradan fotoğraf değil sıra dışı fotoğraflar çekebilme- tir. Vahşi Yaşam Fotoğrafçılığı da bunu gerektirir.”

Afrika ve Uganda’da yaptığı çekimleri anlatan Doğaner; Uganda’da gorilleri fotoğraflarken yaşadığı deneyimlerin- den söz etti:

“Goriller son derece sosyal hayvan-lardır ama onlara belli bir mesafeden daha fazla yaklaşmak yasaktır. Ayrıca göz teması kurmamanız, aksi takdirde başınızı öne eğerek yavaş yavaş geri çekilmeniz gerekmektedir. Göz teması devam ettiği sürece onlara meydan okumuş oluyorsunuz.”

Erol Doğaner, kuş fotoğrafçılığıyla ilgili düşüncelerini de paylaştı:

“Afrika’ya ilk gittiğimde kuş fotoğrafı çekmekle ilgili hiçbir düşüncem yoktu. Ancak Afrika’da o kadar fazla kuş türüne rastladım ki görüntülemeye edemedim. Türkiye’ye döndüğümde ise Afrika’da sayısı 1500’e yakın kuş türü yaşadığını öğrendim. Afrika’ya ikinci gidişimde ise amacım kuş fo- toğrafi çekmekti ve ekipmanımı da bu doğrultuda hazırladım. Hatta türünü bilmediğim çok enteresan bir kuşla da karşılaştım.”

Belgesel nitelikli bir çalışma yap- mak istiyorsanız gittiğiniz bölgedeki insanları, vahşi yaşamı, ve coğrafisiyle bir bütün olarak ele almalı ve fotoğ- raflarınızı o doğrultuda çekmelisiniz. Ortaya ancak bu şekilde bir belgesel çalışması çıkarabilirsiniz. Mesela tele- vizyonda izlediğiniz belgeseller iki üç ayda çekilmiyor. İnsanlar o belgeseller için gidip bir yıl boyunca yani dört mevsim o bölgede kalabiliyorlar. Bu- nun içinde o bölgenin hükümetinden özel izin almaları ve oranın koşul- larına uygun bir şekilde yaşamaları gerekmektedir.”

“Tedirgin olduğum anlar olmadı değil. Mesela Afrika’da gün batımında çok güzel bir erkek aslan vardı. Ye-

rinden kalktı ve bana doğru yürüdü. Normalde bu tür aslanlar yaklaşır ve on/on beş dakika kadar aracın önün- de tur atıp giderlerdi. Ancak böyle olmadı ve aramızda çok kısa bir mesa- fe var iken o bana bakıyor ben de ona bakıyordum. Her ne kadar korksam da fotoğraf çekmeye devam ettim.”

KAFAYI
“FENA HALDE
DENİZLERİN
ALTINA
TAKMIŞ”
BİR ÇILGIN
FOTOĞRAFÇI
ALPTEKİN
BALOĞLU

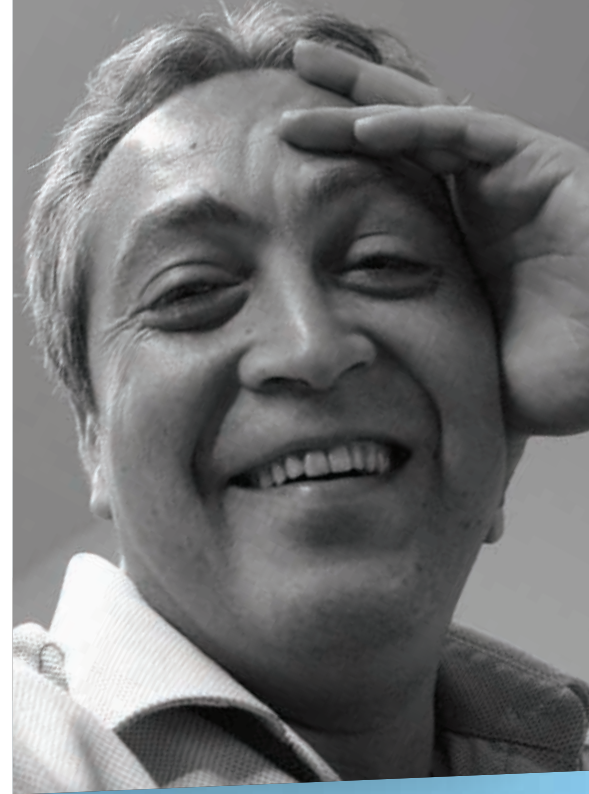
ALPTEKİN BALOĞLU

Mimarlık eğitimi alan Baloğlu, basın sektöründe çalışmaktadır.

1994 yılından beri sualtında fotoğraf çeken sanatçının, uluslararası ve ulusal yarışmalarda çok sayıda ödülü bulunuyor; İspanya’da yapılan “10. Dünya Sualtı Fotoğraf Şampiyonası”nda ki altın madalyası, “Sualtının Yıldızları” kitabıyla Fransa 30. Dünya Sualtı Görüntüleme Festivali’nde “Dünyanın En İyi Sualtı Kitabı” ödülü bunların bazıları.

Baloğlu, 2006 yılında, yıllardır üzerinde çalıştığı “İstanbul’un Sualtı Yaşamı” adındaki projesini hayata geçirdi. İki kıtayı birleştiren İstanbul’un gizemli sualtı yaşamını ilk kez belgeledi.

Açtığı tüm sergilerde ve kitaplarda özel gözlük ile bakıldığında üç boyutlu görülen 3-D fotoğraflar kullanan Alptekin Baloğlu, bu konuda dünyada bir ilkin de sahibi bulunuyor.

HABER EMRE TOPÇU • FOTOĞRAF ALPTEKİN BALOĞLU ARŞİV

“İlk Yassıada’da daldım. O dönem çok görülmeyen Karagöz balıklarından 8 tanesini sualtında gördüm ve fotoğraflarını çektim. İlk çektiğim sualtı fotoğrafıydı ve çok heyecanlıydım.”

“1999 yılında ‘Sualtıdan Yansımalar’ isimli ilk kitabımı yaptım. O dönemde bir basınç odası patlamıştı Çapa Tıp Fakültesi’nde. Bende bu kitaptan gelen tüm geliri Çapa Tıp Fakültesi’ndeki patlama için başlatılan kampanyaya bağışlıyorum dedim. O dönem 1000 tane kitap satıldı ve basınç odasına 10.000 doların üstünde para kaynağı sağlamış oldu o kitap.”

Ardından 2003 yılında ‘Sualtının Yıldızları’ adında bir kitap daha çıkardım. Kitabımın çıktığı vakit Fransa’ya gittim. Fransa’da ‘30. Dünya Sualtı Görüntüleme Festivali’ndeki kitap

yarışmasında ‘Dünyanın En İyi Sualtı Kitabı’ ödülünü kazandım. Aynı yıl, Malezya’da yapılan ‘Celebrate the Sea’ Festivali’nde de ‘Denizlerin En İyi Kitabı’ ödülünü de aldım.

“Türkiye’yle ilgili nasıl bir proje yapabilirim diye düşündüm. Marmara denizinde nasıl bir yaşam var? bunun bir kitabını yapmak istedim; Karadeniz’den başlayıp bütün boğazda dalışlar yaptık ve sualtında nasıl bir yaşam olduğunu ilk defa belgeledik.

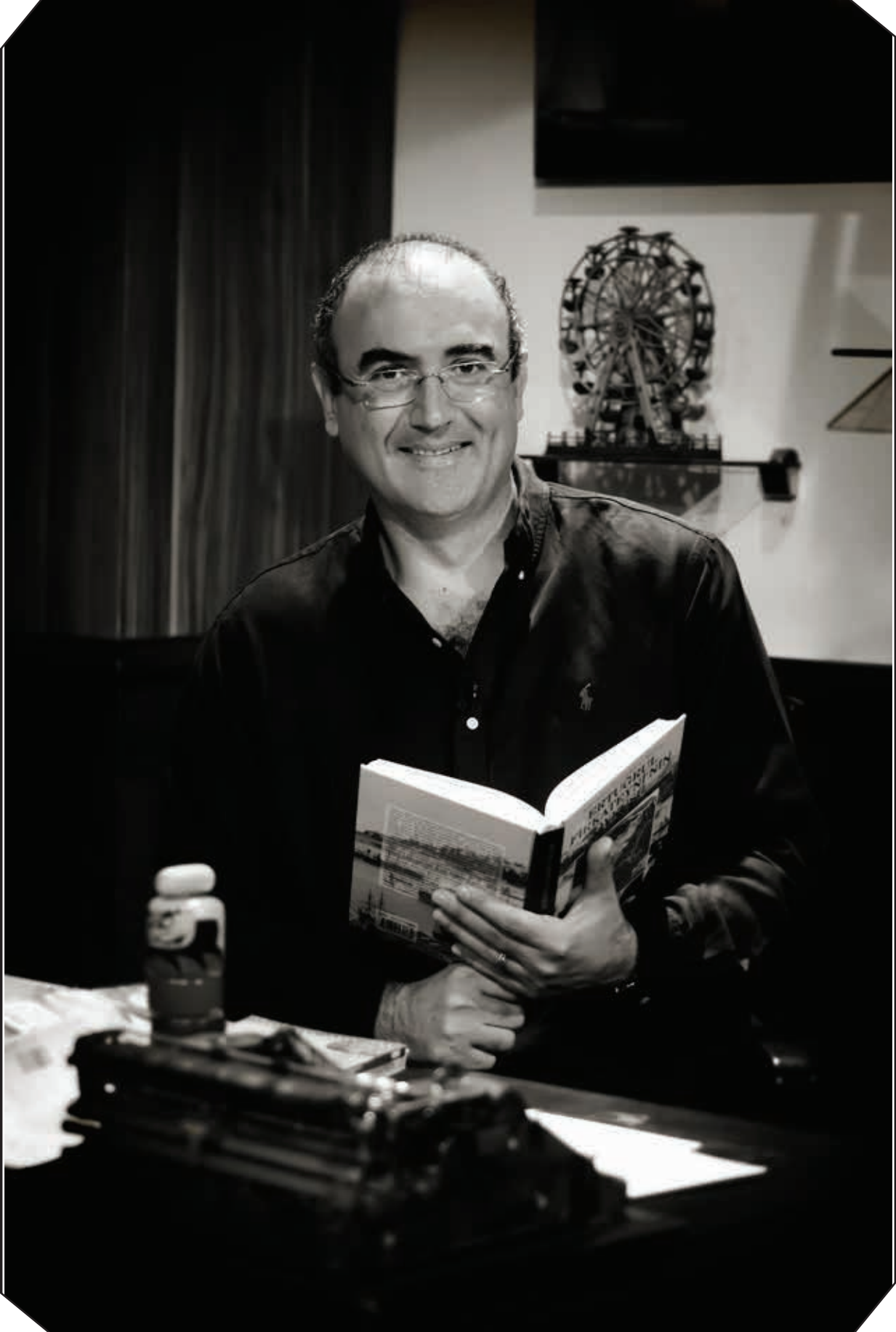
Bu projeden ‘İstanbul’un Sualtı Yaşamı’ diye bir kitap oldu. Ardından ‘Bir Balığın Gözünden’ İstanbul’a farklı bir bakış açısı ile bakmamızı sağlayan ‘Denizden Boğaziçi’ adlı kitabım yayınlandı. Bu fotoğraflar ile hem Türkiye’de hem de Fransa’da birçok ödül kazandım.”

Tropik Denizler

Denizden Boğaziçi

HABER VE FOTOĞRAF • TÜBA N. YILDIZ

Sunay Akın

*Size Yakın Bir Sunay Akın...
Çünkü O; şür, hikaye, hayal,
çocukluk ve oyuncaklarıyla
herkese, hepimize çok yakın.*

Sunay Akın, Trabzon'da doğdu. İstanbul Üniversitesi Fizik-Coğrafya Bölümünden mezun oldu. İlk şiirleri 1984'te dergilerde yayımlandı. Arkadaşlarıyla birlikte 1989'da Yeni Yaprak, 1990'da Olmaz adlı şiir dergilerini çıkardı. 1990'da "Makiler" şiiri, şaire Orhon Murat Arıburnu Şiir Ödülü'nü kazandı. "Makiler" in ardından Akın 3 şiir kitabı daha çıkardı; "Antik Acılar", "Kaza Süsü" ve "62 Tavşanı" Şairin öteki eserleri: "İstanbul'un Nazım Planı" "Ay Çöreği ve Deniz Yıldızı", "Kız Kulesi'ndeki Kızılderili", "Önce Çocuklar ve Kadınlar", "İstanbul'da Bir Zürafa", "Onlar Hep Oradaydı", "Kırdığımız Oyuncaklar", "Kule Canbazı", "Şairler Matinesi", "Küçük Asker", "Şiir Cumhuriyeti", "Ve Şaire", "Kırılan Canlar"

Sunay Akın, Televizyon programları hazırlıyor, gazetelerde yazılar yazıyor. Sunay Akın'ın en büyük düşü bir oyuncak müzesi kurmaktı ve bu düşünüyü 23 Nisan 2005'te gerçeğe dönüştürdü. Türkiye'de türünün ilk örneği olma özelliğini taşıyan bu müzede Akın'ın 11 yıl boyunca dünyanın birçok yerinden topladığı oyuncaklar yer alıyor.

İstanbul'u ilk nerede gördünüz?

Ne mutlu bana ki İstanbul' da doğmadım. Çünkü İstanbul' da doğmayan Anadolu çocukları burayı daha farklı, daha çok sever. İstanbul'u ilk gördüğüm yer çay tabaklarının içi. Trabzon' da bir gelin evinde çay servisi yapıldığı sırada gördüm Galata Kulesi'ni, Kız Kulesi'ni. Kibrit kutularında gördüm. Cebimde taşıdım İstanbul'u. Biriktirdim, hayal ettim. Sinemada gördüm. Berberde saçımı kestirirken aynanın üzerindeki çerçevelerde gördüm. İlk geldiğimde ise 6 yaşındaydım, bir yaz tatilindeydik. Otobüsle geldik, uzun bir yolculuk sonrası. Gözlerimi açtığımda rengarenk bir dünya-day-

dım. Korkmuştum. Harem otogarını Beyoğlu sanmıştım.

İlk yazdığımız şiir ve hikayesi ?

Kendi kendime 6 yaşında iken okuma ve yazma öğrendim. Sırf takvim yapraklarındaki şiirleri okuyabilmek için. İlk şiirimi de o dönemde evimizdeki giysi dolabında bulunan boş bir askıya yazdım. O askıya şunu sordum şiirde 'Üşümüyor musun?'

Sunay Akın biz tanımadan önce kimdi?

Beni anlatmak çok kolay. ben okur yazarım. Çünkü kendimi bildim bileli okudum ve yazdım. Düşünce özgürlüğünü savunan bir insanım. Yalnız benim gibi düşünsünler değil, ne düşünsünlerse düşünsünler özgür olsunlar diyorum.

Şiirlerinizin hep kısa oluşu dikkat çekiyor. Bunun sebebi anlık ilhamlar mı?

Heykeltraş Rodin' e sormuşlar; 'Bu heykelleri nasıl yapıyorsunuz?' diye. 'Ben bir şey yapmıyorum. O heykeller taşın içinde var. Ben sadece fazlalıkları atıyorum.' demiş. İşte ben de şiir için böyle düşünüyorum. Şiir de önemli olan dize değil şairin dize gelmemesidir.

Şair sıfatınızın yanında oyunculuğunuz var. Şu tek kişilik oyunlarınız. Buna nasıl yöneldiniz ?

Kendi oyunlarım ile kendi edebi çalışmalarımı sahneye taşıyorum. Bu bir meddah geleneğidir. Eskiden kıraathanelerde okuyan insanlar sohbet ederlerdi. Meddah, en iyi anlatan, beden dilini kullanan, aktarım yapandır. Kıraathanelerde aktör olarak ortaya çıkmıştır. Ben de bunu yapıyorum.

'Tarihi' adlı gösterinizin ortaya nasıl çıktı ?

Ben bir edebiyatçıyım. Edebiyat fakültesi adı altında tarih, arkeoloji,

psikoloji, sanat tarihi gibi bölümler var. Neden? Çünkü bu enstrümanlar edebiyatın maestrosu altındadır. Ben de kendi edebi metinlerimi oluştururken bilimsel disiplinleri kullanıyorum. Ben bir tarihçi ve ya arkeolog değilim. Denemeleri verirken bu çok seslilikleri kullanıyorum. Tarihte bugüne kadar anlatılmayan ayrıntıları yakalamam da şair kimliğimden dir. Hepimiz aynı yerde dolaşıyoruz ama ne aradığın önemli olandır. Ben insanı anlatıyorum. Benim için tarih geçmiş değil yarındır. Yarını aydınlık yapmayacaksa ne yapayım tarihi. Işığı geleceğe uzatmalıyız ki ders alalım. Tarihi çok hoyrat kullanıyoruz ve yargılıyoruz. Bugüne getirip otopsisini yapamayız.

Farklılıklar en büyük zenginliğimiz diyebilir miyiz?

Beni değerli yapan, benim gibi düşünmeyip karşımda oturandır. Beni ben yapan O' dur. Benim boy aynam O' dur. İşte buna kısaca demokrasi denir.

Türkiye'nin ilk ve tek Oyuncak Müzesi... İnsanın diyesi geliyor; "Bu da nereden çıktı ?"

Öncelikle şunu söyleyelim. Artık tek değil. Antalya Belediye Başkanı'nın da isteğiyle aileleri bir araya getireceğini düşünüp orada da kurduk. Yine bir Belediye Başkanı talebi ile Gaziantep' de de kurduk. Oyuncak müzeleri üç kuşağın aynı anda mutluluğu bulunduğu ortamlardır. Almanya'daki Oyuncak Müzesi'nde keşfettim. Nürnberg' de müzelere ayıracağımı düşündüğüm bir günü sadece oraya harcadım. Gelişmiş ülkelerde oyuncak çocuklara hayallerini büyütsün diye alınırken bizim ülkemizde oyalansın diye alınıyor. Oyuncak küçümseyen toplumlar gelişmiş ülkelerin kapılarında oyalanmaya mahkumdur. Birbirimizi aşağılamak için çocukların dünyasını tahrip ediyoruz. Biz çocuğumuzu seven ancak çocukları sevmeyen bir toplumuz. Çocuk kendini oyuncaklarla ifade eder ve anlatır. Hayal dünyasını zenginleştirir. Bir ülkenin geleceği, o ülkenin politikacılarında değil, çocukların oyunlarında, hayallerindedir.

Müzedeki en özel oyuncak sizce hangisi?

Bunları kız istemeye gider gibi gidip tek tek istedim. Koleksiyonerlerden tek tek rica ettim. Hepsı özel, hepsi önemlidir.

Bir de Televizyonculuğumuz var. Ona bakış açımız nasıl ?

Televizyonu daha fazla kitleye ulaşmak için kullandım diyebiliriz. Benim için televizyon hiç bir zaman amaç olmadı. Hep araç olarak gördüm. Işık zaten aydınlıkta olana verilmez, karanlıkta duran için anlamı ve önemi vardır. Ne kadar çok karanlığa ışık taşırsak o kadar mutlu olacağımızı düşünüyorum. Önemli olan onu taşıyan kişi değil, ışığın kendisidir. Işığı hiç ben demek için, kendi yüzümü aydınlatmak için kullanmadım, hep karanlığa taşımaya çalıştım. Bu da onun hikayesidir.

Hikayelerle de ilgilisiniz değil mi ?

Benim çocukluğumda ansiklopediler cilt halinde eve gelmezdi. Fasikül fasikül çıkardı. Biriktirip öyle ciltletirdik. Onların hepsini okudum. Pazardan gelen annemin kese kağıdına dönmüş gazetelerini okurdum. Ben damayı hiç sevmedim, satrancı sevdim. Düşünerek hamle yapmayı sevdim. İlgim de böyle başladı.

Hayallerini gerçekleştiren bir birey olarak sıradaki hedefleriniz nelerdir?

O kadar çok ki. Öncelikle İstanbul müzeler kenti olmalı. Ülkemizde yeni müzeciliği de temsil ettiğimizi unutmamalıyız. 15 ülkeyi Oyuncak Müzesi' yle bir araya getirdik. Neden Oyuncak Müzesi' ni Tarihi Yarım Ada' ya taşımayalım. Müzeler bilgi toplumu olmanın göstergesidir.

Pijama

Pijama

HABER NURULLAH KADİRİOĞLU • FOTOĞRAF İNTERNET ARŞİV

Pijama de desek picama da, hayatımızda küçümsenemeyecek yeri olduğu kesin.

Türk Dil Kurumu Sözlüğü, kelimeyi, “Pijama isim (pija'ma) Fransızca pyjama: İki parçadan oluşan yatak giysisi” şeklinde tanımlıyor.

Kökeninin Fransızca olduğu kabul edilen kelimeyle ilgili değişik iddialar da yok değil.

Görüşlerden birine göre, Fransızlar bu kelimeyi Türkçe'den türeterek bütün dünyaya kendi kelimeleri gibi lanse etmişler. Tez şu : “Eski dilde ayak pa; giysi ise, came kelimesiyle karşılanmaktaydı. İkisinin birleşiminden “peycame” yani, ev hali durumunda ve gece yatarken giyilen alt giysisi çıkmıştır ortaya.

Sözcüğün kökeniyle ilgili ilginç bir başka görüş daha var: “Pijama, Urduca'dan Farsça'ya, oradan da Fransızca'ya geçmiştir. Pây câme (bacak elbisesi) olarak adlandırılan giysiyi ilk olarak “yüksek” tabakaya mensup Hintli Müslüman kadınlar giymiş.

Biz ise pijama'yı bizi ilgilendiren yanıyla, seri üretimini ilk kez, 1933 yılında ‘Sanayide Devlet’ sloganı ile kurulan Sümerbank'ın ürettiği pazen gece giysisi olarak özetleyebiliriz.

“Ekşi Sözlük” olarak bilinen ve kelimelere alışılmış anlamlarının dışında anlamlar yükleyen Lugat pijamaya, bakın hangi tanımlarla yaklaşıyor:

* Damat pijaması olarak da bilinir. Bordosu makbuldür.

* Bahsi geçen pijama dikey çizgili pijama ise; bir erkeği daha itici, bir kadını ise daha çekici gösterecek başka bir sabah kıyafeti yoktur.

* Daha çok babamda gördüğüm, çocukluk yıllarında giymekten hoşlanmadığım, büyüdükçe hoşuma gitmeye başlayan ve şimdilerde vazgeçemediğim canım pijamalarım...

* Zebra kıyafeti.

* Üstüne atlet giyilmelidir, pijama iyice yukarı çekilir, hatta uçkuru dışarı sarkıtılırsa daha da makbule geçer.

* Çocukluğumuzdan kalan pazar günlerinin baba imajı tamlaması; çizgili pijama ayağında terlikleri bacak bacak

üstüne atmış bir koltukta elinde gazetesi ve diğer tarafta radyoda ajans dinleme durumları.

* Pikniklerde giyilmesi kılık kıyafet yasası gereği zorunludur.

Ekşi Sözlük'ün bu zengin ve keyifli tanımlarından sonra pijama'yı ağırlıklı özellik, yarar ve pratik faydaları inceleyebiliriz.

* Çizgili pijamalar pamuklu kumaş oldukları için terletmezler.

* Pijama her mevsimde sorunsuz giyilebilecek bir giysidir. Yazın, ilkbaharın önünü açın, püf püfünü bunu öyle diğer pijamalarla yaparsınız; adeta kendinden klimalıdır. Kışın ortam soğuksa içine istedi kadar giysi giyebilirsiniz, hiç soru çıkarmaz, çünkü gayet esnek.

* Seyahat eden biriyseniz çanta ya da bavulunuzda az yer kaplar katlanır ve kırışmaz.

* Pijamaların cepli olması bir avantajdır; mendil veya kullanmanız için idealdir.

* Dayanıklardır, kolay kolay yırtılmaz, esnemez ve eskimez.

* Maliyeti az, dikimi kolaydır.

* Dikine çizgili oldukları için giyeni olduğundan uzun gösterir.

Pijama'nın, Türk kültüründe ve yaşantısında kelimenin tam anlamıyla derin ve belirgin yeri bulunur. Pijama, doğum, öğrencilik, askerlik, düğün ve hastalık gibi insan hayatında

Ürün	0-3 Ay	4-6 Ay
Pijama	4	4
Yün Zıbın	4	4
Pamuklu Zıbın	4	2
Tulumlar	2	3

manın ilk sırada yer aldığı şu listeyi hemen hatırlayacaklardır.

Bitmedi, bebek büyüdü ve çocuk oldu artık. Ama pijama yine var hayatınızda ve onun hayatında. Bakın, eğitimciler çocuğun eğitim başarısı için neler söylüyor:

Çocuklarda, "Yatma Vakti Düzeni" oluşturmak önemlidir, çünkü bilinen

ve tekrarlanan hareketler çocuğu rahatlatır. Bu çerçevede, dişleri fırçalama ve pijama giyip yatağa girmeye hazır olmayı, çocuğun anne veya babayla geçireceği hoş dakikalar takip etmelidir”

Büyüdünüz, şimdi öğrencisiniz ve bir yurttan kalarak eğitiminizi sürdürüyorsunuz, aman dikkatli olun, bu artık bekleğinizin ve çocukluğunuzun pijaması değil; unutmayın, pijamalar da büyür. İşte pijama:

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİ YURLARI YÖNERGESİ

Madde 15 – Uyarma cezasını gerektiren fiiller şunlardır:

- Ziyaretçilerini, bu amaçla ayrılmış yer ve zamanlar dışında kabul etmek.**
  - Yurt idaresi tarafından tespit edilmiş yerlerden başka yerlere herhangi bir duyuru, resim yapıştırmak, yazı yazmak.**
  - Kantin ve okuma odalarının olduğu yerlerde pijama ve gecelik ile dolaşmak.**
- Okul bitti eh artık sırada vatan hizmeti var, askerlik...
Orada da pijama...

ASKERLİK İÇİN İHTİYAÇ LİSTESİ

Sakal tıraşı için fırça, su tası, jilet, sabun.

**Pijama veya eşofman
Yeteri sayıda don ve fanila.**

Diyelim ki, hayatınız yolunda, evlenmenin tam zamanı. İsteme işleri bitti, gelin adayı hazır, düğüne bir gece var ve Anadolu kültürünün önemli ritüeli: **Kına Gecesi.**

Pijama bu, durur mu? O geceye de giriverir usul usul:

“...O gece erkek tarafında da damada kına yakılır. Kınadan önce kız tarafı, oğlan evine damat bohçası denilen içinde damadın düğünde giyeceği kıyafet, pijama, cüzdan, çorap, saat gibi şeylerin bulunduğu bohça gönderir...”

Artık sırada düğün var. Kıramadınız annenizi, “bir de halk oyunları ekibi olsun, halaylarıyla” biçimdeki özlemine kulaklarınızı tıkamayıp düğüne bir oyun ekibi getirttiniz. İşte getirttiğiniz halk oyunları ekibi-

nin kıyafeti :

“Bele sarılan şalın üzerine siyah renkli kuşak ve peştamal bağlanır. Kollara kolçak geçirilir. Üç eteğin altına renkli satenden dikilmiş pijama ve ayaklara çarık giyilir. Erkek oyuncular tarafından siyah renkli şalvar giyilir.”

Tatsız gözükse de hastalık ve hastane hayatın bir gerçeği.

Bu soğuk hayat gerçeğinde de sizi pijama karşılar ve belki de o yabancı ortamda candan bir dost olarak gözükür size, moral aşılır:

“Hastanemizde misafirliğiniz süresince kullanacağınız pijama, terlik, havlu vb. özel eşyalarınızı temin ediniz.”

Pijama o kadar akıllı almaz bir derinlikle işlemiştir ki hayatımıza şaşmamak mümkün değil.

Bakın, Diyanet İşleri Başkanlığı'na sorulan bir soru ile alınan yanıtı :

“Pijama ile namaz kılınabilir mi?”

“Namazın şartlarından birisi de necasetten (pislikten) taharettir. Namaz kılacak kişinin elbisesinde, bedeninde ve namaz kılacağı yerde, kan, idrar, şarap, dışkı gibi namaza mani necasetler bulunmamalıdır. Tesettüre uymak ve temiz olmak şartı ile pijama ile namaz kılınabilir.”

Pijama, hükmünü sadece reel hayatta sürdürmez, kişinin gecesinden uykusuna ve oradan da rüyalarına el atar iki zıt görüşle:

“Rüyada yeni bir pijama giydiğinizi görmek, sevdiğiniz bir kimseden hayır ve menfaat göreceğinize; pijama giymiş bir kimseyi görmek, dostlarınızdan birinin size yardımcı dokunacağına işaretler.”

Pijamalı bir başka rüya tefsiri ise bunun tam zıddıdır:
"Rüyada Pijama görmek, can sıkıcı bir haber almaya delalettir."

Pijama, şiir, deneme ve mizah (fıkra) başta olmak üzere edebiyat alanına da el atılmaktan geri durmamıştır. İşte, İbrahim Sadri'nin bir şiirinden bölüm ve şiirdeki pijama:
"Kapıyı açtım, elinde eski bir bavul
Yüzünde daha da eski bir hikâye
Geldim dedi, geldim işte
Sana kendimi getirdim, belki unuttuğumdur
Birlikte söylediğimiz şarkıları getirdim
Birkaç gömlek bir pijama attı
Tuttuğum notları, serin volta boylarında adımları sayıp susuşlarımı
Elimle büyüttüğüm nazlı bir menekşeyi"

Gazeteci-Yazar Hakkı Devrim de Radikal gazetesindeki bir köşe yazısında pijamayı sosyo-kültürel boyutuyla ele alır:

"Dedeler nesli de dahil, evde, geceleri entari giyen erkek görmedim. Kendim giydim sünnet ertesi iki gece, yatarken eteği belimde toplanıyor diye rahatsız olduğumu hatırlıyorum.
Analarımız, ninelerimiz değil, ama babalarımız, kimi eve döner dönmeyiz, kimi yatak odasına çekilince, iki parçadan oluşan, pamuklu, ipeklilik kumaştan yapılmış, çoğu zaman renkli (maalesef daha çok da yukarıdan aşağıya çizgili) pijama giyerlerdi. Cumhuriyetin, ilk yıllarında biraz da çağdaşlık belirtisiydi pijama. Taşralının, köylünün öğrenip benimsemesi zaman aldı biraz."

Böylesine çok yönlü bir nesnenin fıkralardan uzak durabileceğini kimse beklemezdi sanırım :

"Temel Dursun'a misafirliğe gitmiş. Fakat bir zaman sonra bardaktan boşanırcasına yağmur yağmaya başlamış. Dursun :

- "Temel bu akşam gitme, çok yağmur yağıyor. Burada kal yarın gidersin, yoksa çok ıslanırısın" demiş. Temel kabul etmiş. Bir ara Temel ortalıktan kaybolmuş. Sonra kapı çalmış. Kapıyı açan Dursun Temel'i sırsıklam

karşısında görünce şaşkın bir halde sormuş:

- 'Ula Temel bu ne hal' Temel de:
- 'Haçan pijamalarımı almağa cıttım' demiş."

Pijama bu: Bir bakmışsınız kendi halinde evcimen bir giysi, bir bakmışsınız ki sosyal mı sosyal, sokakta, partilerde boy göstermede. İşte pijamanın belki de en sosyal aktivitesi: Pijama Partileri Nedir peki Pijama Partisi ? Yine Ekşi Sözlük'e başvuralım :
"Pijama Partisi, genellikle aynı cinsten insanların eğlence amaçlı, topluca birinin evinde geceyi geçirmesidir. Bu gecelerde, pijamalar içinde dedikodu yapılır, her nevi film izlenilir, abur cubur yenir vs..."

İşte, pijamanın artık bu partileri yasalılaştırdığının kanıtı, Hürriyet Gazetesi'nden bir duyuru ile: **Tophane-i Amire'de "pijama partisi"** Hayatınızın bir gecesini farklı bir biçimde geçirmek ister misiniz? Mesele kalabalık bir pijama partisindedir.

Üstelik de tarihi Tophane-i Amire'de. Türkiye'nin en büyük pijama partisi 10.05.2014 saat 20:30'da başlıyor. DJ. Arkin Allen, Murat Uncuoglu ve DJ. Mabbas geceye müzikleriyle renk katacak. Partinin bilet fiyatları tam: 15 milyon TL, indirimli 10 milyon TL olarak belirlendi.

Türkiye'de "pijama prestijine" tavan yaptıran olaylardan biri 2006-2007 sezonunda ATV'de yayınlanan "Avrupa Yakası" isimli komedideki Peker Açıklalın'ın Gaffur Tiplemesi ve Gaffur pijamasıdır. Dizi boyunca, klasik çizgili pijama tüm alışveriş merkezlerinde adeta yok sattı.

Siz bakmayın pijamanın öyle halim selim oluşuna, insanları evlerinde ya da partilerde rahat ettirmekten başka gayesi yokmuş gibi duruşuna, düpedüz muhaliftir pijama ve bir protestocu.

Kim ne derse desin pijama-muhaleflik veya pijama-protesto meselesinde pijama için 1998 yılındaki Bergama Köylüleri deneyimi bir dönüm noktasıdır. Pijamanın, Bergamalı köylülerin siyanürlü altın arama faaliyetlerini durdurmak için başlattıkları eylemlerde ön plana çıkan Bergamalı Bayram Çavuş, yani nam-ı diğer 'Hopdediks' ve arkadaşlarıyla ile çağ atladığı kesindir.

Çünkü pijama, bu eylemle uluslararası medyanın gündemine oturmuş ve adeta Avrupalılaştırmıştır.

CAPE TOWN

Güney Afrika Cumhuriyeti'nin üç başkentinden biri;
3.500.000 nüfusuyla Güney Afrika'nın
en büyük şehri... Yerkürede iki okyanusa
birden kıyısı bulunan tek kent.

* * *

Doğa harikası kumsalları, okyanus tuzu kokan sokakları, görkemli iş kuleleri, hala izini sürdüren siyasi acıları; rengarenk Müslüman mahallesi Boo Kap ve yarımada'nın okyanusa kafa tuttuğu dağları ile Cape Town kulak verenlere sesini duyurmayı bekliyor.

"2014 Dünya Tasarım Başkenti" seçilen Cape Town dünyanın birçok en'lerini kendinde toplamış: En gidilecek şehir, En iyi tatil destinasyonu, En iyi surf kasabası...

Üstelik, Dünya'nın 7 harikasından biri olan; Cape Town'un simgesi, Table Mountain yani Masa Dağı'nın vatani. Cape Town'u tanımaya ne dersiniz?

Cape Town...Güney Afrika Cumhuriyeti'nin üç başkentinden biri; 3.500.000 nüfusuyla Güney Afrika'nın en büyük şehri... Cape Town... Yerkürede iki okyanusa birden kıyısı bulunan tek kent.

Cape Town... Afrika'nın bize en uzak ucunda, komşu bulunduğu Atlantik ve Hint Okyanusları'yla kaptan edalı selamı ve duruşuyla anlatacak çok şeyi olan Şehir...

Doğa harikası kumsalları, okyanus tuzu kokan sokakları, görkemli iş kuleleri, hala izini sürdüren siyasi acıları; rengarenk Müslüman mahallesi Boo Kap ve yarım adanın okyanusa kafa tuttuğu dağları ile Cape Town kulak verenlere sesini duyurmayı bekliyor.

"2014 Dünya Tasarım Başkenti" seçilen Cape Town dünyanın bir çok en'lerini kendinde toplamış: En gidilecek şehir, En iyi tatil destinasyonu, En iyi surf kasabası...

Üstelik, Dünya'nın 7 harikasından biri olan; Cape Town'un simgesi, Table Mountain yani Masa Dağı'nın vatanı. Cape Town'u tanımaya ne dersiniz? İstanbul'dan 13 saatlik bir uçuştan sonra vardığımız Cape Town Havalimanından şehre doğru yol almaya hazırlanırken görevlinin uyarısına kulak veriyoruz: "Aracınızı kiralayın, benzini fullleyin ve şehir merkezine kadar yol boyu durmayın!"

Cape Town ile Havalimanı arasındaki yol boyunca, teneke binalara sahip kasabalar eşlik ediyor yolcuya. Fakirliğin açık göstergesi bu tabloda, tek parça teneke bulmayanların, evlerini, birden çok teneke levha ile donatması hemen düşüyor göze ve algıya.

Güneşin teneke kutucuklar üzerinde oynadığı zarif ışık oyunları bile yanınız sıra yürüyen yoksulluk ve açlığı gizleyemiyor.

Evler benzer yükseklikleriyle bir intizam resmi yaratsa da; barakalar rengârenk boyalarıyla bir sevinç dalgası oluştursa da acıya dair sessiz

yakarış peşinizi bırakmıyor. Diyebiliriz ki, gecekondunun adeta lüks sayıldığı bir yer burası; ev duvarlarının taş, çatının kiremit olması apaçık bir zenginlik göstergesi.

TABLE MOUNTAIN

Ve işte Dünyanın 7 doğal harikasından biri; Robben Island' ... Tam da şehre girerken gezgini gölgesine almak için tetikte bekliyor. Table Mountain Dağı'nın tepesi buzul aşındırması nedeniyle masa gibi dümdüz. Adını da bu görünümünden alıyor.

2,5 saatlik parkur geçişi, onu izleyen teleferik yolculuğundan sonra artık 1800 metrelik Table Mountain Dağı'nın zirvesindesiniz. Daire şeklinde olan teleferiğin 360 derece dönmesi size bir manzara ziyafeti sunuyor.

İşte; Table Mountain'ın zirvesi... Önünüzde uzanan koca bir şehir... Central Business Discript in ışıl ışıl gökdelenleri, hemen ardında bir makine gibi işleyen devasa limanı; yanı başında bembeyaz kumlarıyla Camps Bay sahilleri... Ötesinde Atlantik Okyanusu... Ortasında bir ada: Adı Robben... İçinde bir hapishane adı: Robben Island

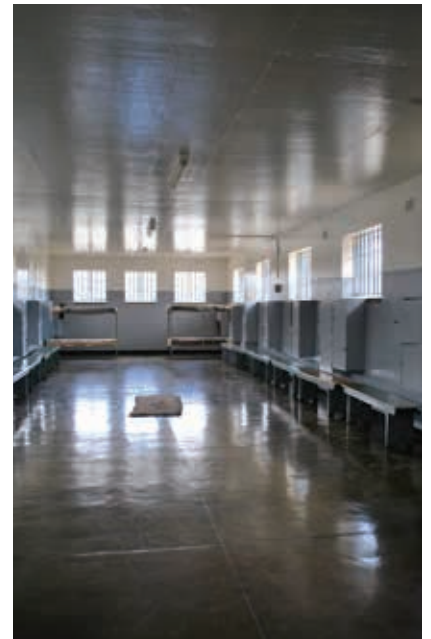
Robben Island... Şimdilerde müze olan, politik suçluların kapatıldığı bir "Acılar İzolasyonu"

Table Mountain Dağı bir de özgürlük sembolüdür bu ülke için; çünkü Robben Island mahkumları avlularından sadece bu dağı görebilirlerdi. Gözleriyle özgürlük fikri arasındaki tek imge sadece bu dağdı...

ROBBEN ISLAND

Robben Island 1930'lu yıllara kadar cüzzam hastalarının tutulduğu, ölenlerin ise defnedildiği bir karantina adasıyken zamanla politik suçluların acımasızca cezalandırıldığı bir infaz bir Cezaevi Adası haline gelir. Adada bir kilise ile cüzzamlılar mezarlığı hala ayaktadır.

Yıllar boyu eşit haklara sahip olmak

istedikleri için hüküm giyen siyahî mahkûmların insanlık dışı muamelelerle tutulduğu bu ada ve cezaevi şuan açık hava müzesi.

Cezaevinde daha önce yatmış kişilerin rehberliğinde gezilen Müze, “Bir insan için özgürlüğünün çalınması en büyük ceza iken; daha nelerle sınanabilir” sorusunu ziyaret boyunca zihinlerde canlı tutuyor.

Toplum; melez, Asyalı ve siyah diye gruplara ayıran ve “renk ırkçılığı” esasına dayanan bir rejim olarak tanımlanabilecek Apartheid Rejimi; mahkûmların ada cezaevinde aynı koşullarda kalmasına bile izin vermemiş.

Dondurucu soğukta besinsiz ve yataksız yaşamak zorunda bırakılan mahkûmlar, verdikleri yaşam savaşını tüberküloz başta olmak üzere çeşitli hastalıklarla kaybetmiş.

Siyahi mahkûmlara ekmek yeme hakkı tanınmayan hapisanede tutuklular, günde en az 8 saat tebeşir taşı kırar; 6 ayda bir kısa mektup gönderir veya alır; 6 ayda bir yerel dil kullanmaksızın sansüre tabi telefon görüşmesi yapabiliyordu.

Özgürlük savaşçısı Nelson Mandela'nın 27 yılını geçirdiği Cezaevi; 1999 yılında UNESCO tarafından Dünya Mirası Listesine alınır.

NELSON MANDELA

Nelson Mandela... Halkın ona sevgisini sunuş şekliyle: “Madiba”. Mandela, Thembu Kabile Reisinin oğlu olarak 1918 de dünyaya gelir. Yerel Xkosa dilini konuşan Mandela, Güney Afrika'da siyahların öğrenim görebildiği tek üniversitede hukuk eğitimi alır, 25 yaşındayken ırkçı Apartheid rejimine karşı çıkan ANC örgütüne eylemci olarak katılır, bir süre sonra da kurduğu Örgütün Gençlik Kolu Başkanlığını üstlenir.

Halkların eşit şartlarda yaşaması için mücadele veren Mandela, siyahî halkın özgürlüğünü yıllarca etkili biçimde savundu.

Hakkında ömür boyu hapis kararı verildiğinde kendini: “Ben, tüm insanların uyum ve eşit fırsatlara sahip şekilde beraberce yaşadığı, demokratik ve özgür bir toplum idealini benimsedim. Bu, uğrunda yaşamak ve ulaşmak istediğim bir idealdir. Ama gerektiğinde bunun uğrunda ölürüm.” sözleriyle savundu.

Hapis hayatı sürerken Mandela'nın özgürlüğü için ulusal ve uluslararası boyutlarda kampanyalar yürütüldü. Sonuçta, Mandela'yı serbest bırakan Güney Afrika Hükümeti onunla iş birliği yapmak için de adımlar attı. Mandela, serbest bırakılışından 5 ay sonra, Güney Afrika tarihinde ilk kez tüm ırklardan adayların katıldığı de-

mokratik bir seçimde ezici çoğunlukla cumhurbaşkanı seçildi. Mandela, Nobel Barış Ödülü dahil olmak üzere 100 ün üzerinde ödüle layık görüldü.

“Özgür olmak, sadece birisinin zincirlerini kırması değildir ancak başkalarının özgürlüğünü artırmak ve başkalarının özgürlüğüne saygı duyacak şekilde yaşamaktır.” diyen Güney Afrika'nın kaderini değiştiren Nelson Mandela 5 Aralık 2013'te 96 yaşındayken hayata gözlerini yumdu.

İKİ OKYANUSUN BULUŞTUĞU EŞSİZ NOKTA: CAPE OF GOOD HOPE

Doğa harikası Table Mountain ve acıları hala taze Robben Island'dan sonra Bartolomeu Dias'ın 1488 de keşfettiği Ümit Burnu'na çeviriyoruz rotamızı.

Adanın en güneyinde bulunan Cape Point'e giderken yol üzerinde rastlayacağınız “Baboon Çıkabilir” uyarılarına kulak verin; çünkü, karşınıza çıkan babun sürüleri nedeniyle kontak kapatmanız işten bile değil.

Baboon, sevimli görünmelerine rağmen tehlikeli ve kıvrak hayvanlar. Yiyecek sandıkları her şeyi alıp kaçma eğilimindedir ve yakalamak mümkün değil. Bize de sevimli Babun ailesini yemekleri bitene dek yolda beklemek düştü.

Cape Point bizim Ümit Burnu olarak

adlandırdığımız Hint okyanusu ile Atlantik okyanusunun birleştiği nokta. Tepeye çıkıp iki okyanusun sularının birbirine karışırken yarattığı renk cümbüşü hayat boyu zihinden silinmeyecek bir kare oluşturuyor. Masmavi göğün altında uzanan sonsuz mavi sular güçlü rüzgârlarla saçlarımızı dağıtıp tuz kokusunu ciğerlerime doldururken aklınızdan belki de Can Dünder'in şu dizeleri geçer: "Gittiğin yerde özgürlük olmayabilir, ama kalkıştığın yolculuk seni özgürleştirir."

WATERFRONT LİMAN BÖLGESİ

Gecesi gündüzü ayrı güzellikteki bu bölgeye yoğun bir turist akını var. Nasıl olmasın ki? Sokakta karşınıza çıkan yerel kıyafetli siyahî dansçılar, birbirini ardına sıralanmış enfes restoranlar, hediyelik eşya alabileceğiniz butik mağazalar; ışıltılı caddeleriyle eğlence mekânları ve harika planlamasıyla Waterfront Bölgesi ziyaretçisine kendine hayran bırakacak türden.

Adını İngiliz Kraliyet ailesinin üyelerinden alan Victoria ve Alfred Limanları da Waterfront'ta bulunuyor. Bölgeye şehir içindeki yaygın su kanalları üzerinden, deniz tekneleriyle gitmeyi seçtik. Restoranların kalitesi, yemeklerin özgün tadı takdir edilecek düzeyde. Güney Afrika'nın hizmet sektöründe ilginç bir alışkanlık var. Garsonlar, taksiciler, şoförler,

barmenler, valeler; kısaca size hizmet veren herkes önce kendini tanıtıyor ve sizin de tanıtmanızı bekliyor. Yemek boyunca iki arkadaş gibi sohbet ettiğiniz garsonlar sayesinde kendinizi misafirlikte gibi hissediyorsunuz.

Bir okyanus ülkesi olarak deniz mahsullerinin geniş yer tuttuğu menülerinde balık, kalamar, midye ve öteki deniz ürünleri konuklarını inanılmaz bir ucuzlukla damak tadının zirvesiyle tanıştırıyor .

Gece geç saatlere kadar canlılığını koruyan bu bölgede haftanın belirli günlerinde köpekbalıklarının görmek için kafesli dalışlar düzenliyor. Limandaki devasa dönme dolap binenlere tüm limanı ve Waterfront'u kuşbakışı izleme fırsatı sunuyor. Bölge, Robben Adası'na veya şehrin muazzam koylarına gidilebilecek tekne turları açısından da cazip seçenekler gösteriyor.

KIRSTENBOSCH BOTANİK PARKI

Park, 1913 yılında Afrika'nın kendine özgü bitki dokusunu koruyabilmek amacıyla inşa edilmiş. İçinde Afrika'ya özgü 7000'in üzerinde bitki var. UNESCO'nun Dünya Mirası listesine aldığı Park, Cape Floral Krallığı olarak da biliniyor.

Bu doğa harikasının içindeki bir restorana misafir olursanız sizi Afrika ezgileriyle MOYO Restaurant karşılar. Geleneksel kıyafetliyle eğlenceler

düzenleyen garsonlar MOYO'da sıkça rastlanan kutlama günlerinin adeta temel bir ritüeli: Elleriniz garsonlar tarafından bronz ibrikten dökülen ılık suyla yıkıyor ve havlularla kuruluyor. Afrika mutfağını ve geleneksel dokusunu görebilmek açısından eşsiz bir fırsat sunan bu mekanda en çok devekuşu etiyle yapılan yemekten etkileneceksiniz.

Çömlekte servis edilen etin, karamelize edilmiş baharatlı karışımı sizi özgün bir lezzetle tanıştıracaktır.

Şömine ateşiyle ısınan MOVO'da, merak edip garsonlara yüzlerindeki desenlerin anlamını sorduğunuzda; Afrika kadınlarının özel törenlerde süründükleri bir tür "makyaj" olduğunu öğreneceksiniz.

RENGARENK BİR MÜSLÜMAN MAHALLESİ BOO KAP

Net bir bilgi mevcut olmamakla birlikte BOO KAP'ın ilk sakinlerinin 16. Yüzyılda Hollandalıların getirdiği köleler olduğu söylenmekte.

Müslümanların çoğunlukta olduğu Boo Kap'ta ilk Cami 1811'de Hollanda yönetimi sırasında inşa edilir. İlk Döneminde ibadetin yasak olduğu Camide, ibadet, bir dönem sömürgesi olduğu İngiliz Kraliyet Yönetimi, tarafından serbest bırakılır. Cami, bu nedenle "Kraliçe Victoria Camisi" olarak adlandırılmış.

Cape Town'un Müslüman Mahallesi olarak anılan Boo Kap, Arnavut kaldırım sokakları, parlak renklerle bezenmiş evleri, kendine has mimarisi, mutfaklarından yükselen yemek kokuları ve mutlu sakinleriyle kendine hayran bırakıyor

6. BÖLGE

Şimdi yönümüz District Six isimli bölge. Bölge diyorum çünkü burası bir yaşam alanı değil. Daha doğrusu artık değil. 1860'lı yıllarda belediye olan ve başlangıçta tüccar ve esnaf ile kölelerin yerleşim yeri olan bu kent; zaman içinde canlı bir yerleşim yeri haline gelir.

1900'lü yıllara gelindiğinde ülkede giderek kendini hissettiren ayrı-

lıkçı Apartheid Rejimi beyazlar ile siyahların birbirine yakın yaşamasına izin vermez ve siyahları hayatın her alanından soyutlamak için yasaları getirir. Bir halk düşünün ki, devlet kurumlarına bile farklı kapılardan giren, farklı muameleler gören, kesin çizgilerle tabakalara ayrılmış; tüm hakları ten rengine göre belirlenmiş ...

Başka cümlelerle anlatalım:

Siyahilerin beyazlarla aynı okula gitmeleri, aynı işi yapmaları, akşam sokağa çıkmaları, seçimlerde aday olabilmeleri, aynı otobüste seyahat etmeleri ve nihayet aynı bankta oturmaları mümkün değil! Bir siyahî vatandaşın anıları anlatırken kullandığı benzetme çarpıcı: "Bir zenci olarak sadece çalıştırılırdık, bir at gibi! Çalışırken bile onların verdiği izne ihtiyaç duyarak. Eğer çalışma iznimiz yoksa açlığa terk edilirdik."

Böyle insanlık dışı uygulamaların varlığını sürdürdüğü Apartheid Rejimi 6. Bölgenin acı kaderini çizer. 1968 yılında çıkan kararla 6. Bölge beyazların yaşam alanı ilan edilerek, 60.000 siyahî bir gecede şehrin dışına sürülür. Kovulan insanların evleri buldozerlerle dümdüz edilir. Ancak, Ulusal ve uluslararası tepkiler sebebiyle bölgede beyazlar için bir yerleşim sahası oluşturulamaz. Apartheid Rejimi çöktükten sonra bölgenin yeniden yapılandırılması ve kovulan insanlarına evlerinin geri verilmesi çalışmaları ise halen sürüyor.

Bölgede yıkımdan kurtulan kilise, şuan müze olarak hizmet veriyor. Kilisenin tabanında yıkılan kentin tüm sokaklarının görüldüğü dev bir kroki duruyor.

Krokinin üzerinde yürürken sol tarafta bir bank, üzerinde çarpıcı bir yazı: “Sadece beyazlar için.” Kilisenin sunağa yakın kısmında sokak adlarının yazılı olduğu levhalardan bir kule yapılmış. Tüm müze artık var olmayan sokaklardan kalan fotoğraflar ve bölük pörçük anılarla dolu. Evinden kurtarabildiği her şeyi bu müzeye bağışlamış insanlar... Fotoğraflar, yatak örtüleri, levhalar, mutfak eşyaları... Yaşama dair 6. Bölgeyi anımsatan ne varsa... Onlar... Bu yapıyla 6. Bölge, yaşamları elinden alınmış, evlerinden edilmiş insanların acılarını halen saklar. Halen bomboş duran araziler üzerinde bir zamanlar var olan evleri, sokaklarında oynayan çocukları hayal etmemek imkansız.

MUIZENBERG

Gezimizin son rotası Surf tutkunlarının vazgeçilmez sahili Muizenberg.. Yılın her mevsiminde dalgalarının surfe imkân verdiği bu sahile rengârenk kulübeler dizilmiş. Surf sonrası oturup günbatımını izleyebileceğiniz mekânlar sahile paralel uzanıyor. Eşsiz doğal güzellikleri, yakın dönem siyasi geçmişinin izleri, etnik zenginlikleri Cape Town büyümesine katıyor gelenleri. Lezzetli yemekleriyle gurmelere, harika doğasıyla seyyahlara

ayrı bir doyum sunuyor. Ancak, Evlerinizden kilometrelerce uzakta uzanan bu saklı cenneti bırakıp geri dönerken geride bıraktıklarınızın ne kadar değerli ve anlamlı olduğunu anlayabiliyorsunuz.

PENGUENLER KOLONİSİ

Simontown'a yönünüzü çevirdiğinizde dünyadaki ender anakara penguen kasabalarından biri olan Boulder's Beach sizi bekliyor. Dünyada çok az yerde penguenler burada olduğu gibi elinizle dokunabileceğiniz kadar yakın. Tahta köprüler üzerinde yürüyerek plaja inerken, köprünün sağından solundan çıkan penguenler sizi gülümsetiyor; birden yol boyunca hareketsiz duran penguenlerin aslında durduğunu değil uyduğunu fark ediyorsunuz.

Şaşırtıcı bir başka şey, Penguen gibi zarif bir hayvanın çıkarttığı sesin kalın ve güçlü olması. Penguenlerin sevimli görüntüsüne aldanmamak gerek; rahatsız olduklarında başlarını sağa sola sallayıp korunma amaçlı ısırma hareketlerini unutmamak gerekir.

Boulders Beach bembeyaz, tabiri caizse un gibi bir kuma sahip... Derinliği ne kadar artsa da dibi çok net görülebilen enfes bir denizi var. Penguenlerle beraber yüzebilme gibi bir rüyayı, bu sahilde gerçekleştirmek mümkün.

SÖYLEŞİ ECEM ŞENTÜRK • FOTOĞRAF TİF MEDYA

Nedir Şu Kodlar?

0 kadar yaygın ki kimileri ona "Popülerleşen Dijital Mecra" ismini veriyor, kimileri de "Gün gelecek herkes kodları öğrenecek" diyor. 7.089 karakter dijital veri kodlayabilen QR kod bunlardan en önemlisi. İstanbul Ticaret Üniversitesi İletişim Fakültesi Medya ve İletişim Sistemleri Bölüm Başkanı ve konunun uzmanı Doç. Dr. Celalettin Aktaş ile QR kod'u konuştuk. Aktaş, İletişim Fakültemiz bünyesinde yayına başlayan İntermedya Uluslararası Hakemli İletişim Bilimleri E-Dergisi hakkında da bilgi verdi.

QR kod (QR Code-Quick Response Code-Hızlı Yanıt Veren Kod), tarama cihazları tarafından kolaylıkla okunabilmesi amacıyla Denso Wave tarafından 1994 yılında geliştirilen bir tür iki boyutlu semboldür.

QR kod, hem yatay hem de dikey yönde enformasyon taşıyabilme yeteneğine sahip iki boyutlu matris bir barkod olmasına rağmen, tarama cihazları tarafından kolaylıkla yorumlanabilmesi amacıyla bir sembol olarak kullanıma sokulmuştur. QR kod, yüksek hızda taranabilme özelliklerinin yanı sıra yüksek kapasitede veri kodlayabilme özellikleriyle de konvansiyonel kodlardan ayrılmaktadır.

QR kodun üstünlüğü, sabit bir alan büyüklüğü içerisinde yüksek miktarda veri taşıyabilme yeteneğine sahip olmasından kaynaklanmaktadır. Klasik anlamda oluşturulan bir barkod, '1D (one dimensional-tek boyutlu)' ile QR kod kıyaslandığında QR kod oldukça yüksek veri taşıma kapasitesine sahiptir. 1D kod tipik olarak 20 ile 40 karakter arasında veri kodlayabilirken, QR kod veri türüne bağlı olarak 7.089 karakter dijital veri ve 4296 karakter alfa nümerik veri

kodlayabilmektedir.

İletişim teknolojisi ve yeni medya olarak QR kodun en önemli özelliği, geleneksel iletişim araçları ile dijital teknolojiler arasında köprü kurulmasını sağlamasıdır.

QR kod vasıtasıyla gerçek dünya ile sanal dünya arasında kurulan bu bağ, gazetelerde, dergilerde ve her türlü bastırılabilir iletişim aracında bulunan durağan içeriği birdenbire dinamik etkileşimli bir medyaya dönüştürmektedir.

Dolayısıyla QR kod geleneksel gazete, dergi ve kitap gibi bastırılabilir her türlü yüzey üzerine yerleştirilerek, analog iletişim araçlarını hibrit ileti-

şim araçlarına dönüştürmektedir. Bu, devrim niteliğinde bir yeniliktir. Geleneksel gazetede bulunan QR kodu, akıllı telefon ile deşifre eden bir okur, anında ve doğrudan mobil web sayfalarında bulunan habere ilişkin güncel gelişmelere, haberin arka planına, bir olayın, bir davranışın geçmişine hızlı bir şekilde ulaşabilir. Böylece okur, bir iletişim aracını diğer bir iletişim aracına ikame etmeksizin, aynı anda her iki iletişim aracını birbirinin tamamlayıcısı olarak birlikte kullanabilir.

Ayrıca akıllı telefon kullanıcıları, QR kod vasıtasıyla hiçbir klavye işlemine gerek duymaksızın arama motorlarını ve internet portallarını pas geçerek mobil web sayfalarında bulunan

QR KODLAR VE İLETİŞİM TEKNOLOJİSİNİN HİBRİTLEŞMESİ

Celalettin Aktaş

KAL KEDON

içeriğe erişim sağlayabilir. Böylece çevrimiçi ortamda enformasyon bombardımanı altında kalmadan istenilen içeriğe hızlı bir şekilde erişilebilir. Dolayısıyla QR kod teknolojisinin enformasyona erişim ve enformasyonun geri getirilmesi veya çağırılması kültürünü derinden etkileyebileceği düşünülmektedir. Artık QR kod kullanıcıları, çevrimiçi ortamda sörf yapmadan, anında aradıkları enformasyona analog iletişim araçları üzerinden de doğrudan erişim sağlayabilme fırsatını elde etmişlerdir.

İntermedya Uluslararası Hakemli İletişim Bilimleri E-Dergisi

İntermedya Uluslararası Hakemli İletişim Bilimleri E-Dergisi, yayın hayatına 2014 yılında, İstanbul Ticaret

Intermedia

International e-journal

Üniversitesi İletişim Fakültesi bünyesinde, Medya ve İletişim Sistemleri Bölümü'nün sevk ve idaresinde başlamıştır.

Dergimiz, farklı disiplinlerden gelip iletişim alanıyla ilgili çalışmalar gerçekleştiren akademisyenler ile iletişim alanında hâlihazırda çalışmalarını yürüten akademisyenlerin birbirlerinin çalışmalarından haberdar olabilmeleri amacıyla elektronik ortamda ve yılda iki kez olmak üzere Aralık ve Haziran aylarında yayımlanacak, uluslararası hakemli bir dergidir. İntermedya'nın

hakem kurulunda dünyanın farklı coğrafyalarında akademik faaliyetlerini sürdüren birbirinden değerli bilim insanları görev alarak katkı sağlamaktadır. Uluslararası gerçekleşen bu akademik işbirliği, İletişim Bilimi'nin gelişimine katkı sağlayabilecek özgün çalışmaların ortaya çıkmasına destek olacaktır. İntermedya, bilim insanlarının gerçekleştireceği özgün çalışmalar ile zaman içerisinde uluslararası bilim çevrelerinde de tanınan ve yayımlanan çalışmalar ile adından söz ettirecek bir akademik dergi olacaktır.

AKSAK

SÜRE: 11,20x3

♩ = 262

KÜRDİLİHICAZKÂR ŞARKI
GÜL YÜZÜNDE GÜLLER SÖLSA AĞLARIM
(SEN GÜL)

SÖYLEŞİ ECEM ŞENTÜRK • FOTOĞRAF GÖZDE BİRKADEŞLER, EROL SAYAN ARŞİV

Erol
Sayan

Erol Sayan ...

Küçücük yaşından itibaren gönlünü müziğe vermiş...

Hala sürdürüyor...

Musikimizin yaşayan belki de son duayeni...

Son bestekârı...

İşte; Musiki Geçmişi, Hocalığı, Besteleri, Hatta Küçük
Oyunculuk Deneyimleriyle Erol Sayan...

Ben sana mecburum bilemezsin
Aldırı mık gibi aklımda tutuyorum
Büyüdükçe büyüyor gözlerin
Ben sana mecburum bilemezsin
İçimi seninle ısıtıyorum.
Ağaçlar sonbahara hazırlanıyor
Bu zehir o eski istanbul mudur
Karanlıkta bulutlar parçalanıyor
Sokak lambaları birden yanıyor
Kaldırımlarda yağmur kokusu
Ben sana mecburum sen yoksun.

Fatih'te yoksul bir gramofon çalıyor
Eski zamanlardan bir cuma çalıyor
Durup köşe başında deliksiz dinlesem
Sana kullanılmamış bir gök getirsem
Haftalar ellerimde ufalanıyor
Ne yapsam ne tutsam nereye gitsem
Ben sana mecburum sen yoksun.

Güfte: Attila İlhan
Makam: Nihavent
Beste: EROL SAYAN

“Erol, sen cama çıkıp dit diri dit dit de”

Musiki, hayatımıza ilk olarak ne zaman dahil oldu?

Aslında her insanın doğuştan müzik hayatı başlar, yeteneği varsa tabii. Ben, henüz 4 yaşındayken cama çıkıp, “dit diri dit dit” diye bir şeyler söylermişim. Ev sahibimiz derdi ki: “Vallahi Erol sen cama çıkıp “dit diri dit dit” demeye başlayınca biz dedikoduyu kesip, seni dinliyoruz.” İlk bestelerim bunlardı yani. Ancak ben yetenekli olduğumun henüz farkında değildim.

Sizdeki bu yeteneği ilk keşfeden kimdi?

İlkokul hocam Hatice Horasanlı. Akordeon çalardı ve ikinci sesleri bana okuturdu. Nota bilmesem de iki defa okuyup ezberlerdim şarkıları. Diğer arkadaşlar birinci sesleri okurken, ben ikinci sesi okurdum. Hocam babama çok ısrar etti: “Erol’un çok büyük bir kabiliyeti var, lütfen onu Ankara’da konservatuara gönderin” diye. Babam da araştırdı, biraz masraf yapması lazımmiş. Kendisi memurdu ve o dönemde üç çocuk okuttuğu için beni Ankara’ya gönderemeyeceğini söyledi. Ancak ben durmadım, yetenek durmuyor ki. Dokuz yaşındayken altı ortalı kalın bir sarı defterim vardı. 1500 tane şarkı sözü yazdım ve oraya yazdıklarımın (klasik eserler hariç) çoğunu incecik sesimle okumaya başladım. Üstelik

doğru okuyordum. O şarkılardaki tambur taksimi, ney taksimi çok hoşuma giderdi.

Enstrümanlar ile tanışma hikayenizden bahsedelim biraz da.

İstediğin enstrüman da yok o dönemde. Babama ney’in nasıl bir şey olduğunu soruyorum, kaval gibi bir şey dedi. İlkokul son sınıfa geldiğimde anneannem bana İsviçre yapımı tenekeli bir kaval hediye etti. Yarım saatte bütün şarkıları çaldım. Ağabeyim de bağlama çalıyordu o dönemde. Bir gün ağabeyim dışarı çıktı, ben de odasına gidip bağlamasıyla Saba Peşrevi’ni çaldım. Bu arada akort etmeyi de bilmiyordum, gitti bağlamanın bir teli. Sonra ağabeyim eve, ben dışarı tabii. Kastamonu’da liseye gittim. İtfaiyenin arkasında Hasan Ağa’nın kahvesi vardı. Bildiğimiz kahvehane ama köşede bağlama var, ud var, bir tane de trompet var. Çalmak isteyen olursa alıp çalabiliyordu. Bu arada kahvede bir köy ağası vardı Ahmet Çavuş adında. Bağlamada bir taksim yapıyor, biz gençler hayran oluyoruz. 7-8 makama girip çıkıyor falan. Ben, ona “bağlamanın tambur-u cemali” diyorum. Ondan iyi bağlama çalan duymadım. Börtük Ahmet lakaplı biri var, oraların külhanı bir nevi. Bir gün o da geldi kahveye. Biz yine bir

köşede oturuyoruz. Ahmet Çavuş da bağlamasını çalıyordu, onu görünce bıraktı. Börtük Ahmet, “Çavuşum, bu gençler bir şeyler çalıyorlar arada ama bunlarda iş var mı?” diye sordu Ahmet Çavuş’a. Çavuş, Kastamonu şivesiyle : “Hepsi iyi emme, şu adamdan korkuyon” dedi.

1961’de radyoya girdiğimde ilk taksimimi ben de Ahmet Çavuş gibi yaptım.

Bunu bir hobi olmaktan çıkarıp meslek haline getirme süreciniz nasıl başladı?

1954’te babam Ankara’ya tayin oldu. Bir gün Musiki Severler Derneği’nin ilanını gördüm. Hemen kayıt yaptırđım. Orada “Aşkın Kanununu Yazsam Yeniden” şarkısının rahmetli bestekârı Sadettin Öktenay vardı, Muazzez Abacı vardı ki, o zaman daha dokuz yaşındaydı. Şimdinin Atilla Özdemiroğlu’su da oradaydı.

Velhasıl orada biz kavalla fasillara iştirak ettik. Bir gün 3/4’lük bir beste yaptım 29 tane ama notaya alamıyorum, bilmiyorum nasıl yapılır. Bunlar dersle öğrenilecek işler. Aldım, cemiyetteki hocaya götürdüm. Hoca birden parladı: “Senin ne haddine düşmüş beste yapmak! Dolacaksın dolacaksın, kaynayıp taşacaksın; işte o zaman beste yapılır, hadi git şimdi” dedi, kovdu beni. Ben de bayağı üzül-düm, ağlamaklı oldum. Bir daha gitmemeye karar verdim. Aşağıda terzi bir ağabeyimiz vardı. Ona anlattım. “Erolcuğum, sen onun kusuruna bakma, adam nota bilmiyor ki” dedi. O sırada orada tombulca, sempatik bir adam oturuyordu. Terzi Mehmet Ağabey o adamı göstererek; “İşte Erolcuğum, senin derdinin dermanı orada” dedi. O kişi de dolmuş müziğini yaratan adam, Suat Sayın idi. Bana orada usul ve vuruşları öğretti kısaca. Hemen eve gidip 29 tane şarkımın notasını yazdım Suat Sayın’dan öğrendiklerim sayesinde. Ben divan sazı çalarak Saadettin Öktenay ile yarışıyordum. Kendisi de tambur çalıyordu. Divan sazındaki başarımdan dolayı benim de tambur çalmamı istedi ve bir gün gidip aldık o tamburu. Akşamında da mızrap tutmayı bile bilmezken Sultan-ı Yegâh taksim ettim.

“Zeki MÜREN, şarkıları hakkını vere vere okurdu”

Ankara Radyosu'na girişiniz nasıl oldu?
Müzik teorisyeni Saadettin Arel çıkardığı “Türk Musikisi Dergisi”nde teori dersleri veriyordu. İstanbul'a geldim, gelir gelmez de o dergileri aldım. İçindekileri öğrendim ve o bilgi ile 1960 senesinde TRT'nin radyo sınavını kazandım.

İmtihani kazandım ancak kadro olmadığı için korolarda tambur çaldım. Bununla birlikte ismim okunmadı ve hiç para almadım. 6 ay böyle devam etti ve gerek sınavdaki, gerek sonrasında üstün başarımdan dolayı beni kadroya aldılar. Böylece repertuar şefi olarak radyoda göreve başladım. 1982 senesinde TRT'den emekli oldum, İstanbul Radyosu'ndan. O dönemde, Teşvikiye'de Müzik Uğraşım Merkezi diye bir yer açılmıştı. Beni de tambur çalmam için arada bir radyoya çağırıyorlardı. Oranın müdürü radyoya geldi. Bana müzik direktörlüğü ve hocalık teklif etti. Muazzez Ersoy da geldi, hocalık yaptığım dönemde ona şarkı okumayı öğrettim. Orada İtri konseri direktörlüğü de yaptım, sonrasında da Kocaeli'nde dokuz sene koro çalıştırdım.

İlk kez hangi besteniz bir ünlü isim tarafından seslendirildi?

İlk kez 1959 senesinde Neşe Can, “Aylardır Gül Yüzünü Göremez Oldum Senin” adlı bestemi seslendirdi. Dört tane şarkım okunmuştu o zaman. Bu da güzel bir duygu tabii ki. Ankarada sokakta yürürken insanlardan kendi şarkılarımı duyuyordum, bu da beni mutlu ediyordu.

Eserlerinizi seslendiren önemli isimlerden biri de rahmetli Zeki MÜREN idi. Nasıl biriydi Zeki MÜREN, biraz bahsedebilir miyiz?

Kültürlü bir adamdı her şeyden önce. Eğitim görmüştü ve şarkıları hakkını vere vere okurdu. O dönemde onun kadar eğitilmiş şarkı okuyan kimse yoktu diyebilirim. Telaffuzu da gerçekten iyiydi.

Dijital ortamın ve sosyal medyanın popüler müziğe katkısı olduğunu görüyoruz. Sizce bu durum Türk Sanat Müziği için de geçerli mi?

Evet, belki pop müzik ön planda ancak bu, ulusal müziğimizin yok olacağı anlamına gelmez. Biz ulusal müziğimizin bestecileri olarak 1979'dan 1987 senesine kadar

eser göndermedik TRT'nin denetleme kuluna, çünkü her eserimizi reddediyorlardı.

Hocalarının eserlerini bile reddediyorlardı. Benim de 15 eserimin 15'i reddedildi. Başka bir repertuar kurulu tarafından reddedilen 15 şarkım sonradan kabul edildi. O dönemde bir boşluk oluştu ve o boşluğu da halk müziği doldurmak istedi, başaramadı. Bir gün baktık ki Sezen Aksu güzel bir şarkı söylüyor bizim makamlarımızla.

Arkasından Kayahan, hicaz makamında bir şarkı patlattı. Ama o batı müziği sazlarıyla icra edildiği için adı pop müziği oldu. İşte halk müziğinin dolduramadığı o boşluk pop müzik ile dolmuş oldu. Bütün olay bu. Yoksa biz yine varız. En büyük problemimiz duyuramamamız. Şu anda bir sunucunun, spikerin aklına Erol Sayan gelmiyor ama bundan 10-15 sene öncesine kadar geliyordu. Herkes "Kadehinde Zehir

Olsam"ı seviyor ama kimse Erol Sayan'dan bahsetmiyor. Ben ODTÜ'de ilk üniversite korosunu kurduktan sonra çok ağır eserler geçtik, ama çocuklar o ağır eserleri otobüslerde okumaya başladılar. Biz o şekilde konserler verdik. Bir tek kişi bile salonu terk etmezdi. Hâlâ da hepsiyle görüşürüz.

Peki günümüzde severek dinlediğiniz isimler var mı?

Bu en zor sorulardan bir tanesi. Eğer güzel okurlarsa, doğru okurlarsa hoşuma gidiyor tabii. Kendinden bir şeyler katmak adına şarkı bambaşka bir hale sokulmamalı. Buna yorum diyorlar ama yorum işi hiç de kolay bir iş değil.

Günümüzde yapılan müzik yarışmalarının sizce Türk Sanat Müziği'ne bir katkısı oluyor mu?

Hayır. Ciddi ses yarışmalarının katkısı tabii ki olur ama günümüzde bu yarışmalar sırf yapmış olmak için yapılıyor. TRT'nin yaptıkları çok

ciddi yarışmalardı. Çok iyi sesler çıktı oralardan. Aynı şekilde sağlam jüri üyelerine sahip beste yarışmaları da yapılabilir.

Dediğiniz gibi bir beste yarışması yapılsa jürisi olmak ister miydiniz? Beni jüriye kabul etmezler, çünkü ben hata yaptırمام. Adaletsizliğe izin vermem. Birçok şeye mani olduğum için beni konservatuarda da jüriye almamışlardı.

Son olarak, müzik dışında herhangi bir şey ile uğraştınız mı?

Rahmetli Sadri Alışık beni çok severdi. Onun ısrarı üzerine müziklerini de yaptığım "Kartallar Yüksek Uçar" adlı dizide oynadım. Ben çaldım o söyledi. Balıkçıda çekim yapıyorduk; gece yarısına kadar sürerdi çekimler. Ama anladım ki oyunculuk hiç bana göre değilmiş.

SÖYLEŞİ İLAYDA YILMAZ • FOTOĞRAF TUTKU İ. TUNÇ, EKREM ATAER ARŞİV

Ekrem Ataer

Rast şarkı
Usulü : Semâî

Yine bir gül nihal aldı bu gönlümü

Dede Efendi

*Karac'oğlan der ki: Olaydı sözüm
Ayağın altına türaptır yüzüm,
Kırılmış perdesi, Çalmıyor sazım
Sazlar düzen tutmaz, teller perişan*

Vi ne bir gül ni hal al di bu gön lü mü
Gör me dim kim se de boy le bir dil rü ba

Ekrem Ataer bir saz ustası...

O'nun düzeni yerinde ve çalan bir sazı var...

**Ataer'in sazı sözüyle buluştu, ortaya Ömer Hayyam
Rubailerinden oluşan bir CD-Kitap çıktı.**

ol gü zel ol gü zel A te din ruhi le ri
boy le üz boy le üz A şa kin bag n ni

uak ti bu son lü mü gön lü mü

Çalışma, Hüsrev Hatemi ve Aydın Boysan'dan, Muazzez İlmiye Çığ'a, Tuncel Kurtiz'den Fikret Otyam'a, Timur Selçuk'tan Hıfzı Topuz'a, 20 yazar ve sanatçının Ömer Hayyam yorumlarını da bir araya getirdi.

Ekrem Ataer İstanbul'da doğdu. Şan ve Temel Bilimler eğitimi aldı. İTÜ Türk Müziği Devlet Konservatuvarı'nda yüksek lisans yaptı.

Sanatçı, Avusturya-Viyana Müzik Akademisi'nde kompozisyon eğitimi kurslarına katıldı. İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuvarı ve İstanbul Ticaret Üniversitesi'nde öğretim görevlisi olarak dersler verdi.

Ataer'in bestelediği senfonik, folk ve pop türünde 8 albümü, 4 bölümlü Hacı Bektaş oratoryosu, 6 senfonik türküsü, 2 film müziği ve 5 belgesel film müziği bulunuyor. 105 besteye imza atan sanatçı, 16

çocuk şarkısı ile bir tiyatro müziğinin de bestecisi.

Radyo ve televizyon programlarıyla da tanınan Ataer, TRT'de "Türkü Şöleni" ve "Sözüm Türkçe Üstüne" isimli izlenceleri hazırlayıp sundu. TRT Radyo 4, TRT FM ve NTV Radyo için de programlar hazırladı.

2003'te Altın Objektif Müzik Eğlence ödülüne layık görülen Ekrem Ataer, Avrupa'nın büyük bölümünde konserler verdi. 1997 yılında Uluslararası İstanbul Bienali'nde sahne aldı.

Sanatçı halen, kurduğu 600 kişilik Çağdaş Halk Müziği Korosu'nu yönetiyor.

Ömer Hayyam'ın rubailerini besteleyen albüm haline getiren Ekrem Ataer ile bu çalışmasını konuştuk.

Bu çalışmaya Ömer Hayyam ile yüzleşme diyebilir miyiz? Çünkü Ömer Hayyam denilince toplumda algılananlar farklı.

Ben albümü bu yüzden yaptım. Hayyam ayyaş değil, Hayyam alkolik değil, Hayyam Allah'a küfreden bir adam değil. Hayyam, inanan insanlara son derece saygılı; erkeklik duygularının üstünde, maskülen duyguların üstünde âşık olmasını bilen, aşkı tarif edebilen ve bilendir.

Hayyam bir bilim adamı. Minero-log, kimyager, parmalog, astrolog, astronom, coğrafya bilimci; çizdiği haritalar var, yazıyor kitapta. Samimi olan herkesin yanında, samimi olmayan tüccarın da karşısında.

10. yüzyıldan 11. yüzyıla akarken alanında Hayyam'daki çizgiler Anadolu'da var olan çizgiler. Onda, Melamilik, Bektaşilik, Rufailik, Kadirilik, Mevlevilik var. Var oğlu var...

Benim anladığım kadarıyla ana damarda şu var: Reform. Reformu hep yanlış biliriz. Reform geriye gitmek demektir, ileriye gitmek değil. Bunu hâlâ anlatamadık insanogluna. Dinde reform dediğimiz şey Hristiyanlık'ta İsa dönemine geri dönmektir. Reorganizasyon gibi ilk haline dönmektir.

Hayyam reforma inanan bir adam. "Din, devlet örgütlenmesine girdikten sonra berbat oldu." noktasından hareket eden bir adam. Hayyam inançlı bir adam.

Bak Tanrım sana ben anlatayım, dinle

Ama şu sırrında ilişkin 3-5 kelime Sevginle yarattın bizi topraktan Sevginle girdik yine yerin dibine Ne bu ? Sevginle girdik yerin dibine.

Üçü anlaşıldı, dördüncüde problem var. Ben bunu birçok çözümlenici ile görüştim. En sonunda Hüsrev Hatemi bana söyledi. Çünkü Fars edebiyatını çok iyi bilen biri Hüsrev Hatemi. Dedi ki: "Sevgiyle girdik yerin dibine". Burada anlatılan şudur: İnsanı sevgiyle yarattı fakat insan, Tanrı'ya sevgisini ifade etmek yerine birbirine "dalkavukluk" yaptı. İnsanlığı yerin dibine soktu, onu seveceğim diye.

Dünyada 1146 tane Hayyam düşünce kulübü var. Türkiye'de bir tane yok. İranda Hayyam Kulübü var, Türkiye'de bir tane yok. Toplumların Hayyam'ı

algılamasında bir problem var. Ben Hayyam'ı bunun için yaptım.

Amin Maalouf'u buldum Paris'te. Semerkant'ın yazarı. Amin Maalouf'a Hayyam projemin bir örneğini gönderdim. Amin Maalouf heyecanlanmış vaziyette bir mail attı: "Siz Semerkant'ın müziğini yapmışsınız. Bunun için ben de size bir yazı gönderiyorum. Amin Maalouf'un yazısını da koyduk kitaba. Arkasından dedim ki bu tek dilde olmamalı, çünkü Farsça o kadar güzel bir dil ki. Bak: Fransızca, Arapça ve Farsça. Dünyada üç tane müzik dili var. Ben müzikologum. Hem de iyi bir müzikologum. İçinde melodi olan üç tane dil var. Tekrar ediyorum: Fransızca, Farsça ve Arapça. Bakıyorsun hepsi aynı kök. Bunu en iyi okuyan Ahmed Şamlu, İran'ın Nazım Hikmet'i. Ona yazdık, gönderirim dedi. Gönderdi sözleri, kendi okumuş, Farsça... TRT'de Bülent Özveren Fransızcalarını okudu. İngilizceleri okunacak. Ayşe Kulin dedi ki, "ben okuyacağım İngilizceleri". Türkçelerini ben okudum, şarkılarını ben seslendirdim. Ve biz bunu kitap olarak yapma kararı aldık. Hadi bakalım dedik, bu işe her düşünce, her siyaset, her inançlı her inançsız, yani gündeminde Hayyam olabilecek herkes, istedik ki herkes içindeki Hayyam'ı anlatsın ve bulsun.

Adnan Binyazar, çok önemli... Aydın Boysan... Hayyam'ı öyle bir anlattı ki... Muazzez İlmiye Çığ... Hayyam'dan öncesini çok iyi bilen biri. Ne dedi bana Muazzez İlmiye Çığ biliyor musun? "Ya Ekrem, Hayyam o kadar haklı ki". "Niye?" diye sordum. "Hayyam'ın olduğu dönemde Tanrılar kendileri için çok şey istiyorlar ama

arkaik dönemde Tanrılar kendileri için yalnızca eğlence ve şarap istiyorlar."

Arkasından en çok çevirilerini aldığım H.Bouffard Eyuboğlu bir yazı yazdı. Hüsrev Hatemi, başka bir Hayyam'ı anlattı, çünkü o bir Fars. Ali Kocatepe müzisyen olarak Hayyam'ı anlattı. Tuncel Kurtiz, "Gel bunu sahneye koyalım" dedi. Ne yazık ki gerçekleştirilmeden göçtü gitti bu dünyadan.

Fikret Otyam, diyaliz yatağından kalktı. 3-5 kelam etti. Daha niceleri... Timur Selçuk, Sennur Sezer, Afşar Timuçin, önemli bir felsefeci... Hıfzı Topuz, Doğu Perinçek; Sadık Usta, ütopyanın kurucusu. Ahmet Ümit ve Öner Yağcı... Ve böyle bir çalışma çıktı ortaya.

Hacı Bektaş-ı Veli'yi biliyoruz. Beslendiğimiz diğer geleneksel Türk-İslam değerlerimiz kimlerdir?

Bir kere önce şunu söyleyeyim: Ben belki bu yüzyılın tarif ettiği şekilde değil ama alabildiğine inançlı bir insanım. İnançlarında da çok özgür bir insanım. Tabii ki Anadolu sufizmi ve felsefesi beni son derece etkiliyor, örneğin Mevlana Celaleddin-i Rumi.

Ailede Bektaşî ve Mevleviler son derece fazla. Bizim ailenin bir tarafında Rumeli Bektaşîliği var. Hacı Bektaş-ı Veli, ki ben Hacı Bektaş-ı Veli'ye bir inanç önderi değil, bir devlet adamı ve bir komutan olarak bakarım. Aynı zamanda bir askeri önderdir. Askerin düşünce iklimi olarak gelişmesinde psikolojik bir etkisi vardır, yani askeriyede psikolojik harp dairesi neyse Hacı Bektaş-ı Veli de

**Amin Maalouf;
"Siz Semerkant'ın
müziğini yapmışsınız."**

İçin temiz olmadıktan sonra
Hacı hoca olmuşsun, kaç para!
Hırka, tespih, post, seccâde güzel;
Ama Tanrı kanar mı bunlara ?

Ö. HAYYAM

İçin temiz olmadıktan sonra
Hacı hoca olmuşsun, kaç para!
Hırka, tespih, post, seccâde güzel;
Ama Tanrı kanar mı bunlara ?

Ö. HAYYAM

EKREM ATAER'İN BESTELERİYLE

ÖMER HAYYAM

RUBAİLER

EKREM ATAER'İN BESTELERİYLE

ÖMER HAYYAM

RUBAİLER

Mozart, Handel, Beethoven...
Eserlerinin çoğunda alaturka var.
Türk musikisiyle yatıp kalkıyorlar.

***

Osmanlı ordusunda odur.

Hiçbir Osmanlı silahı yoktur ki üzerinde Ali yazmasın. Hiçbir Osmanlı sultanı ve şehzadesi yoktur ki Gülbenk, yani Bektaşî avazı ve tatalamaları çekilmeden kılıç ve sırma kuşansın, kavuk giysin.

Hepsi yeniçeri ocağında “bismişah bismişah önümüz aydınlık ola” diye Bektaşî erenlerinin gülbenklerinin eşliğinde kılıç kuşanırlar.

Hiçbir mehteran yoktur ki gülbenk çekilmeden sefere çıksın ya da küçük bir dinleti vermesin.

Ve Hoca Ahmet Yesevi, Farabi, İbn-i Rüşd, İbn-i Haldun, Muhiddin Arabi, Edip Harabi, Yunus Emre, Taptuk Emre, Hacı Bayram-ı Veli.

Bunlar, Ortaçağdan Yeniçağ ve devamına varana kadar Orta Asya, Arap Yarımadası ve Orta Doğu’yu etkilemiştir. İslam felsefesinin zirvede olduğu bu devir, Endülüs başta olmak üzere tüm Avrupa’yı aydınlatmıştır. Onlar Ekrem Ataer’i son derece etkilemiştir. Sadece bunlar mı?

Pir Sultan Abdal, Kaygusuz Abdal, Mahsuni Şerif, Ruhi Su.

Bunlar bir pür, bir külliyyat. Kocaman bir külliyyat. Buna nasıl bakarsanız onu görürsünüz. Ne bakarsanız onu görürsünüz.

Avrupa, Hacı Arif Bey ile Strauss’u “musiki arkadaşı” ilan etmiş. Yanılıyor muyum ?

Melodik yapıları, kurguları, kullanımları vals ritmi aynı. Makamsal reepleri yani makamsal taşıyıcıları aynı. Melodik kurguları birbirine son derece yakın.

Mozart , Handel, Beethoven: Eserleri-

nin çoğunda alaturka vardır. Yatıyorlar, kalkıyorlar, Türk var hayatlarında. Bakın size bir şey anlatayım: Sultan 3. Selim döneminde, padişaha küçük bir konser vermek için Venedik’ten bir müzik ekibi gelir. Viyana ekibi enderunda dinletisine başlar: Vals.

Ama Osmanlı’da o güne kadar vals ritmi kullanılmamıştır. Sultan 3. Selim müziğin kralını biliyor. Bir sürü makam bulmuş ama valse yabancı.

Konser icra edilirken Sultan Selim yanında yer alan o büyük müzisyen Hammâmîzade İsmâil Dede Efendiye sorar:

-Bizde semai var, bu ritim de nedir? Konser sonrası Dede Efendi odasına kapanır. Düşünür ve çalışır.

Ertesi sabah Viyana ekibinin memlekete dönüş günüdür ve Tophane iskelesinden gemiyle hareket edeceklerdir. Dede Efendi haber salar:

-Konuklarımız gitmeden evvel iskeleye, bir musiki heyeti kuracağız. Onlara bir sürprizimiz var. Bir yolculuk eseri hediye edeceğiz.

Konuklar gelir. Aynı bizim “Merhaba Asker” karşılama töreni gibi bir tören ve Dede Efendi’nin bir gecede bestelediği Osmanlı’nın ilk valsî “Gülnihal” adlı eser çalar. Konuklar şaşkındır. Dede Efendi söze girer:

-Biz valsî yıllardır biliriz ama kulağımız daha gelişmiş müzik zevklerine alışık olduğundan bunu pek kullanmayız.

İşte valsî Osmanlı’ya girişi böyledir ve “Gülnihal” adlı eser bizim kültürümüzün ilk valsîdir. Dede’nin verdiği mesaj ne biliyor musun ? Senin 11 asırdır üzerinde çalışıp bulunduğun

valsî Yenikapı Mevlevihanesi’nde bir gecede yaptım.

Enstrümanlarla ilişkiniz nasıl?

Müzik eğitimime ilk olarak piyano ve mandolinle başladım. Sonra bağlamaya geçtim, sonra yine piyanoyla devam ettim ve bağlama-piyano yan yana iş yürüdü. Piyanoda eksik sesler var, bağlamada yok. Bununla ne demek istediğimi ancak bir müzisyen anlayabilir.

Piyanoda bastığın tuş kadar ama bağlamada parmağın ne kadar oynattığın kadar milimetre ile sesi değiştirebilirsin. Bağlama doğayı , bu toprağı ve bu toprağın sufi inançlarını biraz daha rahat icra eden ve kendi sırrını kendi içinde taşıyan bir enstrüman.

Osmanlı’nın, Anadolu’nun, Orta Asya’nın ve Orta Doğu’nun temel sazıdır bağlama. Ondaki zenginlik piyanonun kat kat üstündedir.

Ve şu Ney... Ney ne demek ? Na: hiç , boş demek. Ney daha enteresan. Keşke üfleseydim.

Yeni çalışmalarınız var mı ?

Rahşan Hanım’ın izniyle Bülent Ecevit’in bütün şiirlerini aldım. “Ecevit Senfonisi”ni yazıyorum. Başyazısını da -onlar hep kavga ettiler ama Süleyman Demirel yazacak.

Yani, 12 Eylül öncesinde birbirlerinin gırtlaklarını sakanlar birbirlerinin miraslarına sahip çıkacaklar, birbirlerinin mirasını takip edecekler. Ben buna Süleyman Demirel ve Bülent Ecevit ikilisiyle başlayacağım. Böyle bir çalışma içerisindeyim.

İ
T
A
L
I
K
M
Ü
Z
İ
K

SÖYLEŞİ SEDA ŞAKİROĞLU • FOTOĞRAF GÖKÇE TEKBIYIK, PİLLİ BEBEK ARŞİV

**“Yeni albümlerini
dört gözle bekliyorum”
diyenler de...**

“Behzat Ç. olmasaydı belki de hiç öğrenemeyecektim, bu yüzden kendime kıızıyorum.” diyenler de var.

İşte,
Türk rock grubu
PİLLİ BEBEK
ve ikinci albümler
OLSUN...

Pilli Bebek

Adını bir çizgi filmde alan ve müziklerinde içten geleni ön planda tutan Ankara kökenli bir grup Pilli Bebek. Konuğumuz, Pilli Bebek grubunun solisti Cem Kısmet

Pilli Bebek'ten önce de bir müzik geçmişiniz vardı sanırım?

Gazi Üniversitesi Müzik Bölümü'nde iken Ahmet Başbağlar ile kantinde birbirimize sürekli bir şeyler çalıyorduk. Sonra arkadaş ortamlarında amatör kayıtlar yapmaya başladık. Ailem de müzikle ilgileniyordu. Dedem keman, babam akordeon ve mızık, abim ise piyano çalıyordu. Müzik dolu bir ortamda yetişen ben ise küçük yaşta ilk bestelerimi yapmaya başlamıştım. Sonrasında da izlediğim yol müzik oldu.

Her grup gibi sizin de isminizin bir oluşum hikâyesi vardır ve oldukça ilginç olsa gerek. Pilli Bebek ismi nereden geliyor?

Pilli Bebek kulağa çok sempatik gelen bir isimdir. 60'ların sonlarına doğru "Torchy the Battery Boy" adlı Fransa yapımı bir çizgi film vardı. Bu çizgi film, döneminin ilki olma özelliğini taşıdığı için büyük yankı uyandırmıştı. "Torchy the Battery Boy" döneminin sıcaklığı içinde de farklı bir anlam katıyordu. Bizim de çocukluğumuz televizyon karşısında bu çizgi filmi izlemekle geçti. Bu yüzden grubumuz adını 'Pilli Bebek Torchy'den almış oldu.

Müziğe başlarken illa ki size ilham veren, örnek aldığınız kişiler ve müzik türleri olmuştur. Ne tür müziklerden beslendiniz?

Felsefi olarak insanın bulunduğu konumu tek

başına veya sadece kendisi üzerinden açıklamaya çalışması zaten yanlıştır. Dolayısıyla biz bugüne kadar neleri dinlemiş, okumuş, görmüş ve yaşamışsak onları dile getiriyoruz. Yani en temel mantığımız bu. Çünkü üzerinde durmamız gereken sadece müzik değil, çok fazla şey var. Dinlediğimiz müziklerde de farklı formlardan bahsedebiliriz.

Pilli Bebek yaptığı parçalarla dinleyicilerini kendine bağlayan bir gruptur. Yaptığınız müzik tarzını özellikle sizden sonra türeyen müzik gruplarından ayıran ve belirgin kılan nedir?

Alttan, doğadan gelen bir müzik anlayışını benimsediğimizi söyleyebilirim. Hemen albüm çıkaralım ve tanınalım gibi bir derdimiz yoktu, hiçbir zaman olmadı da. Bizim için canlı müzik yapmak daha önemliydi. Ne zaman ki dinleyenler bizden bir şeyler bekler hale geldiler, biz de albüm çalışmalarına başladık. Grubun kurulması 1994, albümün hazırlanması 1999, piyasaya çıkması ise 2000'li yılları buldu. Bildiğim kadarıyla bizim gibi yedi yıllık periyotlar ile albüm yapıp hâlâ ayakta durmayı başarabilen bir grup yok.

O zaman "piyasa" amaçlı müziğe mesafeli durdunuz diyebilir miyiz?

Piyasa müziği tabii ki mevcut. İlk çıktığımız yıllarda kulüp ile medya piyasasını birbirinden ayırmak gerekiyordu. Bu, günümüzde halen daha

geçerlidir. Medya üzerinden piyasa müziği yapılmaya çalışıldığı zaman, zaten yapılan işin kıssaları bellidir. Geri dönüş mantığıyla bakarsak halk da kendine sunulanı istemektedir. Bence halk adına karar vermek doğru değildir ve bir kişinin milyonlarca kişi adına karar vermesi erk kafasıdır. Pilli Bebek olarak kulüp endüstrisi üzerinden ilerlerken piyasa müziğine uzak kalmaya çalıştık. Ancak bir şekilde piyasa müziğine de dokunmuş olduk.

Grup olarak hâlâ koruduğunuzu düşündüğünüz değerler nelerdir? Felsefemiz şu şekildedir diyebilir misiniz?

Temel olarak yabancılaşma ve yozlaşma karşıtı bir insan olduğumu söyleyebilirim. Dil, kültür, felsefe, tarih, bilim, sanat benim için önemli başlıklar. Dolayısıyla her zaman sahiplendiğimi korumaya çalışmışımdır.

Çok genç yaşta bir müzik grubu kurdum. Karadeniz Teknik Üniversitesi'nin Müzik Bölümü'nden Gazi Üniversitesi Müzik Bölümü'ne geçiş yaptım. Ankara'ya gittikten sonra geçen süreç benim için daha iyi oldu. Kullandığımız soundlar ile ilk albümünü yapan ve orada sahneye çıkan ilk prodüksiyon biz olduk. Bizden sonrakiler ise belki de farklı kulvarlarda ilerlediler.

Behzat Ç. dizisine yaptığınız müziklerle sesinizi daha geniş kitlelere duyurdunuz. Bir anlamda dizinin sesi oldunuz. Bu konuda neler söylersiniz?

Senarist, müzisyen ve yönetmen birbirine paralel çalışan kişilerdir. Bu süreçte senarist ve yönetmenle sürekli birlikte çalıştık. Bunun yanında özellikle görüntü üzerine uygulanan müzik çok önemlidir. Bir nevi işitsel tasarım işidir. Behzat Ç., Pilli Bebek'in sesini duyurmasında ve var olan formlarını başka bir yapıma uygulayarak farkındalık oluşturmasında büyük katkı sağlamıştır.

İlk albümünüz "Uyandırmadan", şimdi ikincisi "Olsun" ...

Karşılaştıralım mı?

90'ların ortasına doğru yaptığımız

kayıtlardan bir aranje fikri oluştu. "Uyandırmadan" albümündeki parçalara hiç dokunmadık ve ilk haliyle kalmasına özen gösterdik. "Olsun'da ise bu duygusal bariyer biraz kırıldı. "Olsun'da da eski şarkılara yer verilmesine rağmen "Uyandırmadan" albümü yapıldığı yılların başındaki aranje fikirlerine sadık kaldı.

Söz ve müzik birlikteliği... Bunu nasıl sağlıyorsunuz?

Kullandığımız Türkçe'nin içinde edebiyatın kendi ses dizimleri ve bu dizimler arasında bir melodi vardır. Yani bir metni okurken aslında birçok şeyi birlikte yaparsınız. Burada sesin sizi yakalaması en önemli noktalardan biridir. Ben de bu farklı sesleri edebiyat üzerinden kurgulayarak müzikle oluşturmaya çalışıyorum.

Bir de grubumuzla aynı yolda ilerleyen barkarol tarzı var. Biz barkarolün çatısını içten geldiği gibi, belli formlara bağlı kalmadan, doğaçlama söylenen olarak belirlemiştik. Venedikli gondolcuların kullandığı

denizci şarkıları da diyebiliriz. Ama bir süre sonra bunların da formları oluşmuştur. Örneğin, günümüzdeki türkü formu gibi. Aslında barkarol da o formların oluşmaya başlamamış halidir. Bu yönüyle bize de biraz sıcak gelmişti.

Müziğiniz ve gelecek...

Bundan da söz eder misiniz?

Edebiyatla da yakından ilgiliyim. Bir saatlik bir şiir senfonisi çalışmam var. Bunun yanında yeni Pilli Bebek albümü çalışmalarımız devam ediyor. Film müziklerine de aynı şekilde devam ediyoruz.

DÜ-ŞEMS ENSEMBLE

SÖYLEŞİ İLAYDA YILMAZ • FOTOĞRAF DÜ-ŞEMS ENSEMBLE ARŞİV

Dü-Şems, 10. yüzyıldan 21. yüzyıla Osmanlı Türk Müziği ve çevre coğrafyaların müzik zenginliğini renkli bir beraberlikle sunan musiki topluluğunun ismi.

Dü-Şems Ensemble Türk müzik kültürünün sürekli etkileşim içinde olduğu Yunanistan, İran, Suriye, Balkanlar gibi çevre coğrafyaların aynı döneme ait dini ve dindışı müziklerini bazen ayrı bazen de bir araya getirerek, kültürler arasındaki müzikal alışverişi sergilemenin çabası içinde. İtalik için Dü-Şems üyeleriyle bir söyleşi yaptık.

Dü-Şems yani “iki güneş” ismi nasıl oluştu ve bu ismi seçerken nereden ilham aldınız?

Topluluğa bu ismi verirken Farâbî’ye atfedilen “Dü-Şems” isimli saz eserinden esinlendik. Türkiye ve etkileşim içerisinde olduğu çevre coğrafyanın müziğini yapmak üzere çıktığımız bu yolda, Farsça ve Arapça iki kelimenin birleşiminden oluşan bu Osmanlıca kelimeyi yapmak istediğimiz müziğe uygun gördük. Bu kadim medeniyetin müziğini oluşturan farklı etnik kökenlerin kültürel öğelerini bir çatı altında yani, Dü-Şems çatısı altında toplama-yı amaç edindik. Bu bağlamda ilham kaynağımız, farklı kültürleri kendi bünyesinde birleştirmeyi başaran Osmanlı medeniyeti oldu diyebiliriz.

Dü-Şems topluluğunun amacı ve kurucu üyeleri kimlerdir?

Dü-Şems, Türkiye ve çevre coğrafya müziğini icra etmek amacıyla, 2010 yılında kurulmuş bir triodur. Topluluk bu amaç doğrultusunda sahneleyeceği projelere, alanında isim yapmış sanatçıları davet ederek farklı müzik türlerini ortak dilde buluşturmaya hedeflemektedir.

Topluluğun kurucu üyeleri olarak bahsettiğimiz Dü-Şems trio, Osman Kırklıkçı (ud), Emre Erdal (klasik kemençe) ve Osman Öksüzöğlü’nden (ritim saz) oluşmaktadır.

Topluluk olarak geleneksel müzik mi icra ediyorsunuz, yoksa bu müziği modernize mi ediyorsunuz?

Dü-Şems geleneksel müziği icra etmektedir. Dolayısıyla geleneksel müziği modernize etmek anlayışı taşımamaktadır. Yapılan icralarda dönemin enstrümanları kullanılarak seçilen eserlerde olabildiğince aslına sadık kalmaya gayret edilmekte ve döneme dair geniş bir müzikal perspektif sunabilecek biçimde icra edilmesi hedeflenmektedir. Bu anlayışla sahne ve albüm çalışmalarını sürdürmektedir.

Müziğinizde Türkiye dışı coğrafyaların müzikleri de göze çarpıyor. Sizi geniş bir coğrafyayı araştırmaya iten nedir?

Bizler, kadim bir medeniyetin üzerinde oturuyoruz. Nedir bu kadim medeniyet? İçinden Türkiye Cumhu-

riyeti Devleti'ni çıkarmış olan Osmanlı Medeniyeti. Osmanlı İmparatorluğu fethettiği coğrafyalardaki kültürleri sırtını dönmemiş, aksine bu kültürleri, yüz yıllar içerisinde kendi kültürüyle harmanlayarak kadim medeniyetini oluşturmuştur. İşte bu kadim medeniyeti oluşturan unsurlar da Dü-Şems müziğinin çıkış noktasıdır.

Farklı dil, farklı kimlikler... Müziğinin çıkış noktalarından biri de bu. Böyle bir çıkış müzikimizin yurtdışında icrasında ne gibi avantajlar sunuyor?

Müzikimizin beslendiği Osmanlı kültürüne baktığımızda, Osmanlı toprakları içerisinde birbirlerinden çok farklı kültürlerin ve dillerin var olduğunu görmekteyiz. Bu kültür ve diller elbette müzikte de yansımaktadır. Bu kültürleri, müzik ve halk oyunları çerçevesinde aynı sahne üzerinde bir araya getirmek seyirciye heyecan vermektedir. Çünkü sadece bir kültüre ait müziği ve halk oyunlarını izlemekle kalmayıp farklı kültürlerin ortak ve benzer yapılarını aynı sahnede izleme olanağına sahip olmaktadır. Dü-Şems topluluğu yurtiçi ve yurtdışında yer aldığı konserlerinde Türk, Yunan,

İran gibi çevre ülkelerin sanatçılarıyla aynı sahneyi paylaşarak, takipçilerine bu coğrafyadaki kadim medeniyetin izlerini sürme imkânı vermektedir. Dü-Şems'in yapmış olduğu bu tür konser ve albüm çalışmaları, bugün bakıldığında ayrı gibi görünen fakat aslında hiç ayrılmayan bu medeniyetlerin müzik kimliklerini korumakta ve bir sonraki kuşaklara aktarılmasına imkân sağlamaktadır.

Çıkardığımız CD ve çıkaracağımız CD'lerle ilgili bilgi verir misiniz?

Topluluk ilk olarak 2013 yılında "The Sun of Both Worlds" yani "İki Cihan Güneşi" isimli albüm çalışmasına imza attı.

Bu çalışma

İngiltere'de faaliyet gösteren ARC müzik yapım firması tarafından 100'ü aşkın ülkede İngilizce ve Almanca kitapçığıyla beraber yayımlandı. Tasavvuf musikisi alanında yapmış olduğumuz bu ilk çalışmada, Ahmet Şahin, Bekir Büyükbaş ve Yunus Balcıoğlu sesleriyle, Volkan Yılmaz, Can Akın, Atilla Akıntürk ve Volkan Ertem sazlarıyla yer aldılar.

İkinci albüm çalışmamız Türk ve Yunan müziğini bir araya getiriyor. Stüdyo çalışmalarının sonuna geldiğimiz bu albüm 2015 yılında sanatseverlerle buluşacaktır. Sözlü ve enstrümantal eserlerin yer aldığı albümde Balkan müziği denildiğinde ilk akla gelen isimlerden Muammer Ketencioğlu sesi ve akordeonuyla, genç kuşağın önemli icracılarından Hamide Uysal sesiyle yer aldı.

Planladığımız bir diğer albüm ve sahne projemiz Türk ve İran musikisi üzerine olacaktır. Dü-Şems bu projede, İran müzikisinin önemli guruplarından Sepehr Ensemble ile birlikte iki kültürün renkli beraberliğini sergileyecektir.

Ekrem Ataer'in besteleriyle ÖMER HAYYAM

Rubailer

1. Semerkant
2. Mecaz
3. Ölüm
4. Hasbinal
5. Körleme
6. Vardidat
7. İlm-i Aşk
8. Kapılar
9. Nasipsiz
10. Hayyam For Everyone
11. Rind
12. Khayyam Pour Tous
13. Gaflet
14. Kör-Karanlık

DÜ-ŞEMS ENSEMBLE

The Sun Of Both Worlds

1. Nihavend Şarkı	Bakmıyor çeşm-i siyah feryâde	Solist: Gürsoy Dinçer	Güfte: Mehmet Sâdı Bey	Beste: Hacı Ârif Bey
2. Segâh Müşterek Taksim				
3. Segâh Saz Semâisi		Beste: Nâyî Osman Dede		
4. Arazbar Peşrevi		Beste: Eyyûbî Mehmet Çelebi	Kaside: Bekir Büyükbaş	
5. Rast Peşrevi (Dü-şems)		Beste: Fârâbi		
6. Gereggotikos Sirtos & Hicâz Mandra		Beste: Fârâbi		

Ud: Osman Kırklıkçı
Kemençe: Emre Erdal
Ritm: Osman Öksüzoğlu
Cengiz Ersümer (6. Eser)
Akerdeon: Muammer Ketenoğlu
Ney: Volkan Yılmaz

Klarnet: Tanju Erol
Kanun: Atilla Akıntürk
Can Yıldırım (1. ve 4. Eserlerde)
Kontrbass: Umut Sel
Çello: Serkan Özdemir

TifMedya

İstanbul Ticaret Üniversitesi
İletişim Fakültesi

Sütlüce Mahallesi, İmrahor Caddesi, No: 90
Beyoğlu 34445, İstanbul

444 0 413